

Regeringens proposition

2005/06:170

Arbetstagarinflytande i europakooperativ, m.m.

Prop.
2005/06:170

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 16 mars 2006

Göran Persson

Hans Karlsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till en ny lag om arbetstagarinflytande i europeiska kooperativa föreningar (europakooperativ) och förslag till ändringar i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd samt i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Förslagen innehåller regler om hur arbetstagarinflytande skall regleras i den nya associationsformen europakooperativ. Förslagen genomför rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.

Det föreslås vidare att lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag ändras så att det, under vissa förutsättningar, blir möjligt att registrera ett europabolag även om arbetstagarna inte väljer eller utser några ledamöter till den förhandlingsdelegation som skall företräda arbetstagarna i förhandlingar om att avtal om arbetstagarinflytande. Förslaget till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ har utformats på samma sätt.

Lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ, liksom övriga ändringar, föreslås träda i kraft den 18 augusti 2006.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd	22
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.....	23
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.....	25
3	Ärendet och dess beredning.....	26
4	Direktivet om arbetstagarinflytande i europakooperativ	27
4.1	Direktivets tillkomst.....	27
4.2	Direktivets huvudsakliga innehåll.....	27
4.3	Syftet med direktivet.....	28
4.4	Kommissionens arbetsgrupp.....	28
5	Lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ	29
5.1	Behov av lagstiftning	29
5.2	Lagens tillämpningsområde	30
5.2.1	För vilka europakooperativ skall lagen gälla..	30
5.2.2	När lagen skall tillämpas	31
5.2.3	Begränsningar i lagens tillämplighet	32
5.2.4	När fysiska personer skall bilda ett europakooperativ	33
5.2.5	När arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen skall införas efter att europakooperativet är registrerat	35
5.3	Definitioner	36
5.3.1	Definitioner med anknytning till företag eller stater.....	36
5.3.2	Definitioner med anknytning till arbetstagarinflytande.....	39
5.4	Inrättande av en förhandlingsdelegation.....	41
5.4.1	Åtgärder som skall vidtas av de deltagande juridiska personerna.....	41
5.4.2	En förhandlingsdelegation skall inrättas.....	43
5.5	Sammansättning av en förhandlingsdelegation	46
5.5.1	Geografisk fördelning av ordinarie platser	47
5.5.2	Geografisk fördelning av extraplatser vid fusion	47
5.5.3	Hur platserna fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige	50
5.5.4	Hur ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige skall utses.....	51
5.5.5	Förhandlingsdelegationens representativitet ..	55
5.5.6	Justering av sammansättningen av förhandlingsdelegationen.....	57

5.6	Förhandlingar	58
5.6.1	Förhandlingsperiod	58
5.6.2	Avstående från förhandlingar	59
5.6.3	Begäran om ny eller återupptagen förhandling	59
5.6.4	Information från de deltagande juridiska personerna	60
5.6.5	Experter	61
5.6.6	Omröstningsregler	61
5.6.7	Kostnader	63
5.7	Avtal om arbetstagarinflytande	64
5.7.1	Vad ett avtal skall behandla	64
5.7.2	Särskilt om ombildningsfallet	66
5.7.3	Medverkan vid föreningsstämma	67
5.8	Vad som gäller om avtal inte träffas	68
5.8.1	När referensbestämmelserna skall tillämpas ..	68
5.8.2	Sammansättning av arbetstagarrådet	71
5.8.3	Information och samråd	74
5.8.4	Rätt till information och samråd vid möten med europakooperativet	75
5.8.5	Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet	77
5.8.6	Kostnader för arbetstagarrådets verksamhet...	78
5.8.7	Omfattningen av medverkan	79
5.8.8	Hur arbetstagarledamöter för medverkan fördelas mellan arbetstagare från olika stater	80
5.8.9	Hur arbetstagarledamöter för medverkan utses	81
5.8.10	Hur ledamöter för medverkan föreslås av arbetstagarna	82
5.8.11	Ledamöternas rättigheter och skyldigheter vid medverkan	83
5.8.12	Medverkan vid föreningsstämma	85
5.9	Förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet – juridiska personer	87
5.10	Skydd för arbetstagarrepresentanter	88
5.11	Tystnadsplikt	89
5.12	Missbruk av förfarandet	90
5.13	Skadestånd	92
5.14	Rättegången	93
6	Förhållandet till andra bestämmelser	94
6.1	Medbestämmandelagen	94
6.2	Annan arbetsrättslig reglering	95
6.3	Lagen om europeiska företagsråd	96
6.4	Styrelserepresentationslagen	97
6.4.1	När styrelserepresentationslagen skall vara tillämplig på europakooperativ	97
6.4.2	Definition av begreppet koncern	98

6.4.3 Byte av sätesland när enbart nationell rätt
reglerar arbetstagarinflytandet 98

Prop. 2005/06:170

7	Lagen om arbetstagarinflytande i europabolag	100
8	Ikraftträdande	102
9	Konsekvenser	103
10	Författningskommentar	104
10.1	Förslaget till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ.....	104
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd	137
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.....	138
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.....	140
11	Bevakning av kollektivavtal.....	141
Bilaga 1	Rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE- föreningar)	142
Bilaga 2	Rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande	166
Bilaga 3	Sammanfattning av promemorian Arbetstagarinflytande i europakooperativ (Ds 2005:10).....	178
Bilaga 4	Sammanfattning av PM – Arbetstagarrepresentanter i europakooperativs stämmor.....	179
Bilaga 5	Promemorians lagförslag (Ds 2005:10) Arbetstagarinflytande i europakooperativ	180
Bilaga 6	Promemorians lagförslag (PM – Arbetstagarrepresentanter i europakooperativs stämmor)	199
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanser för Ds 2005:10.....	200
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanser för PM – Arbetstagarrepresentanter i europakooperativs stämmor	201
Bilaga 9	Lagrådsremissens lagförslag	202
Bilaga 10	Lagrådets yttrande	222
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006	223

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:170

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ,
2. lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,
3. lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de
privatanställda,
4. lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i
europabolag.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europakooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två juridiska personer,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europakooperativet.

För europakooperativ som inte omfattas av första stycket gäller bestämmelserna efter det att europakooperativet har registrerats

- a) om sammanlagt minst en tredjedel av arbetstagarna i europa-kooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller
- b) om arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår eller uppgått till sammanlagt minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

2 § Arbetstagarinflytandet kommer till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna, som har till uppgift att med dem som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. I vissa fall skall ett arbetstagarråd inrättas och regler om medverkan tillämpas enligt 35–66 §§. Regler om hur arbetstagarledamöter i vissa fall utses till stämmor finns i 67 och 68 §§.

3 § Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

4 § Bestämmelserna i 8–12 §§ om förhandlingsdelegationen och i 22–34 §§ om förhandlingsförfarandet samt i 35–39, 45–61 och 63–66 §§ om

¹ Jfr rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande (EUT L 207, 18.8.2003, s. 25, Celex 32003L0072).

vad som gäller om avtal inte träffas, gäller när ett europakooperativ skall ha eller har sitt säte i Sverige.

Bestämmelserna i 13–21, 40–44 och 62 §§ om fördelning av platser och om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

Bestämmelserna i 67 och 68 §§ om arbetstagarledamöter för medverkan vid stämmor gäller när ett europakooperativ inte kommer att ha eller inte har sitt säte i Sverige.

5 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses i 1 § första stycket c skall vad som sägs i denna lag om deltagande juridiska personer gälla för fysiska personer som deltar i bildandet av europakooperativet.

6 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses i 1 § andra stycket skall vad som sägs om deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

Definitioner

7 § I denna lag avses med

– *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,

– *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)²,

– *deltagande juridisk person*: bolag enligt civil- eller handelslagstiftning med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte, inbegripet kooperativa sammanslutningar samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en EES-stat, som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,

– *dotterföretag*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,

– *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande juridisk person och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas,

– *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att

a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller

b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,

– *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

² EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 § De deltagande juridiska personerna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De deltagande juridiska personerna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

9 § En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 10–21 §§. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande juridiska personerna fullgjort sina skyldigheter enligt 8 §. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande juridiska personerna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna

10 § Arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

11 § När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande juridisk person som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna enligt första stycket får dock inte överstiga tjugo procent av de platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna enligt 10 §. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

12 § Om antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning

att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika EES-stater, skall fördelningen enligt 10 och 11 §§ göras om. Prop. 2005/06:170

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 § De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de juridiska personerna. Arbetstagarna i varje deltagande juridisk person tilldelas högst en plats per juridisk person.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

14 § De lokala arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter från Sverige får komma överens om att en annan fördelning av de ordinarie platserna skall gälla än den som följer av 13 §. En sådan överenskommelse skall dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna i varje deltagande juridisk person tilldelas en plats.

15 § De extraplatser i förhandlingsdelegationen som enligt 11 § kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska deltagande juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de juridiska personerna. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i deltagande juridiska personer som inte fått någon plats enligt 13 §.

16 § Om fördelningen av antalet platser i förhandlingsdelegationen görs om enligt 12 §, skall även fördelningen enligt 13 och 15 §§ göras om.

17 § Om arbetstagarna i en deltagande juridisk person, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och den deltagande juridiska personen, berörda dotterföretaget eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om förhandlingsdelegationens sammansättning inte skall göras om enligt 12 §.

Om det är en ordinarie plats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det berörda dotterföretag eller den filial som vid närmast föregående fördelning enligt 13 § stod i tur att få nästa ordinarie plats. Om platsen därigenom skulle tilldelas arbetstagarna i en juridisk person som redan

fått en extraplats enligt bestämmelserna i 15 §, skall platsen dock gå vidare till arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det dotterföretag eller den filial som därefter står näst i tur.

Om det är en extraplats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den deltagande juridiska person som enligt 15 § stod i tur att få nästa extraplats vid det tidigare förfarandet. Om det inte finns någon sådan deltagande juridisk person skall ingen tilldelas platsen.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 § Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

19 § Om ingen av de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bunden av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

20 § Finns inte sådan organisation som avses i 19 §, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 § En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det dotterföretag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i en deltagande juridisk person, ett dotterföretag eller en filial med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av 13 § företräder även arbetstagare i deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämnt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 15 § företräder enbart arbetstagarna i den deltagande juridiska person som föreslås upphöra i och med fusionen.

Förhandlingar

Förhandlingsperiod

22 § Förhandlingarna mellan de deltagande juridiska personerna och arbetstagarnas förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

23 § Om tidsfristen i 9 § överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall den förhandlingsperiod som avses i 22 § anses börja löpa när tidsfristen enligt 9 § överskrids.

Avstående från eller avbrytande av förhandlingar

24 § Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den deltagande juridiska person som skall ombildas.

Tidigast två år efter ett beslut enligt första stycket, skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

Information

25 § De deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande juridiska personerna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med

att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats. Prop. 2005/06:170

Experter

26 § Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande juridiska personerna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

Omröstningsregler

27 § Som förhandlingsdelegationens beslut gäller, om inte annat följer av 28 eller 29 §, den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

28 § Om ett avtalsförslag skulle leda till att andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande juridiska personerna med högst andel medverkan, krävs för att avtalet skall godkännas att minst två tredjedelar av de ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i minst två EES-stater röstar för detta. Denna majoritetsregel gäller

- när europakooperativ bildas genom fusion, om arbetstagarinflytande i form av medverkan omfattar minst tjugofem procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna,

- när europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning, om medverkan omfattar minst femtio procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, och

- när arbetstagarinflytande skall fastställas enligt denna lag i fall som avses i 1 § andra stycket.

När europakooperativ bildas genom ombildning gäller 34 §.

29 § För ett beslut att avstå från att inleda förhandlingar eller att avbryta pågående förhandlingar enligt 24 § krävs samma majoritet som anges i 28 § första stycket.

Kostnader

30 § Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande juridiska personerna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 § Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte, och
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

32 § Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- a) arbetstagarrådets sammansättning,
- b) arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- c) hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och
- d) vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla, skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

33 § Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

- a) det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,
- b) vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och
- c) ledamöternas rättigheter.

34 § Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den juridiska person som skall ombildas.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 § Bestämmelserna om arbetstagarråd för information och samråd enligt 39–57 §§ skall tillämpas om

- a) parterna är ense om detta, eller
- b) ett avtal som uppfyller kraven i denna lag inte har träffats när tidsfristen under vilken förhandlingar kan pågå enligt 22 § har löpt ut.

36 § Bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas om parterna är överens om det.

Även i fall som avses i 35 § b skall bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ tillämpas när

- a) ett europakooperativ bildas genom ombildning,
 - om arbetstagarna hade rätt till medverkan i kooperativet före ombildningen till europakooperativ,
- b) ett europakooperativ bildas genom fusion,
 - om minst tjugofem procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande juridiska personerna, även om de utgjorde en mindre andel än tjugofem procent av arbetstagarna i dessa juridiska personer, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet,

c) ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning

– om minst femtio procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande juridiska personerna, även om de utgjorde en mindre andel än femtio procent av arbetstagarna i dessa juridiska personer, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet, eller

d) arbetstagarinflytande fastställs i fall som avses i 1 § andra stycket

– om arbetstagarna hade rätt till medverkan i europakooperativet innan lagen blev tillämplig.

37 § Bestämmelserna i 39–66 §§ skall dock inte tillämpas om förhandlingsdelegationen fattat beslut enligt 24 § första stycket att avstå från att inleda eller att avbryta pågående förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Bestämmelserna skall inte heller tillämpas om avtal inte träffats efter att parterna enligt 24 § andra stycket inlett nya förhandlingar eller återupptagit förhandlingar om ett avtal.

38 § Om bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas och det i de deltagande juridiska personerna finns mer än en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet.

Om förhandlingsdelegationen inte fattar ett beslut enligt första stycket, får de deltagande juridiska personerna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Arbetstagarrådets sammansättning m.m.

39 § Arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat skall tilldelas en plats i arbetstagarrådet för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i samtliga EES-stater.

40 § De platser i arbetstagarrådet som tilldelats arbetstagare i Sverige skall fördelas mellan arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i Sverige med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i var och en av dessa, om inte de organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöterna enas om något annat. Fördelningen upprepas till dess inga platser återstår att fördela.

41 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet skall utses bland arbetstagarna i Sverige i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer.

42 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid företagen och filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

43 § Om varken europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer i Sverige är bundna av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige utses av den lokala arbetstagarorganisation i Sverige som företräder flest arbetstagare vid företagen och filialerna. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

44 § En ledamot från Sverige företräder arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen enligt 40 §.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot från Sverige företräder även arbetstagare i företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats vid fördelning enligt 40 §. Antalet arbetstagare i de företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämnt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

45 § Om inte annat avtalats skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer leder till att arbetstagarrådet skall ges en ny sammansättning varvid 39–44 §§ skall tillämpas.

46 § Arbetstagarrådet skall underrätta europakooperativet om rådets sammansättning.

Arbetstagarrådet fastställer sin egen arbetsordning.

47 § När det är lämpligt med hänsyn till arbetstagarrådets storlek, skall det bland ledamöterna utses ett arbetsutskott bestående av högst tre ledamöter.

Information och samråd

48 § Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

49 § Information skall ges vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll så att den ger arbetstagarrådet möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när det är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd innebär upprättande av en dialog mellan europakooperativet och arbetstagarrådet och skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrådet möjlighet att, på grundval av tillhanda-hållen information, lämna synpunkter på planerade åtgärder så att de kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

50 § Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför ett sådant möte skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Ett sådant möte skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,
- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter,
- k) kollektiva uppsägningar, och
- l) initiativ som rör företagens sociala ansvar.

51 § Europakooperativet skall, så snart det kan ske och i god tid före beslut, lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning, särskilt såvitt avser omlokaliseringar, produktionsöverföringar, nedläggning av hela eller delar av verksamheter eller kollektiva uppsägningar.

Om arbetstagarrådet eller arbetsutskottet så begär, skall europakooperativet sammanträffa med rådet eller utskottet för att informera och samråda om sådana särskilda omständigheter som avses i första stycket. I de fall ett möte sker med arbetsutskottet skall de ledamöter som företräder arbetstagare som direkt berörs av åtgärderna också ha rätt att delta.

Om europakooperativet överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som framförts av arbetstagarrådet, skall detta ges tillfälle till ytterligare ett möte med företaget för att försöka nå enighet.

Prop. 2005/06:170

Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

52 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

53 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Därutöver har arbetstagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

54 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

55 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarna i europakooperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

56 § Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal som avses i 31–34 §§.

Om förhandlingar inleds skall 22, 24 och 26–33 §§ samt vad som enligt 4 § föreskrivs om lagval för dessa bestämmelser tillämpas. Vad som sägs om de deltagande juridiska personerna skall gälla för europakooperativet. Arbetstagarrådet skall utgöra förhandlingsdelegation. Tidsfristen enligt 22 § skall räknas från det att rådet påkallat förhandling.

Om inget avtal har träffats när tidsfristen enligt 22 § löpt ut, skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Kostnader

57 § Arbetstagarrådets och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Medverkan

58 § När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

59 § När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan mot-

svara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande juridiska personerna före registreringen.

När arbetstagarinflytande skall gälla enligt denna lag i fall som avses i 1 § andra stycket, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den andel som gällde i europakooperativet innan lagen blev tillämplig.

60 § Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till andelen arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat.

Om inte arbetstagarna i samtliga EES-stater blir representerade vid fördelningen enligt första stycket, skall en plats undantas från den proportionella fördelningen. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den EES-stat där europakooperativet skall ha sitt säte. Om dessa arbetstagare redan är representerade skall platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den EES-stat som har flest arbetstagare av dem som blivit utan representation.

61 § Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarna i olika EES-stater enligt 60 §. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter till platser som tilldelats arbetstagare från den staten.

62 § Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

63 § Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet enligt 61 och 62 §§ skall bestämma mandatperiodens längd.

64 § När arbetstagarnas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

65 § Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

66 § En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill sär-

Stämmomedverkan

67 § Ledamöter till de platser i föreningsstämma eller annan stämma som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

68 § Den som utser ledamöter till föreningsstämma eller annan stämma enligt 67 § skall bestämma mandattidens längd, om inte något annat följer av europakooperativets stadgar.

Övriga bestämmelser

69 § Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Skydd för arbetstagarrepresentanter

70 § Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter eller utses enligt denna lag.

Tystnadsplikt

71 § De deltagande juridiska personerna eller europakooperativet får besluta om tystnadsplikt för ledamöter i förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet samt för de experter som biträder dessa organ, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa. Europakooperativet får av samma skäl besluta om tystnadsplikt även för övriga arbetstagarrepresentanter som fullgör uppgifter inom ett informations- och samrådsförfarande enligt denna lag.

Den som har fått information under tystnadsplikt får trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter i samma förhandlingsdelegation eller arbetstagarråd och deras experter. Rätten att föra informationen vidare gäller endast om uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådant fall gäller tystnadsplikten även för mottagaren.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

72 § Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Om väsentliga förändringar i europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer inträffar inom ett år från det att europakooperativet har registrerats och är sådana att arbetstagarna skulle ha fått ett mer omfattande inflytande om förändringarna gjorts före registreringen av europakooperativet, skall förändringarna anses gjorda i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande, om inte företaget visar andra skäl för förändringarna.

Skadestånd

73 § Den som bryter mot denna lag, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i denna lag skall ersätta uppkommen skada i enlighet med bestämmelserna i 55 och 56 §§, 57 § andra stycket, 60 § första stycket samt 61 och 62 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som där sägs om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande juridisk person samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarråd, arbetstagarnas förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd.

En arbetstagare eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av denna lag kräva skadestånd av en annan arbetstagare eller arbetstagarorganisation.

Rättegång

74 § Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Vid tillämpningen av den lagen skall vad som sägs där om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande juridisk person samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarnas förhandlingsdelegation, arbetstagarråd och andra organ för information och samråd. Vad som där sägs om kollektivavtal skall gälla även för sådana avtal som avses i denna lag.

Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

75 § När någon vill yrka skadestånd enligt denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Vid tillämpningen av 64 § skall europakooperativ, deltagande juridisk person, arbetstagarorganisation samt arbetstagarrådet och andra organ för information och samråd anses ha förhandlingsrätt enligt 10 § lagen om medbestämmande i arbetslivet. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd skall införas en ny paragraf, 8 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 b §

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp är ett europa-kooperativ enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)³, skall denna lag inte tillämpas på europakooperativet eller dess dotterföretag. Lagen skall dock tillämpas på europa-kooperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen enligt 24 § lagen (2006:000) om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ beslutat att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller beslutat att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp blir dotterföretag till ett europakooperativ efter dess bildande, skall denna lag tillämpas på dotterföretaget om det inte omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

³ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

dels att 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 b och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §

Denna lag skall tillämpas på europakooperativ som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)⁴ under förutsättning att

a) europakooperativet bildats av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, och

b) europakooperativet, dess dotterföretag och filialer vid tidpunkten då europakooperativet registrerades, hade färre än sammanlagt 50 arbetstagare, eller arbetstagare enbart i en EES-stat.

Lagen skall dock inte tillämpas på europakooperativ enligt första stycket i de fall

a) minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater har begärt att arbetstagarinflytande enligt lagen (2006:000) om arbetstagarinflytande i europakooperativ skall gälla, eller

b) arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår eller uppgått till sammanlagt minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

⁴ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och ekonomisk förening.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och ekonomisk förening *samt europakooperativ för vilket lagen gäller enligt 1 b §.*

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra *eller företag som enligt 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag och de företag över vilka detta inflytande utövas.*

4 a §

Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen (2006:000) om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

⁵ Senaste lydelse 2005:910.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag

dels att 7 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 8–19 §§. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande bolagen, berörda dotterbolagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande bolagen om ett avtal om arbetstagarinflytande i europabolaget.

Föreslagen lydelse

7 §

En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 8–19 §§. *Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande bolagen fullgjort sina skyldigheter enligt 6 §.* Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande bolagen, berörda dotterbolagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande bolagen om ett avtal om arbetstagarinflytande i europabolaget.

20 a §

Om tidsfristen i 7 § överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall den förhandlingsperiod som avses i 20 § anses börja löpa när tidsfristen enligt 7 § överskrids.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

3 Ärendet och dess beredning

Den 22 juli 2003 antog Europeiska unionens råd förordningen (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)⁶. Samma dag antog rådet direktivet 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande⁷. Direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna senast den 18 augusti 2006.

De svenska versionerna av förordningen och direktivet finns i *bilaga 1 och 2*.

Förslag till genomförande av direktivet lämnades i promemoriorna Arbetstagarinflytande i europakooperativ (Ds 2005:10) och Arbetstagarrepresentanter i europakooperativs stämmor. Sammanfattningar av promemoriorna finns i *bilaga 3 och 4*. Promemoriornas lagförslag finns i *bilaga 5 och 6*.

Promemoriorna har remissbehandlats i april 2005 och december 2005. Förteckningar över remissinstanserna finns i *bilaga 7 och 8*. I anslutning till att den senare promemorian remissbehandlades hölls ett remissammanträde den 20 december 2005. En sammanställning av remissyttrandena och ett protokoll från remissammanträdet finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2005/3084/ARM).

Under ärendets beredning har företrädare för Näringsdepartementet deltagit i överläggningar i en av Europeiska kommissionen (kommissionen) inrättad arbetsgrupp där även företrädare för kommissionen, övriga medlemsstater och EES-staterna deltagit.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 februari 2006 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10*. Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran. I förhållande till lagrådsremissens förslag har vissa ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

⁶ EUT L 207, 18.8.2003, s. 1.

⁷ EUT L 207, 18.8.2003, s. 25.

4 Direktivet om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ

4.1 Direktivets tillkomst

I mars 1992 lade Europeiska kommissionen fram sina första förslag till förordning om europeiska kooperativa föreningar och till direktiv om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.⁸ Förslagen ändrades i juli 1993.⁹ Förslagen från 1992 och 1993 grundades på artikel 100 a (nu 95) respektive artikel 54 (nu 44) i EG-fördraget. Senare beslutade rådet att artikel 308 i EG-fördraget, enligt vilken parlamentet skall höras, skulle vara den rättsliga grunden för förslagen.

Den 22 juli 2003 antog rådet förordning (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar) och direktiv 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande. De förslag som antogs den 22 juli 2003 bygger i stor utsträckning på motsvarande förordning och direktiv avseende europabolag.¹⁰

Den 15 oktober 2003 väckte Europaparlamentet talan mot Europeiska unionens råd vid Europeiska gemenskapernas domstol¹¹ med yrkande om att förordningen skall ogiltigförklaras. Europaparlamentet har till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring av förordningen anfört att rådet antagit förordningen på grundval av artikel 308 EG, trots att den borde ha grundats på artikel 95 EG. Rådet har yrkat att talan skall ogillas. Generaladvokaten har den 12 juli 2005 föreslagit att Europaparlamentets talan ogillas.

Genom beslut den 6 februari 2004 (nr 15/2004) och den 23 april 2004 (nr 44/2004) av EEA Joint Committee blev förordningen respektive direktivet del av EES-avtalet. Norge, Island och Liechtenstein skall alltså tillämpa bestämmelserna från samma datum som EU-staterna, dvs. den 18 augusti 2006.

4.2 Direktivets huvudsakliga innehåll

Direktivet innehåller en ingress, fem avdelningar med bestämmelser och en bilaga med referensbestämmelser. I avdelning I finns bestämmelser om syftet med direktivet och definitioner av vissa begrepp som används i direktivet. Avdelning II innehåller bestämmelser om förhandlingsförfarandet för europakooperativ som bildas av minst två juridiska personer eller genom ombildning. Där finns regler om inrättande av ett

⁸ EGT C 99, 21.4.1992, s. 17 och 37.

⁹ EGT C 236, 31.8.1993, s. 17 och 36.

¹⁰ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 och EGT L 294, 10.11.2001, s. 22.

¹¹ Mål C-436/03 Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd.

särskilt förhandlingsorgan, om vad ett avtal om arbetstagarinflytande skall innehålla, förhandlingarnas varaktighet, vilken lagstiftning som skall gälla för förhandlingsförfarandet och förutsättningarna för att särskilda referensbestämmelser skall bli tillämpliga. Avdelning III innehåller bestämmelser för europakooperativ som bildas av enbart fysiska personer eller av en enda juridisk person och fysiska personer. Avdelning IV innehåller bestämmelser om medverkan i föreningsstämman eller sektions- eller sektorsstämman. Avdelning V innehåller diverse bestämmelser. Där finns bestämmelser om sekretess, representationsorganets verksamhet och förfarandet för information till och samråd med arbetstagare, skydd för arbetstagarrepresentanter, åtgärder mot missbruk av förfarandet, åtgärder för att säkerställa att parterna uppfyller sina skyldigheter enligt direktivet, sambandet mellan direktivet och andra bestämmelser och genomförandet av direktivet.

I bilagan till direktivet finns referensbestämmelser som reglerar arbetstagarinflytandet när parterna inte träffar något avtal om arbetstagarinflytandet i europakooperativet.

Referensbestämmelserna innehåller tre delar. Del 1 innehåller regler om sammansättningen av arbetstagarnas representationsorgan. Del 2 innehåller bestämmelser om information och samråd och del 3 bestämmelser om medverkan.

4.3 Syftet med direktivet

Syftet med direktivet är att säkerställa ett förfarande för information och samråd i frågor som beslutas av ett europakooperativ. Dessutom skall säkerställas att arbetstagarnas förvärvade rättigheter till medverkan överförs i det bildade europakooperativet. Arbetstagarnas rättigheter före bildandet av ett europakooperativ är utgångspunkten för utformningen av deras rättigheter efter bildandet. Denna så kallade ”före- och efterprincip” är direktivets vägledande princip. Den innebär bland annat att direktivet huvudsakligen inte reglerar arbetstagarinflytandet i europakooperativet vid ändrade förhållanden efter det att europakooperativet väl blivit bildat. Omständigheter efter bildandet av europakooperativ kan dock påverka inflytandets utformning i europakooperativ som bildats av enbart fysiska personer eller av en enda juridisk person och fysiska personer i vissa situationer.

För att uppnå direktivets syften skall de deltagande juridiska personernas ledningar och arbetstagarnas företrädare i första hand träffa ett avtal om vilka regler som skall gälla för arbetstagarinflytandet i europakooperativet. Om parterna inte ingår något avtal under förhandlingsperioden finns referensbestämmelser som skall tillämpas och som reglerar arbetstagarinflytandet.

4.4 Kommissionens arbetsgrupp

Kommissionen har tillsatt en arbetsgrupp för att samordna EES-staternas genomförande av direktivet. Arbetsgruppen består av nationella experter från de olika staterna. Syftet med gruppen är att kartlägga uppkomna

problem vid genomförandet av direktivet och att diskutera möjliga lösningar på problemen. Arbetsgruppen har enbart en rådgivande funktion.

Prop. 2005/06:170

Kommissionen har sammanställt de handlingar som utgjort underlag för diskussioner i arbetsgruppen och protokollen från de möten som förevarit i arbetsgruppen. Kommissionens sammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr N2005/3084/ARM).

5 Lag om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ

5.1 Behov av lagstiftning

Regeringens förslag: Rådets direktiv om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande genomförs i Sverige genom en ny lag.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inte haft något att erinra mot huvudprinciperna i promemorians förslag. Sveriges advokatsamfund har dock anfört att förslaget inte bör ligga till grund för lagstiftning, eftersom det kan leda till betydande praktiska tillämpningssvårigheter och eftersom konsekvenserna av lagförslaget är svåra att fullt ut förutse. Övriga remissinstanser har tillstyrkt förslaget, tillstyrkt det med reservation för vissa delfrågor, kommenterat enbart vissa frågor eller avstått från att yttra sig.

Skälen för regeringens förslag: Genom regleringen i förordning (EG) nr 1435/2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar) skapas en ny associationsform. Förordningen skall tillämpas från och med den 18 augusti 2006. Från och med detta datum får det inom EES-staternas territorium bildas europeiska kooperativa föreningar, europakooperativ (SCE-föreningar). Direktivet 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande innehåller regler om arbetstagarinflytande i dessa kooperativ. Direktivets regler är omfattande och detaljerade. De är utformade efter samma mönster som motsvarande regler för europabolag i rådets direktiv 2001/86/EG om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande (europabolagsdirektivet). Ett europakooperativ får inte bildas utan att det är fastställt vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i kooperativet. Direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna och i EES-staterna samma dag som förordningen träder i kraft, dvs. den 18 augusti 2006. Arbetsmarknadens parter har förklarat att de inte bedömer det lämpligt att införliva direktivet genom kollektivavtal. Direktivets föreskrifter är i vissa delar detaljerade och lämnar inte utrymme för nationella avvikelser. I andra delar anges däremot att frågor skall lösas i enlighet med nationell lagstiftning och praxis. För att i möjligaste mån underlätta för parterna

bör reglerna införas i en särskild lag om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ. Regeringen anser att den nya lagen bör utformas efter det mönster som finns i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europa-bolag och delar således inte *Sveriges advokatförbuds* uppfattning att förslaget inte bör ligga till grund för lagstiftning.

5.2 Lagens tillämpningsområde

5.2.1 För vilka europa-kooperativ skall lagen gälla

Regeringens förslag: Lagen innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två juridiska personer,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europa-kooperativet.

För europa-kooperativ som inte omfattas enligt ovan gäller bestämmelserna efter det att europa-kooperativet har registrerats

- a) om sammanlagt minst en tredjedel av arbetstagarna i europa-kooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller
- b) om arbetsstyrkan i europa-kooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår eller uppgått till sammanlagt minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Verket för näringslivsutveckling (Nutek)* har anfört att den föreslagna lagstiftningen inte utgör något hinder för de mycket små och medelstora företag som kan komma att bli berörda av den.

Skälen för regeringens förslag: I direktivet, artikel 3–7, finns bestämmelser om hur arbetstagarinflytandet skall fastställas i europa-kooperativ som bildas av minst två ”rättsliga enheter” (juridiska personer) eller genom ombildning. Av artikel 8.1 framgår att samma bestämmelser skall tillämpas för att fastställa arbetstagarinflytandet i europa-kooperativ som bildas av enbart fysiska personer eller av en enda ”rättslig enhet” (juridisk person) och fysiska personer om det sammanlagda antalet arbetstagare uppgår till minst 50 i minst två medlemsstater. I europa-kooperativ där artikel 3–7 inte varit tillämpliga vid bildandet av kooperativet, skall arbetstagarinflytande inrättas enligt bestämmelserna i direktivet efter det att europa-kooperativet registrerats i två olika fall. Detta skall ske om minst en tredjedel av det totala antalet arbetstagare i europa-kooperativet, dess dotterföretag och filialer begär att dylikt inflytande skall fastställas, artikel 8.3 och skäl 12. Det skall även ske om det totala antalet arbetstagare vid en senare tidpunkt uppgår till eller överstiger 50 arbetstagare i minst två medlemsstater, artikel 8.3 och skäl 21 sista meningen.

Direktivets ordalydelse är sådan att det kan ifrågasättas om arbetstagare vid berörda dotterföretag och filialer skall räknas med enbart vid

de bestämmelser som skall genomföras med anledning av artikel 8.3. Kommissionen har dock i samband med möten i den tidigare omnämnda arbetsgruppen (se avsnitt 4.4) uttalat att avsikten är att arbetstagare i berörda dotterföretag och filialer skall beaktas även i fråga om de tröskelvärden som skall gälla enligt de bestämmelser som skall genomföras i anledning av artiklarna 8.1 och 8.2.

Direktivet anger i vilka fall arbetstagarinflytande skall fastställas i överensstämmelse med dess särskilda regler. Regeringen anser att motsvarande bestämmelse bör införas i svensk rätt och att utgångspunkten bör vara att även arbetstagare i berörda dotterföretag och filialer skall räknas med när det skall avgöras vilka regler för arbetstagarinflytande som skall tillämpas på ett europakooperativ.

5.2.2 När lagen skall tillämpas

Regeringens förslag: Bestämmelserna om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet kommer att ha eller har sitt säte. Dock gäller bestämmelserna om hur arbetstagarledamöter utses till stämmor enbart när europakooperativet inte kommer att ha eller inte har sitt säte i Sverige. Övriga bestämmelser om förhandlingsdelegationen och förhandlingsförfarandet samt vad som gäller om avtal inte träffas gäller när europakooperativet kommer att ha eller har sitt säte i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmelse i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag

Lagval

Förhandlingsförfarandet skall enligt direktivet, artikel 6, regleras av lagstiftningen i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte om inte annat särskilt förskrivs. Med förhandlingsförfarandet avses bestämmelserna i artiklarna 3–5 om bl.a. inrättandet av det särskilda förhandlingsorganet, avtalets innehåll och förhandlingarnas varaktighet.

I en bilaga till direktivet finns referensbestämmelser. Dessa bestämmelser skall gälla i de fall något avtal om arbetstagarinflytande av olika skäl inte kommit till stånd. Referensbestämmelserna i lagstiftningen i en medlemsstat skall tillämpas på europakooperativ som har sitt säte i landet. Detta framgår av artikel 7.

De undantag som finns från denna huvudregel är att arbetstagarledamöter till de olika organen skall väljas enligt nationell rätt. Detta följer av bl.a. artikel 3.2 b och bilagan del 1 b. Direktivet får förstås så att ledamöterna skall utses enligt regleringen i den stat där arbetsplatsen är belägen.

Regeringen anser att dessa bestämmelser bör genomföras genom en särskild lagvalsregel.

I avsnitt 5.8.12 föreslås regler om hur arbetstagarledamöter skall utses till föreningsstämma eller annan stämma i europakooperativ när sådana platser tilldelats arbetstagare från Sverige. Enligt förslaget skall inte regleringen tillämpas i de fall europakooperativ har eller skall ha sitt säte i Sverige, eftersom svensk rätt inte tillåter sådant inflytande. Lagvalsbestämmelsen bör utformas så att den upplyser om i vilka situationer bestämmelserna för val av arbetstagarledamöter till europakooperativs stämmor skall tillämpas.

Förhållandet till andra bestämmelser

Hur den föreslagna lagens bestämmelser skall förhålla sig till medbestämmandelagen och till annan arbetsrättslig reglering behandlas i avsnitt 6.

5.2.3 Begränsningar i lagens tillämplighet

Regeringens förslag: Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* har tillstyrkt förslaget. *Uppsala universitet* har anfört att en annan utformning av lagtexten bör övervägas. Övriga remissinstanser har inte berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 10.3 får i den nationella lagstiftningen införas särskilda bestämmelser för europakooperativ som direkt och huvudsakligen ägnar sig åt opinionsbildande verksamhet med avseende på information och meningsyttringar, förutsatt att sådana särskilda bestämmelser redan ingår i den nationella lagstiftningen. Sådana särskilda bestämmelser som avses i direktivet finns i 2 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (medbestämmandelagen), där det sägs att arbetsgivares verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har ett kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål skall undantas från den lagens tillämpningsområde såvitt avser verksamhetens mål och inriktning. I 3 § lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag finns en regel där det sägs att verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

Enligt förordningen, artikel 1.3 skall det huvudsakliga ändamålet med europakooperativets verksamhet vara att tillgodose medlemmarnas behov och/eller att främja deras ekonomiska och sociala verksamhet, särskilt genom att ingå avtal med medlemmarna avseende tillhandahållande av varor eller tjänster eller utförande av arbete inom ramen för den verksamhet europakooperativet bedriver eller låter bedriva. Ett europakooperativ får även ha ändamålet att tillgodose sina medlemmars behov

genom att främja deras deltagande i ekonomisk verksamhet, på det sätt som anges ovan, i ett eller flera europakooperativ och/eller nationella kooperativ. Ett europakooperativ får bedriva sin verksamhet genom ett dotterföretag.

Uppsala universitet har ansett att frågan om vilka frågor som hör till verksamhetens mål och inriktning eventuellt bör behandlas utförligare och att en annan utformning av lagtexten bör övervägas. Det kan ifrågasättas om inte verksamheter som drivs i form av europakooperativ alltid har ett kooperativt syfte och om därför verksamhetens mål och inriktning alltid kommer att undantas från lagens tillämpningsområde. Det kan dock inte uteslutas att det inom en europakooperativskoncern kan komma att finnas t.ex. något dotterföretag som drivs i något annat syfte. Därutöver har det ett värde i sig att tillämpningsområdet för den nu föreslagna lagen, medbestämmandelagen och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag regleras efter samma mönster. Regeringen förslår därför att möjligheten att begränsa lagens tillämpningsområde utnyttjas och att bestämmelsen utformas på samma sätt som i de två tidigare nämnda lagarna.

5.2.4 När fysiska personer skall bilda ett europakooperativ

Regeringens förslag: När enbart fysiska personer eller en juridisk person och fysiska personer skall bilda ett europakooperativ skall vad som sägs i den föreslagna lagen om deltagande juridiska personer gälla för fysiska personer som deltar i bildandet av europakooperativet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Bolagsverket* har anfört att det finns behov av förordningsföreskrifter i fråga om vad som skall visas för att ett europakooperativ skall få registreras.

Skälen för regeringens förslag

När reglerna i den föreslagna lagen skall vara tillämpliga

För att ett europakooperativ skall få registreras och därmed bildas måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget. Detta kan enligt förordningen fastställas på tre olika sätt, artikel 11.2.

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de deltagande "rättsliga enheterna" (artikel 4 i direktivet).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (artikel 3.6). I vissa fall kan även nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (artikel 15.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande "rättsliga enheterna" ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande

(enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (artikel 7).

Enligt direktivet, artikel 3.2, skall därför ett särskilt förhandlingsorgan bildas som företräder arbetstagarna i de deltagande "rättsliga enheterna" (juridiska personerna) och i de berörda dotterföretagen och driftsställena (filialerna).

Enligt definitionen i direktivet, artikel 2 b, är deltagande "rättsliga enheter" bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget, inbegripet kooperativ samt andra juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en medlemsstat, som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ.

Direktivets ordalydelse jämnställer inte fysiska personer som bildar ett europakooperativ med juridiska personer som bildar ett sådant. När en fysisk person deltar i bildandet av ett europakooperativ skulle om ordalydelsen följs, dennes eventuella anställda inte få utse några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Det kan antas att fysiska personer som bildar ett europakooperativ i många fall inte har några anställda och att detta därför i praktiken inte kommer att orsaka så stora problem. I de fall enbart fysiska personer bildar ett europakooperativ och dessa fysiska personer tillsammans har minst 50 arbetstagare i minst två medlemsländer måste dock en förhandlingsdelegation inrättas och direktivets regler tillämpas för att förordningens förutsättningar för registrering skall kunna uppnås. För att inte göra det omöjligt att etablera europakooperativ i sådana situationer bör en möjlighet att utse ledamöter till en förhandlingsdelegation införas. Det föreslås därför att vad som sägs i lagen om deltagande juridiska personer skall gälla för fysiska personer som direkt deltar i bildandet av europakooperativet när enbart fysiska personer eller en juridisk person och fysiska personer skall bilda ett europakooperativ.

När enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall vara tillämpliga

När ett europakooperativ bildas av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, vilka tillsammans har mindre än 50 arbetstagare eller minst 50 arbetstagare men i en enda medlemsstat, skall direktivets regler för arbetstagarinflytande inte tillämpas på europakooperativet, direktivet artikel 8.2. Ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering (se ovan), enligt förordningen artikel 11.2, kommer i ett sådant fall att kunna uppfyllas. Det förefaller dock uppenbart att avsikten med bestämmelsen inte har varit att införa ett hinder mot att etablera vissa europakooperativ utan enbart att hindra att kooperativ registreras utan att det fastställts vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i dem. Ett europakooperativ i vilket enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall gälla, i enlighet med direktivets reglering i artikel 8.2, torde alltså kunna registreras om det visas att inga ytterligare åtgärder skall vidtas för att fastställa vilket inflytande som skall gälla. *Bolagsverket* har anfört att det finns behov av förordningsföreskrifter i fråga om vad som skall visas för att ett europakooperativ skall få registreras. Regeringen anser, som anføres i prop. 2005/06:150 Europakooperativ, avsnitt 5.29, att det kan finnas anledning att återkomma till saken i den förordning om europakooperativ som kommer att införas som komplement till den associationsrättsliga lagstiftningen.

Regeringens förslag: När förutsättningar att inrätta arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen uppkommer efter det att europakooperativet är etablerat skall vad som sägs om deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

Regler införs för att även i dessa situationer skydda arbetstagarnas förvärvade rätt till inflytande.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag hade dock inte anpassats för att kunna tillämpas även i situationer när den föreslagna lagen skall börja tillämpas på ett europakooperativ från en tidpunkt efter att europakooperativet har registrerats.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: När ett europakooperativ bildas av enbart fysiska personer eller av en "rättslig enhet" (juridisk person) och fysiska personer, vilka tillsammans har färre än 50 arbetstagare eller minst 50 arbetstagare men i en enda medlemsstat, skall direktivets regler för arbetstagarinflytande inte tillämpas på europakooperativet, direktivet artikel 8.2. I vissa fall skall i sådana europakooperativ arbetstagarinflytande enligt direktivet och den föreslagna lagen inrättas vid en senare tidpunkt, se avsnitt 5.2.1. När en förhandlingsdelegation skall inrättas i dessa fall skall enligt direktivet, artikel 8.3, orden "deltagande rättsliga enheter" (deltagande juridiska personer) och "berörda dotterföretag eller driftsställen" (filialer) ersättas med orden "europakooperativ" respektive "europakooperativets dotterföretag eller driftsställen" (filialer). Motsvarande bestämmelse bör införas i svensk rätt.

Direktivets reglering bygger som tidigare nämnts på den så kallade "före- och efterprincipen" (se avsnitt 4.3). Dess reglering har i flera avseenden kommit att utformas så att skyddet för arbetstagarnas rätt till inflytande är olika starkt beroende av på vilket sätt ett europakooperativ etableras. Omröstningsreglerna, reglerna om huruvida medverkan skall gälla om inget avtal om arbetstagarinflytande ingås och vilken andel medverkan som i så fall skall gälla har utformats olika för de olika sätt på vilket ett europakooperativ kan etableras. Direktivet innehåller dock inte någon upplysning om hur dessa regler skall tillämpas när direktivets regler skall börja tillämpas på ett europakooperativ först efter att detta har registrerats. De regler som är avsedda att skydda arbetstagarnas befintliga rätt till inflytande bör dock bli tillämpliga även i de fall ett gränsöverskridande arbetstagarinflytande skall inrättas efter att ett europakooperativ är registrerat. Regeringen föreslår därför att sådana regler införs. De aktuella bestämmelserna och behovet av att anpassa dem så att de kan tillämpas även i de fall då arbetstagarinflytandet skall fastställas vid en tidpunkt efter att ett europakooperativ har etablerats utvecklas närmare i avsnitt 5.6.6, avsnitt 5.8.1 och avsnitt 5.8.7.

5.3.1 Definitioner med anknytning till företag eller stater

Regeringens förslag: I lagen avses med

– *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,

– *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar),

– *deltagande juridisk person*: bolag enligt civil- eller handelslagstiftning med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte, inbegripet kooperativa sammanslutningar samt andra offentlighetsrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en EES-stat, som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,

– *dotterföretag*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,

– *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande juridisk person och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian användes dock begreppet deltagande rättslig enhet och inte det nu föreslagna begreppet deltagande juridisk person.

Remissinstanserna: *Arbetsdomstolen (AD)* förordar att något annat begrepp används i stället för begreppet deltagande rättslig enhet.

Skälen för regeringens förslag*EES-stater*

Enligt direktivet, artikel 16.1, gäller dess reglering för EU:s medlemsstater. Genom ett beslut av EEA Joint Committee den 23 april 2004 har direktivet blivit en del av EES-avtalet. Regleringen gäller alltså för hela det Europeiska Ekonomiska Samarbetsområdet (EES). Det bör av lagen framgå att den är tillämplig inom hela EES-området och inte enbart i EU-staterna. Det är av detta skäl lämpligt att använda benämningarna EES-stat respektive EES-stater i lagen. Med EES-stater avses EU:s medlemsstater och de stater som utöver EU:s medlemsstater har ingått EES-avtalet. En definition av begreppet EES-stater bör införas i lagen.

Europakooperativ

Enligt direktivet, artikel 2 a, är en SCE-förening en kooperativ förening som bildats i enlighet med rådets förordning (EG) 1435/2003. En definition av vad som avses med det centrala begreppet SCE-förening eller europakooperativ underlättar tillämpningen av den föreslagna lagen. Be-

Deltagande juridiska personer

Enligt direktivet, artikel 2 b, är "deltagande rättsliga enheter" bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget, inbegripet kooperativ samt andra juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en medlemsstat, som direkt deltar i bildandet av en SCE-förening. I fördraget, artikel 48 andra stycket, anges att med bolag förstås bolag enligt civil- eller handelslagstiftning, inbegripet kooperativa sammanslutningar samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer, med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte.

Vilka som på olika sätt får bilda ett europakooperativ regleras i förordningen, artikel 2.1. Ett europakooperativ kan bildas

- av minst fem fysiska personer bosatta i minst två medlemsstater,
- av minst fem fysiska personer och bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga "rättsliga enheter" som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat, har hemvist i eller omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,
- av bolag enligt artikel 48 andra stycket i fördraget och andra offentligrättsliga eller privaträttsliga "rättsliga enheter", som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som omfattas av lagstiftningen i minst två olika medlemsstater,
- genom fusion mellan kooperativ som har bildats i överensstämmelse med lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om minst två av dem omfattas av lagstiftningen i olika medlemsstater,
- genom ombildning av ett kooperativ som har bildats enligt lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt säte och huvudkontor i gemenskapen, om det sedan minst två år har en driftsenhet eller ett dotterföretag som omfattas av lagstiftningen i en annan medlemsstat.

Begreppet rättsliga enheter används i både direktivet och förordningen. I direktivet finns en definition av begreppet deltagande rättslig enhet medan så inte är fallet i förordningen. I den föreslagna regleringen är det av stor betydelse att de deltagande rättsliga enheterna, det vill säga det eller de företag som bildar ett europakooperativ, kan skiljas ut från dem som enbart är dotterföretag eller filialer till en deltagande rättslig enhet. Regeringen delar dock AD:s bedömning att begreppet deltagande rättsliga enheter inte bör användas eftersom det är främmande för svensk juridisk terminologi. Begreppet juridisk person är däremot väl etablerat, varför begreppet deltagande juridisk person lämpligen bör väljas.

Dotterföretag

Enligt direktivet, artikel 2 c, är ett dotterföretag till en deltagande rättslig enhet eller till en SCE-förening ett företag över vilket den rättsliga enheten eller SCE-föreningen utövar ett bestämmande inflytande enligt artikel 3.2–3.7 direktiv 94/45/EG, dvs. rådets direktiv av den 22 septem-

ber 1994 om inrättande av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare (direktivet om europeiskt företagsråd).

EG-rätten innehåller inte någon allmän bolagsrättslig koncerndefinition. I rådets sjunde bolagsrättsliga direktiv 83/349/EEG finns bestämmelser som kan sägas innefatta en koncerndefinition. Det sjunde bolagsrättsliga direktivets koncerndefinition har dock inte betydelse annat än på redovisningsrättens område (se prop. 1995/96:10 del II s. 108–113, 175–178 och 288). Definitionen av dotterföretag i det sjunde bolagsrättsliga direktivet är närliggande men inte identisk med definitionen av kontrollerat företag i direktivet om europeiskt företagsråd.

Direktivet om europeiskt företagsråd har genomförts i svensk rätt genom lagen (1996:359) om europeiska företagsråd. I lagens 9–12 §§ återfinns följande definition av kontrollerande företag:

9 § Om inte annat visas, skall ett företag anses utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag, om det i eget eller någon annans namn

1. har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i det andra företags styrelse eller motsvarande ledningsorgan,
2. kontrollerar mer än hälften av rösterna för aktierna eller andelarna i företaget, eller
3. äger mer än hälften av aktierna eller andelarna i företaget.

10 § Om flera företag inom en företagsgrupp anses kunna utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag, skall i första hand det företag som avses i 9 § 1 och i andra hand det företag som avses i 9 § 2 anses som kontrollerande företag. Detta gäller om det inte visas att ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande.

11 § Sådana investmentbolag som avses i artikel 3.5 a eller 3.5 c i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer skall inte anses vara kontrollerande företag i förhållande till andra företag på grund av aktie- eller andelsinnehav, även om kraven i 9 § är uppfyllda.

12 § En konkursförvaltare, rekonstruktör eller likvidator som vidtar åtgärder enligt bestämmelserna i konkurslagen (1987:672), lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, aktiebolagslagen (2005:551) eller motsvarande lagstiftning skall vid tillämpningen av denna lag inte anses utöva ett bestämmande inflytande över ett företag.

Förordningen innehåller inte någon definition av begreppet dotterföretag. Det kan eventuellt medföra problem om begreppet dotterföretag vid tillämpningen av förordningen ges en tolkning som avviker från den som gäller enligt direktivet. Vid genomförandet av direktivet om europeiskt företagsråd övervägdes frågan om det var möjligt att använda aktiebolagslagens koncernbegrepp. Det konstaterades då att det inte var möjligt eftersom det var direktivets definition av grupp av gemensamhetsföretag som skulle omfattas av lagen (se prop. 1995/96:163 s. 31). Samma bedömning gjordes vid genomförandet av europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 32). Det saknas anledning att i nu aktuellt sammanhang bedöma frågan annorlunda. Det föreslås därför att begreppet dotterföretag definieras som ett företag över vilket ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande i enlighet med 9–12 §§ lagen om europeiska företagsråd.

Regeringens förslag: I lagen avses med

- *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att
 - a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller
 - b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,
- *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört dessa definitioner.

Skälen för regeringens förslag

Arbetstagarinflytande enligt direktivet

Arbetstagarinflytande innebär enligt direktivet, artikel 2 h, samtliga mekanismer, däribland information, samråd och medverkan, genom vilka arbetstagarrepresentanterna kan utöva ett inflytande på beslut som fattas inom ett företag. De beslut som inflytandet tar sikte på är sådana som avser t.ex. ekonomiska frågor, finansiell utveckling och ledning av företaget samt förändringar i verksamheten, se bl.a. bilagan till direktivet del 2 punkterna b och c. Hur dessa former för arbetstagarinflytande skall utövas i de enskilda fallen är beroende av om inflytandet regleras genom avtal mellan parterna eller i enlighet med de regler som skall gälla om avtal inte träffas. Begreppen information och samråd behandlas i avsnitt 5.8.3.

Medverkan

Liksom i svenska ekonomiska föreningar utövas medlemmarnas beslutanderätt i europakooperativ vid en föreningsstämma. När det gäller europakooperativets övriga organisation kan denna vara uppbyggd på två olika sätt, antingen enligt ett monistiskt system eller enligt ett dualistiskt system (se förordningen artikel 36).

Den monistiska organisationsmodellen – som är den som ligger närmast det svenska systemet – innebär att det utöver föreningsstämman finns ett organ, förvaltningsorganet. Det är förvaltningsorganet som utövar ledningen och förvaltningen av företaget. Förvaltningsorganets ledamöter tillsätts av föreningsstämman (se förordningen artikel 42.3). Förvaltningsorganet kan sägas motsvara styrelsen i en svensk ekonomisk förening.

I den dualistiska modellen finns det utöver föreningsstämman två organ, ett ledningsorgan och ett tillsynsorgan. Ledningsorganet svarar för företagets ledning och förvaltning, medan tillsynsorganet har till uppgift att tillsätta och entlediga ledamöterna i ledningsorganet samt att kontrollera ledningsorganets förvaltning. Tillsynsorganet får inte för

egen del ha några befogenheter att vidta förvaltningsåtgärder. Ledamöterna i tillsynsorganet väljs av föreningsstämman (se förordningen artikel 39).

Det är europakooperativet självt – och alltså inte medlemsstaten – som bestämmer vilken av organisationsmodellerna som företaget skall använda sig av. Det innebär att europakooperativ med säte i Sverige i vissa fall kan komma att tillämpa den dualistiska organisationsmodellen.

Arbetslagarnas eventuella rätt till inflytande i form av medverkan – vilket i Sverige motsvaras av arbetslagarnas rätt till styrelse-representation – skall enligt direktivet i det monistiska systemet utövas i förvaltningsorganet och i det dualistiska systemet i tillsynsorganet.

Det finns två olika former för medverkan enligt direktivet, artikel 2 k. Det inflytande som det organ som representerar arbetslagarna eller arbetslagarnas representanter utövar på ett företags verksamhet i de olika organen sker genom rätten att antingen

a) välja eller utse några av ledamöterna i företagets tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller att

b) föreslå eller avvisa utseendet av några eller alla ledamöter i företagets tillsyns- eller förvaltningsorgan.

En definition av begreppet medverkan i överensstämmelse med direktivets bör införas i den svenska lagen.

Arbetslagarråd

Arbetslagarna företräds i förhandlingar om ett avtal om arbetslagarinflytande i europakooperativet av arbetslagarnas förhandlingsdelegation. När förhandlingar mellan detta organ och de deltagande juridiska personerna har slutförts, skall arbetslagarna för att utöva sin rätt till inflytande som huvudregel företräddas av ett annat organ som skall inrättas för detta ändamål. Detta senare organ har i direktivet, artikel 2 f, givits benämningen representationsorgan. Med representationsorgan avses enligt artikeln det organ som representerar arbetslagarna och som bildas enligt de avtal som avses i artikel 4 eller enligt bestämmelserna i bilagan, i syfte att informera och samråda med arbetslagarna i en SCE-förening och dess dotterföretag och driftställen som bifinner sig inom gemenskapen samt i förekommande fall utöva rätten till medverkan i SCE-föreningen.

Motsvarande organ gavs i lagen om arbetslagarinflytande i europabolag benämningen arbetslagarråd (se prop. 2003/04:122 s. 35–36). Begreppet arbetslagarråd utvisar klarare, än begreppet representationsorgan, att det är ett organ för arbetslagarna. Det är ändamålsenligt att införa samma begrepp för samma typ av organ även i den nu föreslagna lagen.

En definition av begreppet arbetslagarråd bör införas i lagen.

5.4.1 Åtgärder som skall vidtas av de deltagande juridiska personerna

Regeringens förslag: De deltagande juridiska personerna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De deltagande juridiska personerna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* har anfört att lagen bör precisera hur eller till vilka informationen skall lämnas. Övriga remissinstanser har inte berört frågan.

Skälen för regeringens förslag*Direktivet*

För att ett europakooperativ skall få registreras och därmed bildas måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget. Enligt artikel 3.2 skall därför ett särskilt förhandlingsorgan bildas som företräder arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och driftsställena (filialerna). För att ett förhandlingsorgan skall kunna bildas skall de deltagande juridiska personernas lednings- eller förvaltningsorgan så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder, bl.a. ge information om namnen på de deltagande juridiska personerna, dotterföretagen och driftsställena (filialerna) samt om antalet anställda, för att inleda förhandlingar med arbetstagarna om vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i europakooperativet (artikel 3.1).

Nödvändiga åtgärder

De deltagande juridiska personerna bör i enlighet med direktivet åläggas en skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. En av de viktigaste åtgärderna som behöver vidtas är som framgår av direktivet att lämna information om aktuella företag och antalet anställda.

En skyldighet att lämna information finns även enligt lagen om europeiska företagsråd. EG-domstolen har i ett förhandsavgörande av den 29 mars 2001¹², slagit fast att arbetstagarna har rätt till den information som de behöver för att kunna bedöma sina rättigheter enligt lagen.

¹² Mål C-62/99 mellan Betriebsrat der bofrost Josef H. Boquoi Deutschland West GmbH & Co. KG och Bofrost Josef H. Boquoi Deutschland West GmbH & Co. KG (REG 2001 s. I-2579).

Den information som de deltagande juridiska personerna skall lämna bör alltså vara de uppgifter som behövs för att ett förhandlingsorgan eller en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Samma bedömning gjordes vid genomförande av motsvarande reglering avseende europabolag, se prop. 2003/04:122, s. 37. Namnen på de deltagande juridiska personerna bör anges. Namnen på samtliga dotterföretag och filialer bör redovisas. Det bör dock tydligt anges vilka av dotterföretagen och filialerna som avses bli dotterföretag och filialer till europakooperativet. Vidare bör informationen innehålla uppgifter om antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. Informationen om antalet anställda bör lämnas så att det framgår hur många arbetstagare som är anställda i varje land och vidare i varje företag och filial i landet. Skälet därtill är att dessa uppgifter utgör grunden för hur den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall ske.

Till vem informationen skall lämnas

Den information som skall lämnas, skall ges för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Av direktivet framgår inte till vem informationen skall ges. De arbetstagare, som har behov av information för att kunna fullgöra uppgiften att inrätta en förhandlingsdelegation, är de som kommer att vara berörda av förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Informationen bör alltså lämnas till representanter för arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

Sveriges advokatsamfund har anfört att det i lag bör preciseras hur informationen skall överlämnas, exempelvis att den skall överlämnas till de fackliga organisationerna om de aktuella företagen är bundna av kollektivavtal. Val av ledamöter till förhandlingsdelegationen skall ske enligt bestämmelser i den stat där företag eller filialer finns. Det är möjligt att arbetstagarna direkt skall företa dessa val i någon stat och att fackliga organisationer eller andra sammanslutningar av arbetstagare skall välja ledamöter i någon annan stat. Med denna utgångspunkt anser regeringen att det inte är lämpligt att detaljreglera till vilka informationen skall överlämnas. Informationen måste dock lämnas till arbetstagarnas representanter på ett sådant sätt att de grupper av arbetstagare som enligt den nationella rättsordningen kan ha ansvar för att en förhandlingsdelegation inrättas får den.

När åtgärderna skall vidtas

Skyldigheten att inrätta en förhandlingsdelegation uppkommer när de deltagande juridiska personerna utarbetar en plan för bildandet av ett europakooperativ.

Ett organ som företräder arbetstagarna måste inrättas, eller i vart fall måste arbetstagarna ges förutsättningar för att kunna inrätta ett sådant organ, för att ett europakooperativ senare skall kunna registreras. Det ligger alltså huvudsakligen i de deltagande juridiska personernas intresse att ge förutsättningar för att ett särskilt förhandlingsorgan eller en

förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Det bör därför vara tillräckligt att slå fast att de deltagande juridiska personerna skall lämna informationen så snart som möjligt efter att informationsskyldigheten uppkommit.

Prop. 2005/06:170

5.4.2 En förhandlingsdelegation skall inrättas

Regeringens förslag: En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande juridiska personerna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en delegation skall kunna inrättas. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande juridiska personerna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Om tidsfristen för att välja eller utse ledamöter överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall förhandlingsperioden anses börja löpa när tidsfristen överskrids.

Promemorians förslag: Stämmer delvis överens med regeringens. Promemorians förslag var dock formulerat så att förhandlingsperioden inte kunde börja löpa om ingen ledamot utsågs.

Remissinstanserna: *Arbetsdomstolen (AD)*, *Kooperationens Förhandlingsorganisation (KFO)*, *Kooperativa Förbundet (KF)*, *Kooperativa institutet* och *Föreningen Svenskt Näringsliv* har anfört att lagen bör göra det möjligt att registrera ett europakooperativ även om ingen ledamot utses till förhandlingsdelegationen, men att förslaget till lagtext bör justeras för att uppnå detta resultat. *Landsorganisation i Sverige (LO)*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* har anfört att lagen inte bör göra det möjligt att registrera ett europakooperativ i de fallen som för få ledamöter eller ingen ledamot utses till förhandlingsdelegationen. *Bolagsverket* har anfört att det finns behov av förordningsföreskrifter i fråga om vad som skall visas för att ett europakooperativ skall få registreras.

Skälen för regeringens förslag

Särskilda förhandlingsorganet

Enligt direktivet, artikel 3.2, skall ett särskilt förhandlingsorgan inrättas genom att platser fördelas mellan arbetstagarna enligt ett särskilt system och att ledamöter till dessa platser utses. Organet skall företräda arbetstagarna i deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda driftsställen (filialer) i förhandlingar om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Det organ som skall företräda arbetstagarna har i direktivet, liksom i direktivet om europeiskt företagsråd och europabolagsdirektivet, i den engelska språkversionen givits benämningen "a special negotiating body" och i den svenska "det särskilda förhandlingsorganet".

Detta organ bör på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, benämnas arbetstagarernas förhandlingsdelegation alternativt förhandlingsdelegation för arbetstagarna. Skälen till detta är dels att dessa uttryck passar bättre in i det svenska språkbruket, dels att uttrycken redan är etablerade i de båda tidigare lagarna.

Av direktivet följer således att en förhandlingsdelegation skall inrättas och att denna företräder arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda driftsställena (filialerna). En motsvarande bestämmelse föreslås i den svenska lagen.

När ett europakooperativ skall etableras, är hela företagsbildningen beroende av att en förhandlingsdelegation inrättas. Att en förhandlingsdelegation inrättas är uppenbarligen inte en angelägenhet som enbart berör arbetstagersidan. Det ligger alltså i arbetsgivarsidans intresse att ställa tillräckliga resurser till förfogande för arbetstagersidan och att även på andra sätt underlätta för arbetstagarna så att ledamöter till förhandlingsdelegationen kan utses och närvara vid förhandlingarna.

Skyldigheten att inrätta en förhandlingsdelegation

För att ett europakooperativ skall få registreras måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i företaget (förordningen, artikel 11.2). Detta kan fastställas på tre olika sätt.

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de juridiska personerna (artikel 4 i direktivet).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (artikel 3.6). I vissa fall kan även nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (artikel 15.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande juridiska personerna ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande (enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (artikel 7).

Förhandlingarna skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå under 6–12 månader (artikel 5). Följden av att förhandlingsdelegationen inte inrättas, blir alltså att ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering av europakooperativet kan uppnås. I direktivet finns ingen reglering om hur man löser problemet om detta skulle inträffa. Ingenting sägs om en inkomplett förhandlingsdelegation trots allt kan anses inrättad eller hur man skall förfara om det av någon anledning inte alls skulle inrättas någon.

Det nu aktuella direktivet är i detta, liksom i de flesta andra avseenden, uppbyggt efter samma mönster som europabolagsdirektivet. Inte heller europabolagsdirektivet innehåller någon upplysning om vilka åtgärder som skall vidtas om arbetstagarna inte inrättar någon förhandlingsdelegation. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjorde regeringen följande bedömning (se prop. 2003/04:122 s. 41):

Det förefaller inte troligt att avsikten varit att ge arbetstagarna vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Oliktartad kompletterande reglering i EES-staterna kan dock rubba förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, så att det under olika förhållanden blir möjligt att etablera europabolag utan att arbetstagarna ges rimliga förutsättningar att medverka vid bestämmandet av vilket inflytande de skall ha i bolaget. Grunderna för hur en eventuell kompletterande reglering om hur man skall förfara om arbetstagarna genom ren obstruktion underlåter att inrätta en förhandlingsdelegation eller om det av något annat skäl inte går att inrätta en förhandlingsdelegation, bör i första hand bestämmas gemensamt på EU-nivå. Kommissionens arbetsgrupp har inte enats om något förslag till lösning. Regeringen anser därför att kommissionens översyn av förfarandena för att tillämpa direktivet bör avvaktas. Om det dessförinnan uppkommer behov att nationellt vidta åtgärder får övervägas senare.

Bland de stater som genomfört europabolagsdirektivet har vissa stater infört nationella regler som medför att arbetstagarna inte får vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Vissa stater har i likhet med Sverige valt att tills vidare inte införa sådana regler. Nationella regler i detta avseende har införts bland annat i Danmark, Österrike och Tyskland.

I samband med förhandlingar om ett tionde bolagsrättsligt direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/56/EG av den 26 oktober 2005 om gränsöverskridande fusioner av bolag med begränsat ansvar¹³ (fusionsdirektivet) har framkommit att flera medlemsstater och kommissionen anser att nationell rätt bör reglera frågan hur registrering skall kunna bli möjlig om arbetstagarna inte utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Fusionsdirektivet innehåller därför i ingressen, punkt 13, ett uttalande som är avsett för den aktuella situationen. Där sägs att medlemsstaterna för att inte i onödan försena fusioner i enlighet med artikel 3.2 b i europabolagsdirektivet kan se till att de förhandlingar som skall ske inleds skyndsamt. Fusionsdirektivet hänvisar när det gäller frågan om hur medverkan för arbetstagarna skall införas i huvudsak till europabolagsdirektivets regler i samma avseende.

LO, SACO och TCO anser att brister i direktivet bör lösas på EU-nivå och inte nationellt. *LO* och *TCO* anser att den omständigheten att kommissionen nu tycker att frågan skall lösas genom nationell rätt inte ändrar deras grundläggande inställning i denna fråga. De anser vidare att principfrågan kunde ha ställt sig annorlunda om den nationella utfyllnaden syftat till att säkra direktivets skydd för arbetstagarinflytande och inte som nu att säkra att associationerna i fråga kommer till stand.

Regeringen gör följande bedömning. Eftersom kommissionen enligt vad som ovan nämnts instämt i att frågan kan och bör regleras genom nationell rätt, bör inte en revidering av europabolagsdirektivet och det nu aktuella direktivet avvaktas. En gemensam reglering på EU-nivå av vilka åtgärder som bör vidtas om arbetstagarna underlåter att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen kan alltså inte förväntas. Frågan bör därför regleras genom nationell rätt. Det föreslås att en tidsfrist införs under vilken arbetstagarna är skyldiga att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. I detta avseende förefaller det lämpligt att föreslå samma tidsfrist som befunnits lämplig i Danmark och Tyskland, nämligen tio veckor. Lagtexten bör dock utformas så att det klart framgår

¹³ EUT L 310, 25.11.2005, s.1 (Celex 32005L0056).

att förhandlingsperioden börjar löpa även om ingen ledamot utses inom tio veckor förutsatt att arbetstagarna ansvarar för att så inte skett.

När enbart nationella regler för arbetstagarinflytande skall gälla i europakooperativet, i enlighet med regleringen i artikel 8.2, skall ingen förhandlingsdelegation inrättas. I dessa fall måste det således finnas förutsättningar att registrera ett europakooperativ även om ingen av de tre alternativa förutsättningarna i förordningen artikel 11.2 är uppfylld. Denna frågeställning behandlas i avsnitt 5.2.4.

Bolagsverket anser att det finns behov av förordningsföreskrifter i fråga om vad som skall visas för att ett europakooperativ skall få registreras. Regeringen anser, som anförs i prop. 2005/06:150 Europa-koperativ, avsnitt 5.29, att det kan finnas anledning att återkomma till saken i den förordning om europakooperativ som kommer att införas som komplement till den associationsrättsliga lagstiftningen.

5.5 Sammansättning av en förhandlingsdelegation

Direktivet

Artikel 3.2 reglerar hur platser i en förhandlingsdelegation skall fördelas och hur kandidater skall utses. Först skall ett antal "ordinarie platser" fördelas mellan arbetstagarna i olika stater. Därefter skall ledamöter utses till dessa platser. Huvudprincipen är att minst en ledamot skall utses som representerar arbetstagarna i varje juridisk person som har anställda i staten, om detta är möjligt. I de fall då europakooperativ bildas genom fusion skall därefter eventuellt ett antal extraplatser fördelas mellan arbetstagarna i olika stater. Detta blir aktuellt om det i någon stat finns någon deltagande juridisk person som skall upphöra att vara självständig juridisk person där dess arbetstagare inte företräds av någon av ledamöterna. När extraplatserna fördelats mellan arbetstagarna i de olika staterna skall ledamöter utses även till dessa platser. Av direktivet följer även att det måste fastställas hur många arbetstagare som var och en av de utsedda ledamöterna representerar.

Den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen mellan arbetstagarna i de olika staterna, skall göras enligt lagen i det land där det framtida europakooperativet skall ha sitt säte, artikel 3.2 a.

Val och utseende av ledamöter till förhandlingsdelegationen, skall ske i enlighet med lagen i det land inom vars territorium deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda driftsställen (filialer) är belägna, artikel 3.2 b. Frågan om hur många arbetstagare var och en av de utsedda ledamöterna skall representera, skall bestämmas enligt samma lag.

5.5.1 Geografisk fördelning av ordinarie platser

Regeringens förslag: Arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet, artikel 3.2 a, följer att arbetstagarna i deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda driftsställen (filialer) i ett och samma land skall tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen för varje tiondel eller andel därav som dessa arbetstagare representerar av det totala antalet anställda i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga medlemsstater.

Direktivets regel är klar. Det finns inte något utrymme för avvikande reglering. En motsvarande bestämmelse bör därför införas i svensk lag. Den skall tillämpas vid fördelning av ordinarie platser i förhandlingsdelegationen mellan arbetstagare i olika stater. Arbetstagarna räknas således till det land där den enhet till vilken de är knutna är belägen. Om t.ex. ett tyskt företag är deltagande juridisk person och har en filial i Sverige och arbetstagarna i filialen således är arbetstagare i det tyska företaget, räknas alltså arbetstagarna vid denna filial som arbetstagare från Sverige och behandlas som sådana vid den geografiska fördelningen av platser i förhandlingsdelegationen.

5.5.2 Geografisk fördelning av extraplatser vid fusion

Regeringens förslag: När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande juridisk person som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna får dock inte överstiga tjugo procent av de ordinarie platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna i de olika staterna. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivet, artikel 3.2 a, skall i de fall då europakooperativ bildas genom fusion arbetstagarna i varje stat tilldelas ytterligare så många platser i förhandlingsdelegationen som behövs för att det i förhandlingsdelegationen skall ingå minst en representant för varje deltagande kooperativ som är registrerat i landet och som föreslås upphöra som separat juridisk person. Antalet extraplatser får dock inte överstiga 20 procent av de ordinarie platserna. Tilldelningen får inte heller innebära att de berörda arbetstagarna får dubbel representation.

Om inte extraplatserna, med beaktande av tjugoprocentsregeln, räcker för att ge arbetstagarna i alla företag, som är i behov därav, en extraplatz skall tillgängliga platser fördelas mellan arbetstagarna i företag i EES-staterna i fallande ordning efter antalet arbetstagare som är anställda i respektive företag. Detta gäller dock endast under förutsättning att arbetstagarna inte redan är representerade indirekt genom att en ledamot på ordinarie plats representerar även dem. Det skulle nämligen innebära att arbetstagarna blev dubbelt representerade, vilket inte är tillåtet.

Direktivets reglering i denna del är komplicerad, men ger inte något utrymme för nationella avvikelser. Bestämmelsen bör därför införas i svensk lag. Här nedan förklaras fördelningsproceduren genom ett räkneexempel.

Förutsättningarna i exemplet är följande. Ett europakooperativ skall bildas genom fusion. Fusionen skall ske i form av absorption, dvs. ett eller flera företag skall gå upp i ett annat. Verksamheten skall drivas vidare genom företaget A, som alltså skall bli ett europakooperativ. Europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige. Deltagande juridiska personer är företagen A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K och L. Företagen A, B, C, D och E är belägna i Sverige. Företagen F, G, H och I är belägna i Tyskland. Företagen J, K och L är belägna i Danmark.

	Sverige	Tyskland	Danmark	Totalt
Antal arbetstagare	31 500	88 500	30 000	150 000
Andel av arbetsstyrkan	21 %	59 %	20 %	100 %
Ordinarie platser	3	6	2	11
Deltagande juridiska personer	5	4	3	12
Anställda i dessa	A 4 000 B 3 000 C 1 500 D 800 E 3 500	F 40 000 G 1 000 H 3 000 I 1 500	J 10 000 K 12 000 L 500	80 800
Anställda i dotterföretag och filialer	18 700	43 000	7 500	69 200

Först fördelas de ordinarie platserna mellan arbetstagarna i de olika staterna. Arbetstagarna i Sverige utgör 21 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför tre ordinarie platser. Arbetstagarna i Tyskland utgör 59 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför sex ordinarie platser. Arbetstagarna i Danmark utgör 20 procent av den totala arbetsstyrkan, de får därför två ordinarie platser.

Efter denna fördelning bör ledamöter utses från respektive stater. Dessa skall utses i enlighet med de nationella reglerna i respektive stat.

De nationella systemen skall vara konstruerade så att en ledamot utses från varje deltagande juridisk person, i så stor utsträckning som möjligt. De nationella valmetoderna kan dock vara sådana, att inte arbetstagarna i varje deltagande juridisk person garanteras en plats även om arbetstagarna där tilldelats lika många platser som det finns deltagande juridiska personer. Därför kan företrädare för arbetstagarna från de olika staterna redovisa i vilken omfattning det finns behov av extraplatser först efter att ledamöter utsetts till de ordinarie platserna.

I exemplet kan arbetstagarna i alla deltagande juridiska personer, utom företaget i A, göra anspråk på en extraplatz om de inte får någon ordinarie plats. Skälet till att arbetstagarna i företaget A inte kan göra anspråk på någon extraplatz, är att detta företag inte föreslås upphöra enligt fusionsplanen.

Med utgångspunkt i den metod som föreslås för val av ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige, kommer förmodligen ledamöter att väljas som representerar arbetstagarna vid de tre största svenska deltagande juridiska personerna, dvs. företagen A, E och B. Arbetstagare från företagen C och D kommer då att göra anspråk på extraplatser.

Vad valen i Tyskland och Danmark leder till kan vi inte ha någon uppfattning om i förväg, men i exemplet är utgångspunkten att arbetstagarna i de tyska deltagande juridiska personerna blir representerade med en ledamot per företag. Utgångspunkten är vidare att arbetstagarna i företagen J och K blir representerade och att arbetstagarna i företaget L kommer att vara i behov av en extraplatz.

Det är alltså arbetstagare i tre deltagande juridiska personer som i och för sig gör anspråk på extraplatser. Extraplatserna får dock inte överstiga 20 procent av de ordinarie platserna. Vid beräkning enligt tjugoprocentsregeln är det summan av de ordinarie platserna i samtliga länder som skall jämföras med summan av extraplatserna i samtliga länder. Eftersom tre extraplatser utgör 27 procent av elva ordinarie platser, kan inte alla arbetstagare i de deltagande juridiska personerna bli direkt representerade. Två extraplatser utgör 18 procent av de elva ordinarie platserna. Det är alltså enbart två extraplatser som kan fördelas. Dessa skall tilldelas arbetstagarna i de stater där de två största av dessa tre företag finns. I exemplet leder detta till att båda de disponibla extraplatserna tilldelas arbetstagare i svenska företag.

5.5.3 Hur platserna fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

Regeringens förslag: De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de juridiska personerna. Arbetstagarna i varje juridisk person tilldelas högst en plats per juridisk person.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

Om de lokala arbetstagarorganisationer som skall utse ledamöter från Sverige enas om en annan fördelning av de ordinarie platserna, skall den fördelningen gälla. En överenskommelse bör dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna vid varje deltagande juridisk person tilldelas en plats.

De extraplatser i förhandlingsdelegationen som kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet anställda i företagen. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i företag som inte fått någon ordinarie plats.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Varje medlemsstat skall, enligt direktivet artikel 3.2 b, fastställa den metod som skall tillämpas för val och utnämningar av ledamöter till de platser i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen) som tilldelats arbetstagare i det egna landet.

Direktivet förutsätter att arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i så stor utsträckning som möjligt blir direkt representerade i förhandlingsdelegationen. Systemet för hur ledamöterna skall väljas bör därför kombineras med en metod för fördelning av tillgängliga platser mellan arbetstagarna i företag och filialer i Sverige. Följande modell föreslås för fördelning av de "ordinarie platser" som tilldelats arbetstagare i Sverige.

I första hand tilldelas arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i fallande ordning efter antalet anställda i företagen en plats per företag. Om det finns platser kvar efter det att arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna fått en plats per företag, tilldelas därefter arbetstagarna i de berörda dotterföretagen och berörda filialerna en plats

per enhet i fallande ordning efter antalet anställda i respektive företag eller filial. Om det finns platser kvar även efter denna andra fördelningsomgång, fördelas platserna mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i fallande ordning efter antalet anställda i de olika enheterna. Fördelningen enligt detta tredje led får i förekommande fall ske upprepade gånger till dess att det inte finns flera platser att fördela.

Befintliga strukturer för arbetstagarnas koncernrepresentation bör kunna bevaras när arbetstagarorganisationerna finner detta lämpligt. Regleringen om fördelningen av ordinarie platser mellan arbetstagare i bolag och filialer gjordes därför dispositiv i förhållande till arbetstagarorganisationerna i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 46). Av samma skäl och för att uppnå en enhetlighet mellan de båda regleringarna föreslås även den nu föreslagna lagen bli dispositiv i detta avseende. En sådan överenskommelse skall dock uppfylla direktivets grundkrav om att arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i så stor utsträckning som möjligt skall bli direkt representerade.

I de fall arbetstagare i svenska deltagande juridiska personer blir berättigade till en extraplats i förhandlingsdelegationen på grund av reglerna om tilldelning av extraplats, skall den platsen tilldelas arbetstagarna i den svenska deltagande juridiska person som enligt den geografiska fördelningen ansetts berättigade till platsen i fråga.

5.5.4 Hur ledamöter för arbetstagare i företag och filialer i Sverige skall utses

Regeringens förslag: Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses i första hand av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat införs en ordning för att utse en eller flera ledamöter.

Om ingen av de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bunden av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

Finns inga fackligt anslutna medlemmar, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* är positiva till att förslaget anknyter till den svenska arbetsmarknadsmodellen med bland annat fackliga organisationer som representanter för de anställda och efter samma modell som valdes vid regleringen för europabolag. *Sveriges advokatsamfund* är positivt till att förslaget knyter an till lagen om styrelserepresentation men anser att regleringen bör kompletteras för de fall när det inte finns någon arbetstagarorganisation.

Skälen för regeringens förslag

Vem som skall välja ledamöter till förhandlingsdelegationen

Regeringen anser att det är viktigt att upprätthålla det system för arbetstagarrepresentation som etablerats på den svenska arbetsmarknaden. Det föreslås därför att man vid valet av hur de svenska ledamöterna i förhandlingsdelegationen skall utses i första hand knyter an till de kollektivavtalsbärande fackliga organisationerna. Regleringen bör därför utformas med 16–18 §§ lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och 16 § lagen om europeiska företagsråd som förebild. Dessa regleringar har i sin tur utformats efter förebild från lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda (styrelserepresentationslagen), som för sin tillämpning förutsätter att kollektivavtal gäller på arbetsplatsen. Om det finns kollektivavtal vid något eller några av de svenska företagen eller filialerna, föreslås därför att de kollektivavtalsbärande organisationerna utser samtliga ledamöter för arbetstagarna i Sverige. Om endast en ledamot skall utses föreslås att den kollektivavtalsbundna organisation som har flest medlemmar skall utse ledamoten.

I styrelserepresentationslagen, lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag finns regler om hur rätten att utse flera ledamöter skall fördelas mellan olika arbetstagarorganisationer för det fall organisationerna inte enas om något annat. Regeringen föreslår att styrelserepresentationslagens regler skall tillämpas om organisationerna inte enas om något annat. Detta innebär att det är de lokala arbetstagarorganisationerna som skall välja ledamöter. Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation. Med huvudorganisation avses i detta sammanhang t.ex. LO och PTK (Privattjänstemannakartellen). Fördelningen mellan de olika organisationerna skall ske med hänsyn till hur många arbetstagare de sysselsätter totalt i de svenska företagen och filialerna. Vid beräkning av de olika organisationernas andel av det totala antalet arbetstagare i företagsgruppen skall alltså en sammanläggning göras av arbetstagare inom samma huvudorganisation. Vilken fördelning som skall göras mellan olika förbund har inte tidigare lagreglerats och samma lösning bör väljas även här.

När det finns flera företag och filialer i Sverige skall de platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i dessa företag och filialer. Förslag till hur detta bör göras har behandlats i avsnitt 5.5.3. Frågan vilken organisation som skall utse ledamöter för arbetstagarna i respektive företag och filial bör inte regleras i lag. I samband med att organisationerna fördelar antalet platser

mellan sig, bör de alltså även bestämma vem av dem som skall utse ledamöter för arbetstagarna i de företag och filialer vars arbetstagare tilldelats de aktuella platserna.

Om en fristående arbetstagarorganisation saknar uppbyggnaden med lokala och centrala organ, träder den in i de uppgifter som i nu bestämt avseende tilldelats den lokala nivån.

Om ingen av de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bundna av något kollektivavtal måste det finnas något annat sätt att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. Med tanke på den höga organisationsgraden hos arbetstagarna och traditionerna på den svenska arbetsmarknaden faller det sig mest naturligt att låta de fackliga organisationerna utse ledamöterna, även om det saknas kollektivavtal. Det är här fråga om kollektiva rättigheter som skall tillvaratas. Sådana rättigheter bör, om inte något absolut hinder föreligger tillvaratas av de fackliga organisationerna. Om inte organisationerna enas om hur de skall fördela rätten att utse ledamöter, bör den organisation som har flest medlemmar bland de anställda i Sverige utse samtliga ledamöter.

Direktivet föreskriver att arbetstagare som är anställda i företag eller driftsställen (filialer) där det utan deras förskyllan inte finns några arbetstagarrepresentanter, skall ha rätt att själva välja eller utnämna ledamöter till det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen) artikel 3.2 b tredje stycket. Det finns i några länders rättsordningar tröskelregler eller regler om krav på arbetsgivarens godkännande för en fackföreningsrepresentation i företaget. Detta kan leda till att arbetstagarna kan komma att sakna facklig representation utan egen förskyllan. Sådana regler finns inte i Sverige, varför någon åtgärd inte behöver vidtas med anledning av denna bestämmelse.

Om ingen arbetstagare i företag eller filialer i Sverige är fackligt organiserad

Om enbart fackliga organisationer ges möjlighet att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen, kan inga ledamöter utses för arbetstagare i Sverige i de fall det inte finns någon arbetstagare som är fackligt organiserad vid något av företagen eller filialerna. I Sverige är en mycket stor del av arbetstagarna fackligt anslutna. Detta hindrar dock inte att det skulle kunna förekomma att ingen av arbetstagarna i företagen eller filialerna i Sverige är fackligt organiserade.

Direktivet innehåller ingen upplysning om huruvida en förhandlingsdelegation kan anses vara inrättad om vissa men inte alla ledamöter utses. Det finns dock mycket som talar för att i vart fall en förhandlingsdelegation till vilken det utses så få ledamöter att den inte är beslutförmålig inte kan anses vara inrättad. Med denna utgångspunkt finns det risk för att i vart fall en förhandlingsdelegation där en inte obetydlig andel av ledamöterna skall representera arbetstagare i Sverige, inte kan inrättas om ingen av arbetstagarna i den eller de svenska företagen eller filialerna är fackligt organiserad och ingen annan än fackliga organisationer har möjlighet att utse ledamöter.

Som tidigare nämnts måste en förhandlingsdelegation bildas, eller i vart fall en förhandlingsperiod börja löpa, för att ett europakooperativ

senare skall få registreras och alltså bildas. Den nationella lagen kan därför inte rimligen få utgöra ett hinder mot att inrätta en förhandlingsdelegation. Det finns därför skäl att överväga om oorganiserade arbetstagare skall ges rätt att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen i de fall varken kollektivavtal eller organiserade arbetstagare finns i någon av de svenska enheterna.

Arbetslagarna kollektiva rättigheter tillvaratas i svensk arbetsrätt av de fackliga organisationerna. I den situation som det här är fråga om är det dock inte enbart arbetslagarna kollektiva intressen som skall tillvaratas. I de fall det kan bli aktuellt att låta oorganiserade arbetstagare utse ledamöter till förhandlingsdelegationen är det i första hand de deltagande juridiska personernas intresse av att kunna bilda ett europakooperativ som måste respekteras. Det framstår därför som lämpligt att arbetslagarna direkt skall utse ledamöter till förhandlingsdelegationen om ingen av arbetslagarna i Sverige är fackligt organiserad. Samma bedömning gjordes i förarbetena till lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 49–50).

Vilka som är valbara till förhandlingsdelegationen

Medlemsstaterna får enligt direktivet föreskriva att fackliga representanter som inte är anställda i de deltagande juridiska personerna eller berörda dotterföretagen eller filialerna får ingå i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen), artikel 3.2 b andra stycket. Direktivet ställer dock inte något generellt krav på att förhandlingsdelegationens ledamöter i övrigt skall vara anställda i de deltagande juridiska personerna eller berörda dotterföretagen eller filialerna. De fackliga organisationer som skall utse ledamöterna torde vara bäst skickade att bedöma vilka som är lämpligast för uppdragen. Det finns därför inte något skäl att genom lagstiftning reglera vilka som skall vara valbara. Inte heller för de undantagsfall då det föreslås att arbetslagarna direkt skall välja sina ledamöter finns något skäl att reglera frågan om vilka som skall vara valbara.

Hur val till förhandlingsdelegationen skall gå till

Sveriges advokatsamfund har anfört att lagen bör innehålla regler om hur valen av ledamöter från Sverige bör genomföras om ingen av arbetslagarna i Sverige tillhör någon arbetstagarorganisation. Regeringen anser att frågan om hur val av arbetstagarledamöter från Sverige skall ske inte bör regleras i lag. Frågan om hur sådana val skall genomföras bör i de undantagsfall då ingen av arbetslagarna i Sverige är organiserad avgöras av de berörda arbetslagarna direkt.

Bör reglering om könskvotering av ledamöterna införas?

Enligt direktivet, artikel 3.2 b första stycket, bör den metod som tillämpas för val eller utseende av ledamöter eftersträva en jämn könsfördelning. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i europabolagsdirektivet.

I de svenska jämställdhetssträvandena ligger att en så jämn könsfördelning som möjligt skall gälla mellan de ledamöter som representerar arbetstagare från Sverige. Utgångspunkten bör vara att de fackliga organisationer som, enligt huvudregeln, skall utse ledamöter på frivillig väg beaktar denna jämställdhetssträvan.

Regeringen anser däremot inte att det i lagen bör anges att platserna i förhandlingsdelegationen skall fördelas jämnt mellan könen. Det finns i dag inte någon sådan reglering såvitt avser arbetstagarledamöter i svenska företags styrelser eller för andra ledamöter i svenska företagsstyrelser. Det finns en risk för att en tvingande regel i detta avseende skulle göra förfarandet allt för stelbent. I vissa företag kan verksamhetens inriktning vara sådan att det stora flertalet arbetstagare är antingen män eller kvinnor. Om lämpliga ledamöter för de svenska arbetstagarna i ett sådant fall alltid måste utses med lika delar män och kvinnor, skulle detta i vissa fall kunna försvåra att en förhandlingsdelegation kan inrättas. Svensk lag kan inte heller reglera hur ledamöter från övriga EES-länder utses till förhandlingsdelegationen. Samma bedömning gjordes i förarbetena till lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 50–51). Under hösten 2005 fick en utredare i uppdrag att bland annat föreslå ändringar i aktiebolagslagen som säkerställer att minst en viss andel av styrelseledamöterna i ett publikt aktiebolag skall vara av vardera könet. I uppdraget ingår att ta ställning till om kravet också skall gälla arbetstagarledamöter. Se JU2005/574/P, Uppdrag om könsfördelning i bolagsstyrelser. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2006. Regeringen avvaktar resultatet av utredarens arbete.

5.5.5 Förhandlingsdelegationens representativitet

Regeringens förslag: En ledamot som utses till en ordinarie plats företräder arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det dotterföretag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses till ordinarie platser för arbetstagarna i en deltagande juridisk person, ett dotterföretag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses till en ordinarie plats företräder även arbetstagare i deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats skall fördelas så jämnt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses till en extraplats företräder enbart arbetstagarna i den deltagande juridiska person som föreslås upphöra i och med fusionen.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Det nationella valsystemet måste konstrueras så att alla arbetstagare i alla företag och filialer i Sverige blir företrädare i förhandlingsdelegationen. Detta följer av direktivets system

för omröstningsförfarande i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen). Vid omröstningar måste det nämligen stå klart hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar. Valsystemet måste även säkerställa att varje arbetstagare blir representerad av enbart en ledamot. Detta följer av artikel 3.2 a ii andra strecksatsen och av direktivets system för omröstningsförfarande i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen). Om antalet deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och filialer i Sverige är flera än det antal platser som arbetstagare i Sverige tilldelas i förhandlingsdelegationen, kan inte alla arbetstagare företrädas genom direkt representation.

En bokstavstolkning av direktivets omröstningsregler kan leda till att ledamöternas representativitet skulle behöva fastställas inför varje omröstning i förhandlingsdelegationen. Direktivet är, i detta som i de flesta andra avseenden, utformat efter samma mönster som europabolagsdirektivet. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det lämpligt att fastställa ledamöternas representativitet i anslutning till att förhandlingsdelegationen inrättas och låta den gälla under hela mandatperioden om inte förhandlingsdelegationens sammansättning justeras (se prop. 2003/04:122 s. 51). Det framstår som lämpligt att tillämpa samma metod för förhandlingsdelegationens representativitet i detta sammanhang.

Regeringen föreslår därför följande metod för att fastställa de svenska ledamöternas representativitet. Alla ledamöter från Sverige bör utses till såväl ordinarie som extraplatser innan frågan om vilka arbetstagare ledamöterna representerar bedöms. En ledamot som utsetts till en ordinarie plats representerar dels arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen, dels arbetstagarna i de företag eller filialer som inte får någon ledamot vid fördelningen av platser i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare, som på detta sätt blir indirekt representerade, bör fördelas jämnt mellan ledamöterna på ordinarie platser. Om antalet arbetstagare inte är jämnt delbart med antalet ledamöter som företräder dem, får arbetstagarna fördelas så att fördelningen mellan ledamöterna blir så jämn som möjligt.

Om antalet ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige är fler än antalet företag och filialer i Sverige, måste arbetstagarna i de företag eller filialer som fått mer än en plats fördelas mellan de ledamöter som utses för den enheten. Antalet arbetstagare, bör i så fall fördelas jämnt mellan ledamöterna. Om antalet arbetstagare inte är jämnt delbart med antalet ledamöter bör, även i detta fall, antalet arbetstagare fördelas så jämnt som möjligt.

Vidare föreslås att de ledamöter som utses på extraplatser skall representera enbart arbetstagarna vid den enhet som tilldelats platsen.

5.5.6 Justering av sammansättningen av förhandlingsdelegationen

Regeringens förslag: Om antalet anställda förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika stater, skall fördelningen mellan arbetstagarna i de olika staterna göras om. När så sker skall även fördelningen mellan arbetstagarna i de svenska enheterna göras om.

Om arbetstagarna i en deltagande juridisk person, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och den deltagande juridiska personen, dotterföretaget eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen inte skall omfördelas mellan arbetstagare i de olika staterna.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* har anfört att lagen bör reglera vem som skall initiera att förhandlingsdelegationens sammansättning skall justeras och när detta skall ske.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet har ingen reglering om att förhandlingsdelegationen skall justeras under förhandlingsperioden till följd av strukturella förändringar inom företag och filialer eller andra förändringar som medför förändringar i arbetsstyrkans storlek. Alla omröstningar i förhandlingsdelegationen förutsätter dock uppgifter om hur många arbetstagare varje ledamot representerar.

När förhandlingsdelegationen konstitueras bör ledamöternas representativitet fastställas enligt de föreslagna reglerna i avsnitt 5.5.5. Antalet arbetstagare och deras fördelning på olika företag och filialer kan dock förändras under förhandlingsperiodens gång. Förhandlingsdelegationen skall ju först konstitueras och därefter löper en förhandlingsperiod om 6–12 månader.

Vid väsentligare förändringar i arbetsstyrkan eller om företag och filialer tillkommer eller försvinner kan det därför ifrågasättas om det inte borde vara möjligt att ombilda förhandlingsdelegationen. Här måste dock göras en avvägning. Å ena sidan bör förhandlingsdelegationen vara representativ och å andra sidan behöver den vara någorlunda stabil för att kunna fullgöra sina uppgifter. Förhandlingsdelegationen kan få svårt att verka om varje förändring i underlaget skulle föranleda tvång på förändringar i sammansättningen eller föranleda att giltigheten av uppnådda förhandlingsresultat kan ifrågasättas.

Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det ändamålsenligt att i vart fall förändringar som påverkar fördelningen mellan arbetstagare från olika stater beaktas. Detta för att inte undergräva syftet med de olika majoritetskrav som finns i omröstningsreglerna för förhandlingsdelegationen (se prop. 2003/04:122 s. 53–54). Regeringen anser att samma bedömning bör göras även vid genomförandet av det nu aktuella direktivet.

När det gäller sådana förändringar i Sverige som inte påverkar fördelningen av platser mellan arbetstagare i olika stater, bör en justering ske om ett företag eller en filial i Sverige vars arbetstagare tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen, efter en strukturförändring inte längre är deltagande i eller berörd av bildandeprocessen. Om en sådan situation skulle uppkomma bör alltså fördelningen av platser justeras. Platsen bör i så fall tilldelas arbetstagarna vid den enhet som vid den föregående fördelningen stod näst i tur att få en plats. Samma bedömning gjordes vid genomförandet av europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 54).

Övriga förändringar inom svenska företag och filialer som inte påverkar den geografiska fördelningen av platser mellan arbetstagare i olika staterna bör inte påverka förhandlingsdelegationens sammansättning.

Efter varje justering som påverkar fördelningen av vilka arbetstagare i Sverige som företräds, måste en ny beräkning göras av var och en av de svenska ledamöternas representativitet. Hur denna fördelning skall ske, beskrivs under avsnittet som behandlar förhandlingsdelegationens representativitet.

Sveriges advokatsamfund har anfört att lagen bör reglera vem som skall initiera att förhandlingsdelegationens sammansättning skall justeras och när detta skall ske. Direktivet, artikel 3.3, innehåller en bestämmelse om att de deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om hur bildandet av europakooperativet fortskrider. Regeringen föreslår att en sådan informationsskyldighet skall införas (se avsnitt 5.6.4). I denna informationsskyldighet ligger en skyldighet att informera om sådana förändringar som kan påverka förhandlingsdelegationens sammansättning. Det måste sedan åligga förhandlingsdelegationen att justera sin sammansättning när detta är nödvändigt. Det måste ligga i delegationens eget ansvar att inte företa omröstningar eller fatta beslut i en situation när förhandlingsdelegationen bör justeras. Regeringen anser inte att någon ytterligare reglering om förfarandet för att justera förhandlingsdelegationens sammansättning är nödvändig.

5.6 Förhandlingar

5.6.1 Förhandlingsperiod

Regeringens förslag: Förhandlingarna mellan de deltagande juridiska personerna och arbetstagarnas förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet, artikel 3.3, framgår att det särskilda förhandlingsorganet och behöriga företrädare för de deltagande juridiska personerna genom ett avtal skall fastställa en ordning för arbetstagarinflytande i europakooperativet. Förhandlingar om ett av-

tal skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå under sex månader enligt artikel 5.1. Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år enligt artikel 5.2.

Bestämmelserna bör införas i svensk lag.

I avsnitt 5.4.2 föreslås att förhandlingsperioden under vissa omständigheter skall börja löpa även om ingen förhandlingsdelegation har inrättats.

5.6.2 Avstående från förhandlingar

Regeringens förslag: Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den deltagande juridiska person som skall ombildas.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet, artikel 3.6, framgår följande. Det särskilda förhandlingsorganet får besluta att inte inleda förhandlingar om ett avtal om en ordning för arbetstagarinflytandet i europakooperativet. Det särskilda förhandlingsorganet får även besluta att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett beslut om att inte inleda eller att avbryta pågående förhandlingar innebär att förfarandet för att träffa ett avtal avbryts. Ett sådant beslut innebär också att ingen av bestämmelserna i direktivets bilaga skall gälla. Bilagans referensbestämmelser eller stupstocksregler för arbetstagarinflytande skall alltså inte gälla i europakooperativet. Beslutet påverkar däremot inte tillämpligheten av nationella regler om information och samråd. Beslut om att avstå från eller att avbryta förhandlingar får inte fattas när europakooperativ skall bildas genom ombildning och det förekommer medverkan i det företag som skall ombildas. Direktivets regler i detta avseende bör införas i svensk lag.

5.6.3 Begäran om ny eller återupptagen förhandling

Regeringens förslag: Tidigast två år efter ett beslut om avstående eller avbrytande av förhandlingar skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: I direktivet, artikel 3.6 fjärde stycket, regleras förutsättningarna för att uppta nya förhandlingar eller att åter-

uppta avbrutna förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet i de fall en förhandlingsdelegation tidigare beslutat att inte inleda förhandlingar om ett avtal eller att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Enligt direktivet skall förhandlingsdelegationen sammankallas på nytt och nya förhandlingar om ett avtal inledas efter en skriftlig framställan från minst tio procent av arbetstagarna eller deras representanter i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Arbetstagarna har denna rätt till nya förhandlingar tidigast två år efter tidigare nämnda beslut. Parterna får emellertid inleda nya förhandlingar tidigare för det fall de är ense om att så skall ske.

Direktivets reglering om rätt till ny eller återupptagen förhandling bör införas i den svenska lagen.

För det fall de nya förhandlingarna inte leder till att något avtal om arbetstagarinflytande ingås, skall samma förhållande gälla som var gällande tidigare. Detta innebär alltså att referensbestämmelserna inte heller i fortsättningen blir tillämpliga i företaget. Referensbestämmelserna blir nämligen automatiskt tillämpliga enbart om förhandlingsperioden löper ut utan att avtal ingås i samband med att europakooperativet registreras. Om förhandlingsdelegationen fattat ett beslut om att avstå från inflytande genom att inte inleda förhandlingar eller att avbryta förhandlingar om sådant inflytande kan alltså arbetstagarna inte vid någon senare tidpunkt få till stånd ett sådant inflytande om företaget motsätter sig detta. Att det förhåller sig på detta sätt följer av direktivet artikel 3.6 fjärde stycket sista meningen (se avsnitt 5.8.1).

5.6.4 Information från de deltagande juridiska personerna

Regeringens förslag: De deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande juridiska personerna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet, artikel 3.3, framgår att de deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur förfarandet fortskrider fram till dess att företaget har registrerats. Detta skall ske för att parterna skall kunna ingå ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Enligt förordningen (artikel 22.1 och artikel 35.3) skall information om bildandeplanen lämnas till medlemmarna. Samma information skall alltså ges även till förhandlingsdelegationen.

För att förhandlingsdelegationen skall ha rätt beslutsunderlag inför förhandlingarna om arbetstagarinflytande i europakooperativet, måste den ha klart för sig i vilken utsträckning medverkan förekommer i de deltagande juridiska personerna. De deltagande juridiska personerna bör

därför innan förhandlingarna om ett avtal genomförs, i förekommande fall, specificera hur många av deras anställda som täcks av ett system för medverkan och vilken andel arbetstagarnas medverkan utgör i det organ där medverkan utövas.

Regeringen anser att en regel om informationsplikt för de deltagande juridiska personerna bör införas. Regeln bör utformas så att det framgår att även uppgifter om förekomsten och omfattningen av medverkan i företagen omfattas av informationsplikten.

5.6.5 Experter

Regeringens förslag: Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande juridiska personerna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får närvara i egenskap av rådgivare vid förhandlingsmöten när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå. Dessa bestämmelser återfinns i direktivets artikel 3.5. Genom dessa bestämmelser görs det möjligt för förhandlingsdelegationen att i förhandlingsarbetet få hjälp av företrädare från de europeiska fackliga organisationerna. Dessa brukar förordna nationella experter till sådana uppdrag. Bestämmelser om experter bör införas i svensk lag.

Därutöver framgår av direktivet att förhandlingsdelegationen får besluta att meddela representanterna för lämpliga externa organisationer, däribland arbetstagarorganisationer, när förhandlingarna börjar. En sådan rätt behöver inte lagfästas.

5.6.6 Omröstningsregler

Regeringens förslag: Som förhandlingsdelegationens beslut gäller den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

För bifall till ett förslag krävs dock viss kvalificerad majoritet om det innebär

- att, i vissa fall, andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande juridiska personerna med högst andel medverkan, eller

- att förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande inte inleds eller att sådana förhandlingar avbryts.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Prop. 2005/06:170

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: I direktivet, artikel 3.4 och 3.6, finns omröstningsregler som skall gälla i förhandlingsdelegationen. Enligt direktivet ges ingen möjlighet till avvikande reglering i denna del. Regler med samma innebörd som direktivets bör därför införas i den svenska lagen.

Vid omröstningar i förhandlingsdelegationen föreslås därför som huvudregel gälla absolut majoritet bland ledamöterna kombinerad med absolut majoritet bland de arbetstagare som är företrädde. Detta medför i sin tur att det antalet ledamöter alltid måste vara närvarande för att förhandlingsdelegationen skall vara beslutför.

Kvalificerad majoritet föreslås gälla för att kunna bifalla ett förslag till avtal som innebär en minskning av rätten till medverkan i det tilltänkta europakooperativet i förhållande till vad arbetstagarna har rätt till i någon av de deltagande juridiska personerna. Kvalificerad majoritet föreslås, i enlighet med direktivet, innebära ett krav på röster från två tredjedelar av de ledamöter som representerar minst två tredjedelar av arbetstagarna, däribland röster från ledamöter som representerar arbetstagare från minst två EES-stater. Denna majoritet krävs dock enbart om europakooperativ bildas genom fusion och medverkan omfattar minst 25 procent av arbetstagarna i de deltagande kooperativen eller om europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning och medverkan omfattar minst 50 procent av arbetstagarna i de juridiska personerna. Det är enbart andelen arbetstagare som omfattas av medverkan i de deltagande juridiska personerna, som är avgörande för vilken majoritet som krävs i dessa fall. Hur det förhåller sig med medverkan i berörda dotterföretag och filialer påverkar inte frågan.

En minskning av rätten till medverkan föreligger om arbetstagarna skulle få rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa en mindre andel av ledamöterna efter bildandet av europakooperativet jämfört med den högsta andel av medverkan som före bildandet gäller i något av de deltagande juridiska personernas organ (se artikel 3.4 sista stycket).

Om europakooperativ bildas genom ombildning av ett nationellt kooperativ (dvs. en svensk ekonomisk förening), får förhandlingsdelegationen inte bifalla ett förslag som på något sätt innebär en försämring av rätten till arbetstagarinflytande (artikel 4.4). Ett avtal i en ombildningssituation skall alltså alltid nå upp till minst samma kvalitativa nivå för medverkan som tidigare, se avsnitt 5.7.2.

Skälet till de särskilda beslutsreglerna i de fall kvalificerad majoritet krävs och till förbudet mot att bifalla beslut som innebär en försämring av arbetstagarinflytandet i ombildningsfallet är den så kallade före- och efterprincipen. Denna princip är en grundläggande tanke bakom hela direktivet. Principen går ut på att så långt som möjligt bevara och överföra den grad av medverkan som gäller i de deltagande juridiska personerna till europakooperativet.

Samma kvalificerade majoritet föreslås även gälla, i enlighet med direktivet, för bifall av beslut att inte inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande eller som avser att avbryta pågående sådana förhandlingar. Om förhandlingsdelegationen beslutar att inte inleda eller att avbryta pågående förhandlingar, får detta till följd att inget arbets-

tagarinflytande enligt direktivet skall tillämpas i europakooperativet. Om företaget är sådant att lagen om europeiska företagsråd i och för sig också är tillämplig skall dock den lagen tillämpas (se avsnitt 6.3).

I avsnitt 5.2.5 föreslås att särskilda regler skall införas för att göra relevanta skyddsregler tillämpliga för situationer där den föreslagna lagen skall bli tillämplig vid en senare tidpunkt än i samband med att europakooperativet registreras. Den rätt till medverkan som finns i ett europakooperativ som regleras genom t.ex. styrelserepresentationslagens regler behöver naturligtvis samma skydd om denna rätt skall ersättas av en motsvarande rätt enligt regleringen i den föreslagna lagen vid en senare tidpunkt än när europakooperativet etableras. Regeln om kvalificerad majoritet för att rösta för ett avtal som leder till minskning av rätten till medverkan bör alltså vara tillämplig även i en sådan situation.

5.6.7 Kostnader

Regeringens förslag: Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande juridiska personerna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Regler om de deltagande juridiska personernas ansvar för förhandlingsdelegationens kostnader finns i artikel 3.7. Enligt artikeln skall alla kostnader i samband med förhandlingsdelegationens verksamhet och allmänt i samband med förhandlingar bäras av de deltagande juridiska personerna så att förhandlingsdelegationen kan utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Detta torde innebära att de deltagande juridiska personerna skall stå även för de kostnader som uppkommer för bildandet av förhandlingsdelegationen (jfr prop. 1995/96:163 s. 49).

Det är möjligt att, enligt andra stycket artikel 3.7, i den nationella lagstiftningen införa särskilda regler för finansieringen av förhandlingsdelegationens verksamhet. Den nationella lagstiftningen får särskilt begränsa finansieringen till att enbart gälla för en expert. I många fall kan det vara skäligt med endast en expert. Det kan dock finnas situationer där kostnader för flera experter kan vara skäliga, t.ex. om förhandlingsdelegationen behöver företräddas av olika experter i olika delfrågor.

5.7 Avtal om arbetstagarinflytande

5.7.1 Vad ett avtal skall behandla

Regeringens förslag: Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte, och
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- a) arbetstagarrådets sammansättning,
- b) arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- c) hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och
- d) vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla, skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

- a) det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,
- b) vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och
- c) ledamöternas rättigheter.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivet, artikel 3.3, skall ett avtal om arbetstagarinflytande vara skriftligt. Ett avtal om arbetstagarinflytande skall fastställa ett antal frågor som räknas upp i direktivet, artikel 4.2. I bestämmelsen sägs dock att parternas självbestämmande inte skall påverkas. Bestämmelsen är på denna punkt något motsägelsefull. Å ena sidan skall ett avtal fastställa ett antal uppräknade frågor. Å andra sidan skall partsautonomin bevaras.

En grundläggande tanke bakom direktivet är att arbetstagarnas inflytande i de deltagande juridiska personerna så långt som möjligt skall överföras till arbetstagarna i europakooperativet. En annan viktig princip är att parterna så långt som möjligt skall ha avtalsfrihet. I avvägningen mellan dessa båda principer har i direktivet parternas avtalsfrihet begränsats i det fall ett europakooperativ skall bildas genom ombildning. I sådana fall skall i ett avtal föreskrivas minst samma nivå för arbetstagarinflytande som finns i det företag som skall ombildas (artikel 4.4).

Utöver begränsningen i avtalsfriheten i ombildningsfallet finns, genom de omröstningsregler som gäller för förhandlingsdelegationen, formella regler som måste vara uppfyllda för att förhandlingsdelegationen skall få ingå avtal. Beroende på avtalets innehåll måste olika majoritetskrav vara uppfyllda.

I de fall ett avtals innehåll inte strider mot de speciella skyddsreglerna för ombildningsfallen och förhandlingsdelegationen i överensstämmelse med omröstningsreglerna tillstyrkt förslaget, har alltså parterna avtalsfrihet. Frågan är då hur denna avtalsfrihet skall tolkas med utgångspunkt av att direktivet föreskriver att de deltagande juridiska personerna och förhandlingsdelegationen skall ingå ett avtal som fastställer de omständigheter som upptas under åtta i artikel 4.2 uppräknade punkter.

Punkten f ger parterna möjlighet att avstå från att inrätta ett arbetstagarråd för att i stället inrätta något annat förfarande för information och samråd. Denna punkt måste under alla omständigheter anses vara alternativ till punkterna b till och med e som föreskriver hur ett arbetstagarråd skall inrättas och vilka rättigheter och skyldigheter detta skall ha. Av avtalet bör således framgå om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för information och samråd skall gälla.

Parterna skall enligt punkten h fastställa under vilka förutsättningar omförhandlingar skall ske. De bör särskilt överenskomma i vilka fall t.ex. strukturella förändringar inom europabolaget och flyttning av europabolagets säte skall få denna konsekvens. Dessutom bör de särskilt uppmärksamma behovet av att bestämma vad som skall gälla för det fall eventuella omförhandlingar, både efter strukturella förändringar och efter att avtalsperioden löpt ut, inte leder till något nytt avtal. Frågan om vad som skall gälla om nya förhandlingar inte leder till något nytt avtal regleras inte i direktivet. För att undvika framtida tvister är det dock lämpligt att parterna enas om vad som skall gälla även i en sådan situation.

Direktivet är, även i detta avseende, huvudsakligen utformat på samma sätt som europabolagsdirektivet. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjordes bedömningen att ett avtal om arbetstagarinflytande måste innefatta parternas ställningstagande i var och en av de frågor som omnämns under de olika punkterna (se prop. 2003/04:122 s. 62). Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning vid genomförandet av det nu aktuella direktivet. Utgångspunkten är alltså att ett avtal skall behandla dessa frågor. Det kan inte generellt anges huruvida ett avtal i vilket parterna lämnat någon av punkterna oreglerade skall anses ogiltigt eller genom tolkning fyllas med innehåll. Om parterna är ense om att ett avtal är så ofullständigt att inget avtal föreligger skall referensbestämmelserna bli tillämpliga. I annat fall har de möjlighet att hänskjuta frågan huruvida ett avtal som uppfyller lagens krav finns till domstol.

Det står parterna fritt att avtala om att referensbestämmelserna skall gälla. Väljer parterna en sådan lösning bör de dock uppmärksamma referensbestämmelsernas innehåll och särskilt överväga i vilka delar dessa skall göras till avtalsinnehåll. Referensbestämmelserna anger ett antal förutsättningar för att inflytandet under de olika avsnitten skall vara tillämpligt. För att undvika tolkningsproblem bör det framgå om parterna accepterar även sådana villkor som en förutsättning för tillämpligheten eller om de i stället avser att inflytandet helt enkelt skall gälla, oavsett om de i referensbestämmelserna angivna förutsättningarna är för handen.

Regeringens förslag: Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den juridiska person som skall ombildas.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: När ett europakooperativ bildas genom ombildning skall ett avtal om arbetstagarinflytande i alla aspekter föreskriva åtminstone samma nivå av inflytande som finns i det företag som skall ombildas. Detta framgår av artikel 4.4.

När det gäller graden av medverkan innebär direktivets reglering rimligen att ett avtal endast kan träffas som behåller eller ökar nivån på den medverkan, som finns i den deltagande juridiska personen. Detta beror på att den rätt till medverkan som kan gälla enligt nationell lag, upphör genom ombildningen. Därför måste medverkan fortsatt tillförsäkras de anställda i europakooperativet.

Om ett nationellt företag beslutar att ombilda sig till ett europakooperativ, får det inte flytta sitt säte till en annan stat i samband med ombildningen. Detta följer av förordningen, artikel 35.2. Däremot finns i förordningen inget förbud mot att företaget i samband med ombildningen väljer att byta organisationsmodell.

Den dualistiska organisationsmodellen kan inte tillämpas av ekonomiska föreningar enligt svensk rätt. Genom förordningen öppnas dock möjligheten att välja denna organisationsmodell för europakooperativ. Ett svenskt företag kommer alltså att kunna byta från monistisk till dualistisk organisationsmodell i samband med att det ombildar sig till europakooperativ.

I direktivet finns inga regler som säger något om hur arbetstagarnas rätt till medverkan skall utformas för att nå upp till minst samma nivå efter ett byte av organisationsmodell i företaget. Vid tillämpning av direktivets omröstningsregler finns en rent kvantitativ definition av vad som i det sammanhanget skall anses som en minskning av medverkan. Den definitionen bör dock inte anses tillämplig när arbetstagarnas rätt till inflytande i alla aspekter skall bedömas och nå upp till minst samma nivå efter en ombildning. Normalt får ett förvaltande styrelseorgan anses ha en viktigare och aktivare roll i ledningsfrågorna än vad ett tillsynsorgan kan anses ha. Om företaget väljer att byta till en dualistisk organisationsmodell i samband med ombildning till europakooperativ, bör arbetstagarna kompenseras genom en rätt till flera eller större andel ledamöter i tillsynsorganet än vad de haft i styrelsen.

Med hänsyn till att staterna varken vid förhandlingar om europabolagsdirektivet eller om det nu aktuella direktivet funnit någon norm för hur olika systemen för medverkan skall värderas i förhållande till varandra, förefaller det inte lämpligt att i svensk rätt ange någon norm för en dylik värdering. Regeringen anser nu på samma sätt som vid genomförandet av europabolagsdirektivet, att eventuella riktlinjer bör komma i samband med en revidering av direktivet eller i uttalanden från EG-domstolen (se prop. 2003/04:122 s. 63). Om ett ingånget avtal skulle innebära

att arbetstagarnas inflytande i praktiken försämrats i en ombildnings-situation, bör detta få som konsekvens att något avtal i överensstämmelse med lagens krav inte träffats. Situationen får bedömas enligt sedvanliga avtalsrättsliga principer och ytterst avgöras efter domstolsprövning.

Skulle avtalet inte uppfylla lagens krav bör i stället referensbestämmelserna träda in. Resultatet blir detsamma om parterna i stället inte träffar något avtal. Vad referensbestämmelserna skulle kunna tillföra i ett sådant fall är dock oklart, eftersom det inte finns några objektiva riktlinjer för hur medverkanssystemet i så fall skall konstrueras. Att överlämna till rättstillämpningen att avgöra vad som är samma nivå av medverkan, i brist på konkreta svar i direktivet, är knappast en önskvärd lösning men förefaller vara den enda möjliga.

Det säkraste sättet att inte bryta mot förbudet att försämma inflytandet vid ombildning, är att i alla avseenden kopiera både organisationsmodell och form för medverkan i samband med ombildningen.

Ett bevarande av alla aspekter av arbetstagarinflytande innefattar även att information och samråd måste gälla enligt samma nivå i europakooperativet som gällde enligt nationell rätt i företaget före ombildningen. Något problem i den delen torde dock inte uppstå eftersom andra nationella regler för information och samråd skall fortsätta att tillämpas parallellt med reglerna enligt den föreslagna lagen och företaget inte får byta sätesland i samband med ombildningen. Av detta följer att det är samma lands nationella regler för information och samråd som skall tillämpas på europakooperativet, som de som var tillämpliga på företaget före ombildningen.

5.7.3 Medverkan vid föreningsstämma

Regeringens bedömning: Parterna bör inte ges möjlighet att avtala om rätt för arbetstagarna att medverka vid föreningsstämman med rösträtt.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt direktivet, artikel 4.5, kan i avtal om arbetstagarinflytande fastställas under vilka förhållanden arbetstagare har rätt att medverka vid föreningsstämman eller vid sektions- eller sektorstämorna i enlighet med artikel 9 i direktivet och artikel 59.4 i förordningen. Enligt direktivet, artikel 9, kommer arbetstagarna eller deras representanter att ha rätt att medverka vid föreningsstämman eller vid sektions- eller sektorstämman med rösträtt i vissa särskilt angivna fall. För en rätt till medverkan med rösträtt gäller dock enligt artikel 9 de förbehåll och begränsningar som fastställs i förordningen artikel 59.4.

Artikel 59 i förordningen innehåller regler om rösträtt vid föreningsstämmor (eller vid sektions- eller sektorsstämmorna). Enligt artikel 59.4 får stadgarna föreskriva deltagande av företrädare för arbetstagarna vid föreningsstämmorna eller vid sektions- eller sektorsstämmorna, under förutsättning att företrädarna för arbetstagarna tillsammans inte har mer än 15 procent av det totala antalet röster. En förutsättning för att

stadgarna skall få ha ett sådant innehåll är dock att lagstiftningen i den medlemsstat där europakooperativet skall ha sitt säte, vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande, tillät detta. Förordningen trädde i kraft den 21 augusti 2003.

Enligt svensk rätt gällde den 21 augusti 2003 och gäller alltså följande. Enligt 7 kap. 1 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (föreningslagen) har varje medlem en röst om inte annat anges i stadgarna. Motsvarande gäller för medlemsbanker och understödsföreningar, vilka ekonomiska föreningar regleras i särskilda lagar. Lagen reglerar enbart rösträtt vid föreningsstämma, inte rösträtt i tidigare led, t.ex. vid krets- eller distriktsmöte. I de senare fallen torde stadgemässigt varje röstberättigad medlem ha en röst. Stadgarna kan ange att vissa personer har närvaro- och yttranderätt på föreningsstämma. Genom beslut kan föreningsstämman ge vem som helst närvaro och yttranderätt; stadgarna kan dock innehålla begränsningar. Anställda och utomstående kan medges tillträde.¹⁴ Svensk lag tillåter dock inte att annan än medlem ges rösträtt vid föreningsstämmor (eller vid sektions- eller sektorsstämmorna).

Eftersom svensk rätt inte tillåter att annan än medlem i ekonomisk förening ges rätt att medverka med rösträtt vid föreningsstämma eller vid sektions- eller sektorstämma, bör inte någon regel införas om att sådan rätt kan ges till arbetstagarerna i ett avtal om arbetstagarinflytande.

5.8 Vad som gäller om avtal inte träffas

5.8.1 När referensbestämmelserna skall tillämpas

Regeringens förslag: Bestämmelserna för information, samråd och medverkan skall tillämpas i enlighet med särskilda bestämmelser om parterna är ense om detta. Samma gäller om ett avtal, som uppfyller lagens formella krav, inte har träffats när förhandlingsperioden har löpt ut. För att de särskilda bestämmelserna om medverkan skall tillämpas krävs dock att medverkan gällde på visst sätt i de deltagande juridiska personerna.

Om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från eller avbryta förhandlingar om ett avtal skall dock referensbestämmelserna inte tillämpas. De skall inte heller tillämpas om inget avtal träffas efter nya eller återupptagna förhandlingar.

Om bestämmelserna om medverkan skall tillämpas och det i de deltagande juridiska personerna finns mer än en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet. Om förhandlingsdelegationen inte fattar något sådant beslut, får de deltagande juridiska personerna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen har berört frågan.

¹⁴ Jfr Anders Mallmén, Lagen om ekonomiska föreningar, En kommentar, tredje upplagan, 2002, s. 244.

Allmänt om referensbestämmelsernas tillämplighet

I direktivet, artikel 7.1 och 7.2, sägs att staterna är skyldiga att införa referensbestämmelser för arbetstagarinflytande i europakooperativ. Det följer också av direktivet i vilka fall dessa bestämmelser skall vara tillämpliga. I en bilaga till direktivet finns särskilda regler som utgör grunden för de referensbestämmelser som staterna är skyldiga att införa. Dessa regler är indelade i tre delar. Del 1 innehåller regler om hur arbetstagarrådet (i direktivet benämnt arbetstagarnas representationsorgan) skall sammansättas. Del 2 innehåller bestämmelser om information och samråd och del 3 regler för medverkan.

Enligt artikel 7.3 får varje medlemsstat besluta att dess referensbestämmelser om medverkan inte skall tillämpas när europakooperativ bildas genom fusion. Regeringen kan inte finna något skäl för att undanta de europakooperativ som bildas genom fusion från systemet för medverkan och föreslår därför att denna möjlighet inte skall utnyttjas.

När det gäller innehållet i artikel 7.1 och 7.2 finns det inget alternativ till att föreslå en reglering som överensstämmer med direktivets innehåll. Referensbestämmelser om information och samråd föreslås därför och bör alltså bli tillämpliga i två fall. Parterna kan enas om att referensbestämmelserna skall gälla. Referensbestämmelserna skall även bli tillämpliga när förhandlingsperioden har gått ut utan att parterna enats om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet och förhandlingsdelegationen inte beslutat att avstå från dylikt inflytande. Avtalet måste uppfylla lagens formella krav. Om så inte är fallet skall referensbestämmelserna alltså tillämpas.

Referensbestämmelser om medverkan föreslås också införas och bör bli tillämpliga dels om parterna enas om att tillämpa dem dels om ovan angivna referensbestämmelserna för information och samråd skall tillämpas och därutöver ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Dessa ytterligare förutsättningar är olika beroende av på vilket sätt europakooperativet bildas.

I fall då europakooperativ bildas genom ombildning skall reglerna om medverkan gälla om rätt till medverkan fanns i det företag som ombildas.

I de fall då europakooperativ bildas genom fusion skall referensbestämmelserna om medverkan gälla om rätt till medverkan omfattade minst 25 procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, eller om rätt till medverkan fanns i någon deltagande juridisk person men omfattade en mindre andel än 25 procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna och förhandlingsdelegationen beslutar att rätt till medverkan skall finnas.

I de fall ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning eller fusion, är den avgörande procentsatsen 50 i stället för 25. I övrigt skall samma förutsättningar gälla.

Referensbestämmelserna för medverkan bör naturligtvis bli tillämpliga när förhandlingsperioden löper ut utan att något avtal ingås även i de fall lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ blir tillämplig på ett europakooperativ efter att kooperativet har registrerats. Regeringen har i

avsnitt 5.2.5 förslagit att relevanta regler anpassas så att de blir tillämpliga även för dylika fall.

Prop. 2005/06:170

Avstående från arbetstagarinflytande enligt lagens reglering

Av direktivets artikel 3.6 fjärde stycke följer att om en förhandlingsdelegation tidigare beslutat att avstå från arbetstagarinflytande i europakooperativet, så skall detta beslut gälla så länge inte parterna enas om ett avtal om arbetstagarinflytande. Referensbestämmelserna skall alltså inte tillämpas om förhandlingarna återupptas men inget avtal träffas. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i svensk lag.

Vad som gäller om det i de deltagande juridiska personerna finns olika former för medverkan

Om det bland de deltagande juridiska personerna förekommer mer än en form för medverkan, skall enligt artikel 7.2 sista stycket förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet. En sådan bestämmelse föreslås därför.

Varje medlemsstat får enligt direktivet, artikel 7.2 sista stycket, fastställa bestämmelser som skall tillämpas för europakooperativ registrerat inom dess territorium, om förhandlingsdelegationen inte fattar något beslut därom. Regeringen anser att denna möjlighet bör utnyttjas, eftersom det framstår som mindre lämpligt att inget beslut fattas. Det är lämpligt att parterna i de pågående förhandlingarna om ett avtal får disponera över denna fråga. För det fall förhandlingsdelegationen inte fattar ett sådant beslut, bör därför de deltagande juridiska personerna få besluta vilket system som skall tillämpas. Detta kan även vara ett påtryckningsmedel för att förmå förhandlingsdelegationen att fatta ett beslut i frågan.

Medverkan i direktivets mening kan förekomma i två olika former. Den ena formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att välja eller utse ledamöter till något organ i bolaget. Den andra formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför val av ledamöter som sedan sker i annan ordning. Den senare formen för medverkan förekommer, i vart fall med utgångspunkt i de stater som var medlemsstater före utvidgningen den 1 maj 2004, enbart enligt holländsk rätt.

5.8.2 Sammansättning av arbetstagarrådet

Regeringens förslag: Regler införs om fördelning av platser i arbetstagarrådet mellan arbetstagare i de olika EES-staterna och fördelning mellan arbetstagare i Sverige i huvudsak i överensstämmelse med reglerna om förhandlingsdelegationen.

Även ledamöterna från Sverige i arbetstagarrådet utses på samma sätt som till förhandlingsdelegationen dock med den skillnaden att dels enbart arbetstagare i företagen och filialerna i Sverige är valbara, dels att enbart arbetstagarorganisationer ges rätt att välja ledamöterna.

Ledamöternas representativitet skall fastställas enligt samma mönster som föreslås för att fastställa representativiteten för ledamöterna till de ordinarie platserna för arbetstagare i Sverige i förhandlingsdelegationen.

Europakooperativet skall underrättas om arbetstagarrådets sammansättning. Arbetstagarrådet skall själv fastställa sin arbetsordning.

Arbetstagarrådets sammansättning skall omprövas en gång per år.

Arbetstagarrådet kan utse ett arbetsutskott.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* är positiva till att förslaget anknyter till den svenska arbetsmarknadsmodellen med bland annat fackliga organisationer som representanter för de anställda och efter samma modell som valdes vid regleringen för europabolag. *Jämställdhetsombudsmannen (JämO)* anser att det i lagen bör finnas ett krav på att arbetstagarorganisationerna skall nominera både kvinnor och män.

Skälen för regeringens förslag

Geografisk fördelning av platserna i arbetstagarrådet

Ett arbetstagarråd skall inrättas för att företräda arbetstagarna i förfaranden om information och samråd. Enligt direktivet, bilagan del 1 e, skall platserna i arbetstagarrådet, på samma sätt som till förhandlingsdelegationen, fördelas mellan arbetstagarna i de olika staterna med en plats för varje påbörjad tiondel som arbetstagarna från den staten utgör av den totala arbetsstyrkan i företagsgruppen. En regel med motsvarande innehåll bör införas i svensk lag.

Hur ledamöterna från Sverige skall utses

Sedan platserna i arbetstagarrådet fördelats mellan arbetstagare från olika stater, dvs. det fastställts hur många platser som tilldelats arbetstagare i varje stat, skall ledamöter väljas enligt nationell lagstiftning eller praxis, bilagan del 1b. Valbara är enbart arbetstagare i företag och filialer. Ledamöterna skall väljas av arbetstagarrepresentanter eller om inte

sådana finns av samtliga arbetstagare, bilagan del 1 a. Den metod som används för att utnämna, utse och välja arbetstagarrepresentanter bör eftersträva en jämn könsfördelning, bilagan del 1 b.

Till skillnad från vad som är fallet vid fördelning av platserna till förhandlingsdelegationen, föreskriver inte direktivet att platserna i arbetstagarrådet skall fördelas mellan arbetstagarna vid de olika nationella företagen eller filialerna i någon särskild ordning. Det finns inte heller någon uppdelning i ordinarie platser och extraplatser. Regeringen anser därför att platserna bör tilldelas arbetstagarna i respektive företag och filialer med en plats per enhet i fallande ordning efter antalet arbetstagare i företag och filialer. Om de arbetstagarorganisationer som skall utse ledamöterna i något fall skulle anse att en annan fördelning mellan arbetstagarna i företag och filialer i Sverige skulle vara lämpligare bör organisationerna ges möjlighet att avvika från denna fördelning. Ledamöter bör sedan utses enligt i huvudsak samma metod som förordats för utseende av ledamöter för arbetstagare i Sverige till förhandlingsdelegationen.

På den svenska arbetsmarknaden finns av tradition ett system där arbetstagarnas kollektiva rättigheter tillvaratas genom de fackliga organisationerna. I detta fall är det, till skillnad mot vad som är fallet när det gäller utseende av ledamöter till förhandlingsdelegationen, inga intressen utom arbetstagarnas kollektiva rättigheter som skall tillvaratas via ledamöterna. Jämför avsnitt 5.5.4. Med tanke på den höga organisationsgraden hos arbetstagare i Sverige, bör det i detta fall inte göras något avsteg från den etablerade uppfattningen att kollektiva rättigheter bör tillvaratas av de fackliga organisationerna.

Om kollektivavtal finns i förhållande till något eller några av företagen eller filialerna i Sverige, bör de kollektivavtalsbärande organisationerna utse samtliga ledamöter på samma sätt som till förhandlingsdelegationen. Om inget kollektivavtal finns i den del av företagsgruppen som är belägen i Sverige, bör i stället de arbetstagarorganisationer som har medlemmar i något av företagen eller filialerna välja samtliga ledamöter för arbetstagarna i Sverige. Om organisationerna inte kan enas bör den största organisationen utse ledamöterna.

Valbara bör på grund av direktivets reglering i den delen, enbart vara arbetstagare i företag och filialer i Sverige.

JämO anser att lagen bör innehålla ett krav på att fackföreningar som utser ledamöter till arbetstagarrådet skall nominera både kvinnor och män. Av samma skäl som regering redan anfört, se avsnitt 5.5.4, anser den dock inte att det i lagen bör anges att de svenska ledamöterna i arbetstagarrådet skall vara till lika delar män och kvinnor. I de svenska jämställdhetssträvandena ligger naturligtvis att en så jämn könsfördelning som möjligt skall gälla bland de ledamöter som representerar arbetstagare från Sverige. Utgångspunkten bör dock vara att de fackliga organisationer som skall utse ledamöter på frivillig väg beaktar detta.

Ledamöternas representativitet

Ledamöternas representativitet bör fastställas så att de i första hand företräder arbetstagarna i det företag eller den filial som tilldelats platsen. Om inte arbetstagarna i alla företag och filialer blir direkt representerade,

bör de arbetstagare som inte blivit direkt representerade fördelas så lika som möjligt mellan antalet ledamöter. Om flera ledamöter utses för något företag eller någon filial bör dessa ledamöter företräda lika många arbetstagare var. Om antalet arbetstagare inte är jämnt delbart med antalet ledamöter som företräder dem, får de fördelas så att fördelningen mellan ledamöterna blir så jämn som möjligt.

Information till bolaget

Enligt direktivet, bilagan del 1 f, skall europakooperativet underrättas om arbetstagarrådets sammansättning. Motsvarande regel bör införas i svensk rätt.

Arbetstagarrådets arbetsordning

Arbetstagarrådet skall själv fastställa sin arbetsordning, bilagan del 1 d. Motsvarande regel bör införas i svenska rätt.

Omprövning av arbetstagarrådets sammansättning

Varje medlemsstat är enligt direktivet, bilagan del 1 b, skyldig att fastställa regler som säkerställer att antalet ledamöter och tilldelade platser anpassas med hänsyn till förändringar inom europakooperativet och dess dotterföretag och filialer. Detta bör lämpligen ske genom att arbetstagarrådets sammansättning omprövas minst en gång om året för det fall inte arbetstagarrådet och europakooperativet enats om något annat.

Inrättande av ett arbetsutskott

Enligt direktivet, bilagan del 1 c, skall ett särskilt utskott bestående av högst tre ledamöter utses, om arbetstagarrådets storlek medger detta. Det utskott som beskrivs i direktivet brukar i svenskt språkbruk kallas arbetsutskott. Regeringen föreslår att den benämningen används i den svenska lagen.

Det framgår inte av direktivet hur stort ett arbetstagarråd skall vara för att ett arbetsutskott skall inrättas. Med hänsyn till hur ett arbetstagarråd skall sammansättas måste det alltid bestå av minst tio ledamöter. I de flesta fall kommer det att bestå av fler än tio ledamöter. Ett arbetstagarråd kan bestå av färre än tio ledamöter enbart i de fall då arbetstagarna i någon eller några delar av koncernen inte utser några ledamöter.

5.8.3 Information och samråd

Regeringens förslag: Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

En reglering av vad som avses med information och samråd införs.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag

Arbetstagarrådets kompetensområde

Enligt direktivet, bilagan del 2 a, skall arbetstagarrådets behörighet begränsas till att omfatta frågor som

- rör själva europakooperativet eller
- rör något av de dotterföretag eller filialer som är belägna i en annan medlemsstat eller
- faller utanför befogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild medlemsstat.

Regeringen anser att en bestämmelse med motsvarande innehåll bör införas i den svenska lagen.

Information

Begreppet information definieras i direktivet, artikel 2 i, som information till det organ som representerar arbetstagarna och/eller arbetstagarrepresentanterna från europakooperativets behöriga organ, om frågor som rör själva europakooperativet eller vilket som helst av dess dotterföretag eller driftsställen belägna i en annan medlemsstat eller om frågor som faller utanför de lokala beslutsorganens befogenheter i en enda medlemsstat. Informationen skall lämnas vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när så är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativets behöriga organ.

Definitionen av information i detta direktiv överensstämmer med motsvarande definition i europabolagsdirektivet. Definitionen är allmänt hållen och uttrycker enbart den huvudsakliga principen att information skall lämnas så att den blir meningsfull.

Benämningen information används i direktivet för en av de mekanismer genom vilka arbetstagarrepresentanterna kan utöva ett inflytande på beslut som fattas av europakooperativet. Samma benämning används dock i en mer allmän betydelse avseende skyldigheten att lämna infor-

mation eller uppgifter för att ett särskilt förhandlingsorgan eller en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Det mest ändamålsenliga får därför anses vara att bland referensbestämmelserna införa en materiell regel som upplyser om de kriterier som enligt direktivet skall gälla för den information som är en del av det arbetstagarinflytande som enligt direktivet skall förekomma i europakooperativ.

Samråd

Begreppet samråd definieras i direktivet, artikel 2 j, som upprättande av en dialog innefattande utbyte av åsikter mellan det organ som representerar arbetstagarna och europakooperativets behöriga organ. Samrådet skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrepresentanterna möjlighet att, på grundval av tillhandahållen information, lämna synpunkter på det behöriga organets planerade åtgärder vilka kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

Definitionen av samråd i detta direktiv överensstämmer med motsvarande definition i europabolagsdirektivet. Definitionen innehåller inga detaljer avseende de olika stegen i samrådsförfarandet eller avseende eventuella tidsfrister. Definitionen är i stället begränsad till att fastställa principen att samrådet skall ske på ett sätt som gör detta meningsfullt.

Information och samråd har ett så nära samband att de bör beskrivas på likartat sätt och i anslutning till varandra. En materiell regel bör därför införas även för vad samråd innebär när referensbestämmelserna är tillämpliga.

5.8.4 Rätt till information och samråd vid möten med europakooperativet

Regeringens förslag: Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför mötet skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med vissa handlingar.

Mötet skall särskilt handla om vissa uppräknade frågor.

Europakooperativet skall även lämna information till arbetstagarrådet och i vissa fall vid möten informera och samråda om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Arbetsmiljöverket* har anfört att uppräknningen, av vilka frågor möten för information och samråd skall handla om, bör kompletteras med en punkt som gäller systematiskt arbetsmiljöarbete.

Allmän rätt till information och samråd

Enligt direktivet, bilagan del 2 b, har arbetstagarrådet rätt till minst ett möte om året för information och samråd med europakooperativet.

Denna rätt föreligger oberoende av om det därutöver inträffar sådana särskilda omständigheter som kan ge anledning till ytterligare information och samråd enligt bilagan del 2 c. Det årliga mötet skall särskilt handla om vissa uppräknade frågor.

I direktivets bilaga, del 2 b, anges att europakooperativet skall förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Bestämmelsernas innehåll bör införas i den svenska lagen.

Det årliga mötet skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,
- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter,
- k) kollektiva uppsägningar, och
- l) initiativ som rör företagets sociala ansvar.

Arbetsmiljöverket har anfört att uppräknningen bör kompletteras med en punkt som gäller systematiskt arbetsmiljöarbete. Direktivet är inte något minimidirektiv och nationella regler som genomför direktivet bör därför inte avvika från de ramar som anges i direktivet. Att de särskilda reglerna för arbetstagarinflytande i europakooperativ skall gälla hindrar dock inte att även andra svenska regler t.ex. arbetsmiljölagens skall tillämpas när svensk rätt skall gälla (jämför avsnitt 6.2). Regeringen föreslår därför inte något tillägg i form av en punkt om systematiskt arbetsmiljöarbete.

Rätt till information och samråd avseende särskilda omständigheter

Enligt direktivet, bilagan del 2 c, skall arbetstagarrådet utöver den allmänna informationen enligt bilagan del 2 b ha rätt till information om sådana omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning. Arbetstagarrådet eller i brådskande fall det särskilda utskottet skall ha rätt att sammanträffa med företaget för information och samråd i frågan. I de fall företaget överväger att inte handla i överensstämmelse med den åsikt arbetstagarrådet framför, skall arbetstagarrådet ha rätt till ett ytterligare möte med företaget i frågan. Detta andra möte skall syfta till att nå enighet mellan parterna. En bestämmelse med motsvarande innehåll bör införas i den svenska lagen.

5.8.5 Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

Regeringens förslag: Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarna i europa-köoperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal om arbetstagarinflytande. Om förhandlingar inleds men inget avtal ingås skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag

Experthjälp i arbetstagarrådet och arbetsutskottet

Enligt direktivet, bilagan del 2 f, får arbetstagarrådet och arbetsutskottet biträdas av experter som de själva utser. Bestämmelsens innehåll bör överföras i den svenska lagen.

Rätt till utbildning för ledamöterna

Enligt direktivet, bilagan del 2 g, skall ledamöterna ha rätt till ledighet utan löneavdrag för den utbildning som är nödvändig för att de skall kunna utföra sina uppgifter. Bestämmelsen bör införas och utformas så att ledamöterna har rätt till nödvändig ledighet med bibehållna anställningsförmåner.

Arbetstagarrådets möten

Av direktivet, bilagan del 2 d, följer att staterna får fastställa regler för ordförandeskapet vid informations- och samrådsmöten. Vid genomförandet av europabolagsdirektivet bedömdes det inte finnas behov av några sådana regler (se prop. 2003/04:122 s. 73). Regeringen anser inte att någon annan bedömning bör göras i detta ärende.

Arbetstagarrådets information till arbetstagarna

Enligt direktivet, bilagan del 2 e, skall arbetstagarrådet informera företrädare för arbetstagarna i europa-köoperativet, dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samråds-

förfarandet. Reglerna om tystnadsplikt måste därvid beaktas. Bestämmelsen bör införas i den svenska lagen.

Prop. 2005/06:170

Arbetsdagarrådets rätt att påkalla avtalsförhandlingar

Enligt direktivet, bilagan del 1 g, skall arbetsdagarrådet fyra år efter att det har inrättats pröva om förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande skall inledas. Om förhandlingar inleds skall arbetsdagarrådet företräda arbetstagarna i dessa. Om inget avtal har ingåtts när förhandlingsperioden har löpt ut, skall referensbestämmelserna gälla även i fortsättningen. Bestämmelsen bör införas i den svenska lagen.

5.8.6 Kostnader för arbetsdagarrådets verksamhet

Regeringens förslag: Arbetsdagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Därutöver har arbetsdagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

Arbetsdagarrådets och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om arbetsdagarrådets kostnader

Regler om europakooperativets ansvar för arbetsdagarrådets kostnader finns i direktivets bilaga del 2 h. Europakooperativet skall bära arbetsdagarrådets kostnader och förse dess ledamöter med tillräckliga ekonomiska och materiella resurser för att de skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. En motsvarande bestämmelse bör införas i svensk lag.

Den nationella lagstiftningen får bl.a. begränsa finansieringen till att enbart gälla för en expert. I många fall finns det inte behov av mer än en expert. Det kan dock finnas situationer där det kan finnas behov av flera experter, t.ex. om arbetsdagarrådet behöver företräddas av olika experter i olika delfrågor. Regeringen anser därför inte att kostnadsansvaret bör begränsas till att enbart gälla för en expert.

Särskilt om antalet möten

Det är möjligt att i den nationella lagstiftningen införa särskilda budgetregler för arbetsdagarrådets verksamhet.

Arbetsdagarrådet har rätt till minst ett möte om året med företaget. Inför ett möte med företaget har arbetsdagarrådet rätt att på företagets bekostnad sammanträda enskilt, bilagan till direktivet del 2 d.

Ledamöterna kommer från olika kulturella bakgrunder och talar olika språk. De måste lära känna varandra för att få en chans att bygga upp en fungerande organisation. För att arbetstagarrådets verksamhet skall kunna få någon kontinuitet och bedriva sin verksamhet på ett lämpligt sätt bör det ges möjlighet att på företagets bekostnad sammanträda ytterligare en gång om året.

5.8.7 Omfattningen av medverkan

Regeringens förslag: När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande juridiska personerna före registreringen.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivet, bilagan del 3 a, skall i de fall ett europakooperativ bildas genom ombildning och regler om medverkan var tillämpliga före registreringen, arbetstagarnas medverkan i alla avseenden fortsätta att gälla i europakooperativet.

Frågan om hur alla aspekter av arbetstagarnas medverkan skall fortsätta att gälla efter ombildning till europakooperativ har behandlats i avsnitt 5.7.2. Eftersom medverkan i kvalitativt avseende inte får försämrats för arbetstagarna i ett företag när det ombildas till europakooperativ, bör en regel med detta innehåll införas i svensk lag.

I de fall ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning skall, enligt bilagan del 3 b, arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer ha rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan som är lika stort som den högsta andel som tillämpades för de deltagande bolagen (juridiska personerna) före registreringen av europakooperativet. En regel med detta innehåll bör införas i svensk lag.

När medverkan enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ skall fastställas vid en senare tidpunkt, än den när europakooperativet etableras, finns inte flera deltagande juridiska personer där olika andel medverkan kan förekomma. För sådana fall bör arbetstagarna ha rätt till samma andel medverkan som tidigare gällt i europakooperativet. Regeringen har i avsnitt 5.2.5 föreslagit att kompletterade regler skall införas, för att regelverket skall kunna tillämpas även när den föreslagna lagen blir tillämplig på ett europakooperativ först efter att det aktuella kooperativet har registrerats.

Regeringens förslag: Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till den andel arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer som är anställda i varje EES-stat. Om inte arbetstagarna i samtliga stater blir representerade vid en proportionell fördelning, skall en plats undantas från sådan fördelning och fördelas på visst sätt.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet, bilagan del 3 d, följer följande. Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika länder. Fördelningen skall ske i enlighet med den andel arbetstagare i europakooperativet som är anställda i varje medlemsstat. Om arbetstagarna från en eller flera stater inte tilldelats någon plats efter en proportionell fördelning, skall arbetstagarrådet utnämna en av ledamöterna från en sådan stat om det är lämpligt. Platsen bör ges till arbetstagare i europakooperativets sätesland om inte dessa redan fått en plats.

Enligt ordalydelsen i direktivet skall alltså fördelningen av arbetstagarledamöter till aktuellt företagsorgan ske proportionellt med utgångspunkt i hur många arbetstagare europakooperativet har i de olika medlemsstaterna. Ett europakooperativ kan dock inte ha anställda i flera länder, såvida inte även dess filialer beaktas. Om man följer direktivets ordalydelse kan således inte någon proportionell fördelning göras. Efter som direktivet synes innehålla en felskrivning i detta avseende får utgångspunkten i stället anses vara att anställda i filialer, men även i dotterföretag, skall beaktas vid den proportionella fördelningen. Samma bedömning gjordes vid genomförandet av motsvarande regel i europabolagsdirektivet (se prop. 2003/04:122 s. 76–77).

Regeringen föreslår att bestämmelsen genomförs enligt samma mönster som i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Om en proportionell fördelning av alla tillgängliga platser i det organ där arbetstagarrepresentation skall förekomma, skulle leda till att inte arbetstagarna i var och en av de EES-stater där europakooperativet, dess dotterföretag och filialer har anställda tilldelas minst en plats, skall en plats undantas från den proportionella fördelningen. En proportionell fördelning skall i så fall göras av alla tillgängliga platser utom en. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte, för det fall dessa arbetstagare inte redan fått en plats. Om dessa arbetstagare redan fått en plats, skall den undantagna platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den stat som har flest anställda av dem som vid den proportionella fördelningen inte får någon.

Regeringens förslag: Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarna i olika stater. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter som tilldelats arbetstagarna från den staten.

Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelas arbetstagare i Sverige utses av de lokala arbetstagarorganisationerna i Sverige på samma sätt som när de utser ledamöter till arbetstagarrådet. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet skall också bestämma mandatperiodens längd.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Varje stat får fastställa hur platser som tilldelats dess arbetstagare skall fördelas, bilagan del 3 d sista meningen. Genom denna reglering ges staterna möjlighet att i den nationella regleringen fördela de platser som tilldelats arbetstagare inom dess territorium mellan de olika enheterna i landet (europakooperativet, dotterföretag och filialer). Regeringen anser att denna fråga bör hanteras av dem som utser ledamöterna till de platser som tilldelats arbetstagare i svenska enheter. Det finns därför inte något behov av lagreglering i den delen.

Sedan arbetstagarrådet fördelat platserna mellan arbetstagarna i de olika staterna skall ledamöter utses. Direktivet reglerar inte frågan om vem som skall välja dessa ledamöter eller vilka personer som är valbara till uppdragen. De allmänna reglerna för ledamöter i förvaltnings- respektive tillsynsorgan gäller dock även för de arbetstagarrepresentanter som utses till dessa uppdrag. T.ex. föreslås bl.a. föreningslagens obehörighetsgrunder bli tillämpliga genom en hänvisning till dessa i den associationsrättsliga regleringen. Se vidare prop. 2005/06:150 Europakooperativ, avsnitt 5.20 och 5.21. Regeringen anser att frågan om vem som skall välja ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorgan som tilldelats arbetstagare i Sverige bör regleras efter samma mönster som används i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 77–78). Det föreslås därför att arbetstagarrådet ges rätt att välja ledamöter från de stater som inte har infört nationella regler om att val skall företas i någon annan ordning. Arbetstagarrådet måste naturligtvis vid dessa val utgå från den nationella fördelningen av tillgängliga platser som tidigare skett. Förslaget i denna del avser de fall europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige.

När det gäller val av de ledamöter som skall representera arbetstagarna i de svenska enheterna bör de svenska lokala arbetstagarorganisationerna få disponera över dessa platser om de anser att detta är lämpligt. Det föreslås därför att de lokala arbetstagarorganisationerna i första hand skall enas om vem av dem som skall välja ledamöterna. De skall även kunna enas om att överlåta valproceduren till arbetstagarrådet. För det

fall organisationerna inte blir eniga, bör samma fördelning mellan dem gälla som föreslås för val av ledamöter för arbetstagare från de svenska enheterna till arbetstagarrådet. Denna regel är avsedd att vara tillämplig för arbetstagare i enheter i Sverige oberoende av var europakooperativet skall ha sitt säte.

För de ledamöter som utses av föreningsstämman är mandattiden angiven i stadgarna, förordningen artikel 45. Även för stämموvalda styrelserepresentanter i svenska ekonomiska föreningar är mandattiden angiven i stadgarna, 6 kap. 1 § föreningslagen. Motsvarande gäller för medlemsbanker och understödsföreningar. För arbetstagarrepresentanter som utses enligt styrelserepresentationslagen bestäms mandattiden av den fackliga organisation som utsett vederbörande. Regeringen föreslår att mandatperioden för de arbetstagarrepresentanter, som utses enligt den nu föreslagna lagen, bestäms av det organ som har utsett dem, dvs. antingen arbetstagarrådet eller den lokala arbetstagarorganisationen i Sverige.

5.8.10 Hur ledamöter för medverkan föreslås av arbetstagarna

Regeringens förslag: När arbetstagarnas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Arbetstagarrådet skall även besluta om det sätt på vilket arbetstagarna skall föreslå eller avvisa ledamöter i företagets förvaltnings- eller tillsynsorgan, i de fall denna form av medverkan skall gälla i europakooperativet, bilagan del 3 d. Även detta bör ske med hänsyn till hur många arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer som är anställda i varje EES-stat.

Med hänsyn till att arbetstagarrådet som sådant skall vara sammansatt med utgångspunkt i hur många arbetstagare europakooperativskoncernen sysselsätter i olika EES-stater, bör proportionalitetskriteriet anses uppfyllt om arbetstagarrådet ges befogenhet att fatta beslut om vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas. Regeringen anser därför att arbetstagarrådet skall föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför de val och utnämningar som därefter skall ske i annan ordning.

5.8.11 Ledamöternas rättigheter och skyldigheter vid medverkan

Regeringens förslag: Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Bolagsverket* har anfört att en registrerings-skyldighet bör införas avseende arbetstagarledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorgan.

Skälen för regeringens förslag

Rättigheter och skyldigheter

Arbetstagarrepresentanterna skall vara fullvärdiga ledamöter med samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder medlemmarna enligt bilagan del 3 e. Ledamöterna i förvaltnings- eller tillsynsorgan är därutöver ansvariga för förlust eller skada som de tillfogar europakooperativet till följd av att de åsidosätter skyldigheter som är förenade med uppdraget, förordningen artikel 51. Bestämmelsen i direktivet bör införas i den föreslagna lagen.

Bolagsverket har anfört att en registreringsskyldighet bör införas avseende arbetstagarledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorgan. En sådan registreringsskyldighet har föreslagits i departementspromemorian Europakooperativ (Ds 2005:45) i 10 § i förslaget till lag om europakooperativ. Regeringen avser att återkomma till denna fråga i lagstiftningsärendet om europakooperativ.

Jäv

I lagen om ekonomiska föreningar 6 kap. 10 § finns allmänna regler om jäv för styrelseledamöter. Dessa, och motsvarande regler för medlemsbanker och understödsföreningar, föreslås bli gällande för ledamöter i europakooperativs lednings-, tillsyns- och förvaltningsorgan se prop. 2005/06:150 Europakooperativ, avsnitt 5.20 och 5.21. Tanken bakom reglerna om jäv är att en ledamot inte skall få delta i organens arbete och

beslut i de fall ledamoten har ett väsentligt intresse som kan strida mot företagets intresse.

Arbetstagarrepresentanter måste anses ha ett väsentligt intresse som kan strida mot företagets i frågor som gäller att ingå eller säga upp kollektivavtal mellan parterna. De måste även anses jäviga i frågor som rör upplägget av kommande löneförhandlingar i företaget och i frågor om stridsåtgärder. Samma förhållande anses gälla rättstvister som har sin grund i kollektivavtal, arbetsrättslig lagstiftning eller andra rättsförhållanden med anknytning till förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. I 14 § styrelserepresentationslagen finns särskild jävsreglering för arbetstagarrepresentanter enligt den lagen. Vid styrelserepresentationslagstiftningens tillkomst gjorde lagstiftaren bedömningen att arbetstagarledamöterna många gånger inte kan anses ha ett sådant individuellt intresse i de omnämnda frågorna att de är förhindrade att delta i handläggningen på grund av associationsrättsliga jävsregler. Skäl ansågs därför föreligga att införa särskilda jävsregler för arbetstagarledamöter. En särskild jävsreglering efter detta mönster infördes för arbetstagarledamöter i europabolagens organ, se prop. 2003/04:122 s. 79–80. Regeringen anser att en sådan särskild jävsregel bör införas även för arbetstagarledamöter i europakooperativens tillsyns- och förvaltningsorgan.

Beredning av ett ärende

Enligt styrelserepresentationslagen får arbetstagarrepresentanterna närvara och delta i överläggningarna när ett ärende som senare skall avgöras av styrelsen förbereds av därtill särskilt utsedda styrelseledamöter eller befattningshavare i företaget. I de fall ett europakooperativ bildas genom ombildning och regler om medverkan var tillämpliga före registreringen, skall som tidigare nämnts, arbetstagarnas medverkan i alla avseenden fortsätta att gälla i europakooperativet. Arbetstagarrepresentanternas rätt att delta i beredningen av ärenden som senare skall beslutas i styrelsen enligt den särskilda regleringen i styrelserepresentationslagen framstår som ett betydelsefullt inslag i arbetstagarnas rätt till medverkan. Med tanke på att rätten till medverkan i alla aspekter skall fortsätta att tillämpas efter en ombildning bör arbetstagarrepresentanternas rätt, att närvara och delta i överläggningarna när ett ärende förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget, överföras till den föreslagna lagen. Regeringen föreslår därför en sådan reglering.

5.8.12 Medverkan vid föreningsstämma

Regeringens bedömning: Arbetstagarna bör inte ges rätt att medverka med rösträtt vid föreningsstämmor eller andra stämmor i de fall arbetstagarinflytandet i ett europakooperativ skall regleras av svensk rätt.

Regeringens förslag: Ledamöter till de platser i föreningsstämma eller annan stämma som tilldelats arbetstagare i Sverige, när inflytandet regleras av utländsk rätt, utses av de lokala arbetstagarorganisationerna i Sverige på samma sätt som när de utser ledamöter till arbetstagarrådet. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

Den som utser arbetstagarledamöter till föreningsstämma eller annan stämma skall bestämma mandattidens längd, om inte något annat följer av europakooperativets stadgar.

Promemoriornas bedömningar och förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig i anledning av promemoriornas bedömning att arbetstagarna inte bör ges rätt att medverka vid stämmor när europakooperativ skall regleras av svensk rätt. *Landsorganisationen i Sverige*, *Kooperativa Förbundet* och *Kooperationens Förhandlingsorganisation (KFO)* har tillstyrkt förslaget. Övriga remissinstanser har lämnat förslaget utan erinran eller avstått från att yttra sig.

Skälen för regeringens bedömning och förslag

När europakooperativ har eller skall ha sitt säte i Sverige

I vissa fall när referensbestämmelserna skall reglera arbetstagarnas rätt till arbetstagarinflytande skall, enligt direktivet, artikel 9, arbetstagarna eller deras representanter ha rätt att medverka vid föreningsstämman eller sektions- eller sektorsstämman med rösträtt. För en rätt till medverkan med rösträtt gäller dock enligt artikel 9 de förbehåll och begränsningar som fastställs i förordningen artikel 59.4.

Artikel 59 i förordningen innehåller regler om rösträtt vid föreningsstämmor (eller vid sektions- eller sektorsstämmor). Enligt artikel 59.4 får stadgarna föreskriva deltagande av företrädare för arbetstagarna vid föreningsstämmor eller vid sektions- eller sektorsstämmor, under förutsättning att företrädarna för arbetstagarna tillsammans inte har mer än 15 procent av det totala antalet röster. En förutsättning för att stadgarna skall få ha ett sådant innehåll är dock att lagstiftningen i den medlemsstat där europakooperativet skall ha sitt säte, vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande, tillät detta. Förordningen trädde i kraft den 21 augusti 2003.

Enligt svensk rätt gällde den 21 augusti 2003 och gäller alltså följande. Enligt 7 kap. 1 § föreningslagen har varje medlem en röst om inte annat anges i stadgarna. Motsvarande gäller för medlemsbanker och understödsföreningar. Lagen reglerar enbart rösträtt vid förenings-

stämma, inte rösträtt i tidigare led, t.ex. vid krets- eller distriktsmöte. I de senare fallen torde enligt stadgarna varje röstberättigad medlem ha en röst. Stadgarna kan ange att vissa personer har närvaro- och yttranderätt på föreningsstämma. Genom beslut kan föreningsstämman ge vem som helst närvaro och yttranderätt; stadgarna kan dock innehålla begränsningar. Anställda och utomstående kan medges tillträde.¹⁵ Svensk lag tillåter dock inte att annan än medlem ges rösträtt vid föreningsstämmor (eller vid eventuella andra stämmor som kan finnas i en ekonomisk förening).

Eftersom svensk rätt inte tillåter att annan än medlem i en ekonomisk förening ges rätt att medverka med rösträtt vid föreningsstämma eller vid sektions- eller sektorstämma, bör inte svensk lag ge arbetstagarna sådan rätt i de fall arbetstagarinflytandet skall regleras av referensbestämmelserna.

Motsvarande frågeställning för de fall när parterna träffar avtal om hur arbetstagarinflytandet skall regleras behandlas i avsnitt 5.7.3.

När europakooperativ har eller skall ha sitt säte i någon stat där arbets- tagarmedverkan kan förekomma vid föreningsstämmor

Direktivet innehåller inga regler om hur ledamöter skall väljas i de fall som arbetstagarledamöter har rätt att medverka vid föreningsstämmor eller andra stämmor i europakooperativ. När ett gränsöverskridande arbetstagarinflytande skall förekomma i ett europakooperativ bör dock ledamöter för medverkan vid stämmor, på samma sätt som ledamöter för utövande av andra former för arbetstagarinflytande enligt den föreslagna lagen och annan reglering som genomför direktivet, utses enligt rättsordningen i den stat där arbetsplatsen är belägen (jfr avsnitt 5.2.2). Sådana synpunkter har även framkommit i den av kommissionen inrättade arbetsgupp som diskuterar hur direktivet bör genomföras. Det bör alltså i svensk rätt finnas regler om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige skall utses till stämmor när sådant inflytande kan komma i fråga enligt någon annan stats rättsordning.

När det gäller val av de ledamöter som skall representera arbetstagarna i de svenska enheterna bör de svenska lokala arbetstagarorganisationerna få disponera över dessa platser om de anser att detta är lämpligt. Det föreslås därför att de lokala arbetstagarorganisationerna i första hand skall enas om vem av dem som skall välja ledamöterna. De skall även kunna enas om att överlåta valproceduren till arbetstagarrådet. För det fall organisationerna inte blir eniga, bör samma fördelning mellan dem gälla som föreslås för val av arbetstagarledamöter från de svenska enheterna till arbetstagarrådet. Regeringen föreslår alltså att valproceduren skall vara den samma som den som föreslås för att välja arbetstagarledamöter för arbetstagare i Sverige till europakooperativs förvaltnings- eller tillsynsorgan.

Om stadgarna, i kooperativ där arbetstagarinflytande skall finnas vid föreningsstämmor eller andra stämmor, innehåller regler om vilken mandattid som skall gälla för arbetstagarledamöter vid stämmor bör

¹⁵ Jfr Anders Mallmén, Lagen om ekonomiska föreningar, En kommentar, tredje upplagan, 2002, s. 244.

5.9 Förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet – juridiska personer

Regeringens förslag: Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att det är tveksamt om förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet bör göras till juridiska personer.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian förslogs att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet ges rättskapacitet.

När förhandlingsdelegationen väl har inrättats skall denna med arbetsgivaren som motpart hantera alla de frågor som regleringen ger upphov till. Arbetstagarnas kollektiva intressen skall i dessa frågor tillvaratas genom förhandlingsdelegationen. Förhandlingsdelegationen är en sammanslutning av arbetstagare från de olika EES-stater som berörs av företagsbildningen. Att ge berörda svenska arbetstagarorganisationer rätt att föra talan för ett arbetstagarkollektiv i olika stater framstår inte som någon lämplig lösning. Detta förefaller vara särskilt olämpligt med hänsyn till att det kan finnas situationer när det inte finns någon berörd svensk arbetstagarorganisation som kan axla denna uppgift. Det förslås därför att arbetstagarnas förhandlingsdelegation och arbetstagarrådet ges rättskapacitet. Detta är även lämpligt med hänsyn till att det är förhandlingsdelegationens uppgift att, för arbetstagarnas räkning, förhandla om och ingå avtal om arbetstagarinflytande. Motsvarande lösning valdes också vid genomförandet av direktivet om europeiskt företagsråd (se 36 § lagen om europeiska företagsråd och prop. 1995/96:163 s. 52) och vid genomförandet av europabolagsdirektivet (se 64 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag prop. 2003/04:122 s. 81–83).

Sveriges Advokatsamfund har anfört att konsekvenserna av att göra förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet till juridiska personer bör analyseras ytterligare. Regeringen vill först framhålla att det enligt vår mening är nödvändigt med en bestämmelse av detta slag. Vidare bör det poängteras att syftet med bestämmelsen är att klargöra att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet skall kunna ikläda sig rättigheter och skyldigheter samt föra talan inom ramen för de uppdrag som dessa organ ges enligt lagen. Avsikten har alltså inte varit att tillskapa någon självständig associationsform i mera vidsträckt bemärkelse. Mot den bakgrunden framstår det inte som nödvändigt att ta ställning till vilka regler i andra lagar som kan tänkas bli tillämpliga – direkt eller analogt – i olika situationer. Vid den bedömningen har vi beaktat att det, såvitt känt, inte har uppstått några särskilda tillämpningsproblem när det gäller de

identiska konstruktioner som finns i 36 § lagen om europeiska företagsråd eller 64 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Regeringen bedömer att riskerna för sådana problem är obefintliga även när det gäller den regel som vi föreslår i förevarande lag.

Det finns ingen anledning att tillåta förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet att föra talan var för sig, eftersom de båda är bärare av samma intressen. Arbetstagarrådet bör därför när det inrättats överta förhandlingsdelegationens samtliga rättigheter och skyldigheter. En följd av det ovan anförda är att förhandlingsdelegationen upphör att finnas till när arbetstagarrådet inrättats vid sitt första sammanträde. Man bör kunna utgå ifrån att en förhandlingsdelegation i de flesta fall upplöses genom att ett arbetstagarråd inrättas.

5.10 Skydd för arbetstagarrepresentanter

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter eller utses enligt den föreslagna lagen.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: De arbetstagarrepresentanter som är verksamma i det särskilda förhandlingsorganet (förhandlingsdelegationen), representationsorganet (arbetstagarrådet), förvaltnings- eller tillsynsorganet eller som utför uppgifter inom ramen för informations- och samrådsförfarandet skall enligt direktivet, artikel 12, vara tillförsäkrade samma skydd och garantier som arbetstagarrepresentanter har enligt nationell lagstiftning eller praxis som är i kraft i det land där de är arbetstagare. Vid diskussioner i kommissionens arbetsgrupp, har kommissionen påtalat att samma skydd bör ges även till arbetstagarledamöter som är verksamma vid föreningsstämman eller någon annan stämman.

I svensk lagstiftning finns ett antal regler som kan bli tillämpliga i detta sammanhang. Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet innehåller i 7–9 §§ regler om föreningsrätt. De som verkar som arbetstagarrepresentanter enligt den nu föreslagna lagen är huvudsakligen medlemmar i fackliga organisationer, vilket innebär att de nämnda bestämmelserna gäller för dem.

Vidare finns ett skydd mot uppsägning på grund av verksamheten som arbetstagarrepresentant i reglerna om saklig grund för uppsägning och laglig grund för avskedande i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Det finns dock skäl att i denna lag införa skyddsregler efter samma mönster som finns i 37 § lagen om europeiska företagsråd och i 65 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Det föreslås därför att skyddsregler införs genom en hänvisning till vissa delar av förtroendemannalagen. Det gäller regeln i 3 § första stycket om att arbetsgivaren inte får hindra en förtroendeman att fullgöra sitt uppdrag, rätten till bi-

behållna anställningsvillkor och det s.k. efterskyddet i 4 §, reglerna om rätt till ledighet och betalning under ledigheten i 6 och 7 §§ och företrädesrätten till fortsatt anställning i 8 §. Dessa regler skall tillämpas även för det fall arbetstagarrepresentantens uppdrag utförs i ett annat företag än det han är anställd i, t.ex. som ledamot i en förhandlingsdelegation eller ett arbetstagarråd i ett moderföretag till arbetsgivarföretaget.

Det bör här, som i motiven till lagen om europeiska företagsråd, särskilt understrykas att regeln i 3 § första stycket förtroendemannalagen innebär en förpliktelse för arbetsgivaren att i skälig omfattning positivt söka underlätta utförandet av uppdraget.

Direktivets reglering om att lagstiftningen i det land där arbetstagarrepresentanten är arbetstagare skall tillämpas, bör med utgångspunkt i Romkonventionens reglering tolkas så att det är det land där arbetstagarrepresentanten vanligtvis utför sitt arbete som avses.

Regeringen delar kommissionens uppfattning att samma skydd bör gälla för alla arbetstagarledamöter som utför uppgifter eller utses enligt den föreslagna lagen. En bestämmelse om sådant skydd för arbetstagarrepresentanter föreslås därför.

5.11 Tystnadsplikt

Regeringens förslag: Det införs regler om rätt för de deltagande juridiska personerna och europakooperativet att besluta om tystnadsplikt för ledamöter, andra arbetstagarrepresentanter och experter, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa.

Den, som under tystnadsplikt har fått information, får trots tystnadsplikten föra informationen vidare i vissa fall.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* har anfört att promemorians förslag om tystnadsplikt är en lämplig anpassning av direktivets regler till det svenska systemet.

Skälen för regeringens förslag: Direktivets artikel 10.1. föreskriver följande. Varje medlemsstat har skyldighet att föreskriva om tystnadsplikt för förtrolig information, som lämnats till förhandlingsdelegationen, arbetstagarrådet eller till experter som biträder dessa. För det fall förtrolig information, inom ramen för informations- och samrådsförfarandet, lämnats till arbetstagarnas representanter i europakooperativet eller dess dotterföretag och filialer skall samma tystnadsplikt gälla för denna information. Förpliktelsen skall fortsätta att gälla även efter utgången av mandatperioden för de personer som avses oavsett var dessa befinner sig.

Den tystnadsplikt staterna till följd av direktivets bestämmelser är skyldiga att införa, kan inte vara avsedd att omfatta den information som arbetstagarledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan får i denna sin egenskap. Av direktivet, bilagan del 3 e, framgår nämligen att dessa ledamöter skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder medlemmarna.

En reglering om tystnadsplikt bör införas. Den bör på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag utformas restriktivt för att tillgodose arbetstagarnas intresse av största möjliga öppenhet (se 38 § lagen om europeiska företagsråd, prop. 1995/96:163 s 50 ff. och 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, prop. 2003/04:122 s. 85). Regeringen föreslår därför att tystnadsplikt skall få förekomma endast i fall då det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa.

Information som erhållits med förbehåll för tystnadsplikt bör få föras vidare till andra ledamöter och experter inom samma arbetstagarråd eller samma förhandlingsdelegation under förutsättning att mottagaren under rättas om tystnadsplikten. En sådan regel föreslås därför. En motsvarande rätt att föra vidare information till en begränsad krets finns i 38 § lagen om europeiska företagsråd och 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Enligt 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag gäller vidare att tystnadsplikt skall fortsätta att gälla efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört. Motsvarande bör gälla även enligt den nu föreslagna lagen.

Enligt direktivet, artikel 10.2, skall medlemsstaterna se till att företagen i särskilda fall inte skall behöva lämna information då detta allvarligt skulle skada eller vara till förfång för verksamheten. Att låta företagen ensidigt besluta att inte lämna ut viss information förefaller vara ett sätt att undergräva den rätt till information och förhandling som arbetstagarna enligt tradition har i svensk rätt. Enligt artikel 10.2 ges emellertid staterna möjlighet att låta företagets befrielse från informationsskyldighet vara beroende av ett administrativt eller rättsligt förhandstillstånd.

Varken i lagen om europeiska företagsråd eller i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag infördes någon bestämmelse av motsvarande innebörd, trots att en artikel med samma innehåll finns i de bakomliggande direktiven. Som skäl till detta anfördes att det enligt svensk rätt redan finns en möjlighet att i särpräglade situationer underlåta att informera och förhandla. Någon särskild reglering i denna fråga ansågs därför inte behövas (se InU 1975/76:45 s. 36–37, AD 1981 nr 57, prop. 1995/96:163 s. 51, och. 2003/04:122 s. 85). Regeringen anser att motsvarande bedömning bör kunna göras här och föreslår därför att någon reglering inte införs med anledning av innehållet i artikel 10.2.

5.12 Missbruk av förfarandet

Regeringens förslag: Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

En presumptionsregel införs för de fall väsentliga förändringar inträffar inom ett år från det att ett europakooperativ har registrerats.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* anser att promemorians förslag med en bevislättning är bra. *Landsorganisationen i*

Skälen för regeringens förslag

Bevislättnad

Artikel 13 i direktivet ålägger medlemsstaterna att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att associationsformen europakooperativ används i syfte att frånta arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande eller att vägra ge dem sådana rättigheter.

Ett europakooperativ kan etableras på ett sådant sätt att arbetstagarna inte får någon rätt till medverkan eller mycket begränsad rätt till medverkan. Därefter kan strukturella förändringar inom företaget eller byte av sätesland företas utan att detta förändrar arbetstagarnas rätt till medverkan. Om en sådan efterföljande strukturell förändring eller ett byte av sätesland ingått i planen redan innan europakooperativet etablerades men genomförs först sedan företaget registrerats i syfte att minimera arbetstagarnas rätt till inflytande, torde det vara ett förfarande som kan angripas genom direktivets missbruksreglering.

En motsvarande regel finns i europabolagsdirektivet artikel 11. Vid genomförandet av den bestämmelsen bedömdes det lämpligt att införa ett förbud mot missbruk av reglerna om europabolag. Det bedömdes även lämpligt att införa en bevislättnad i form av en presumtionsregel (se prop. 2003/04:122 s. 85–88).

Det förefaller lämpligt att genomföra regeln om förbud av missbruk av förfarandet efter samma mönster som i 67 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Regeringen föreslår därför en bestämmelse enligt vilken reglerna inte får tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande och en bevislättnad i form av en presumption. Väsentliga förändringar som genomförs inom ett år från det att europakooperativet registreras och som skulle ha medfört ett mer omfattande arbetstagarinflytande om de genomförts före registreringen, skall anses ha skett för att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande. Presumtionen bryts om företaget kan visa att förändringarna genomförts utan sådant syfte.

Om förändringar genomförs senare än ett år efter registrering av europakooperativet och får ovan angivna konsekvenser, bör sedvanliga bevisregler gälla för den som vill påstå att förändringarna utgör ett led i företagets handlande för att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande.

Val av påföljd

Om en missbrukssituation visas, uppstår frågan vilken påföljd detta skall leda till. *LO*, *TCO* och *SACO* anser att påföljden vid missbruk bör vara att referensbestämmelserna om medverkan blir tillämpliga.

Situationen avviker väsentligt från vad som vanligtvis gäller i arbetsrättslig inflytandereglering. Det finns, förutom i motsvarande reglering för arbetstagarinflytande i europabolag, inget annat svenskt system där

ett missbruk av regleringen kan få till följd att arbetstagarna för all framtid helt eller till viss del blir fråntagna sina rättigheter till inflytande. Det skulle därför kunna övervägas om en annan påföljd än skadestånd bör införas för dessa fall. Regeringen anser emellertid att det i vart fall inte för närvarande bör införas någon ny påföljd i det svenska systemet. Den som använder reglerna om europakooperativ i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till inflytande bör alltså åläggas samma typ av sanktion som den som bryter mot den föreslagna lagen i andra avseenden. Om detta blir aktuellt bör dock ett sådant skadestånd bestämmas till belopp som är väsentligt högre än vad som i övrigt är brukligt inom svensk arbetsrätt.

5.13 Skadestånd

Regeringens förslag: Den som bryter mot den föreslagna lagens regler skall betala allmänt och ekonomiskt skadestånd.

En arbetstagare eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av lagen kräva skadestånd av en annan arbetstagare eller arbetstagarorganisation.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: För att lagens bestämmelser skall bli effektiva, måste brott mot den kunna beivras. Det mest ändamålsenliga är att ansluta till det existerande systemet inom svensk arbetsrätt med verkningfulla skadestånd. Skadestånd bör alltså användas som påföljd för brott mot lagen och de avtal som ingås i enlighet med lagen.

Skadestandsregleringen bör lämpligen ske, på samma sätt som i lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, genom en hänvisning till motsvarande reglering i medbestämmandelagen. Förslaget innebär alltså rätt till både ekonomiskt och allmänt skadestånd.

Svensk kollektiv arbetsrätt reglerar normalt inte arbetsgivares eller arbetstgares interna förhållanden. Sådan lag ger alltså inte någon rätt att kräva skadestånd av medpart eller del av den egna organisationen om den senare inte uppfyller sin del av gemensamma skyldigheter. Exempel på detta finns i lagen om medbestämmande i arbetslivet. I lagens 1 § anges nämligen att lagen enbart gäller i förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Ett annat exempel finns i lagen om styrelserepresentation för de privatanställda. I den lagens 15 § andra stycke sägs att en arbetstagarorganisation inte med stöd av lagen kan kräva skadestånd av en annan arbetstagarorganisation.

Regeringen anser inte att det finns skäl att i svensk lag införa reglering om skadeståndsrätt i förhållandet mellan olika grupper av arbetstagare och föreslår därför en regel som undantar sådana interna tvister från skadeståndsrätt. Samma bedömning gjordes i förslaget till lag om arbetstagarinflytande i europabolag (se 68 § den lagen och prop. 2003/04:122 s. 88–89).

Regeringens förslag: Mål om tillämpningen av den föreslagna lagen skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Twist enligt lagen skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

När någon vill yrka skadestånd enligt lagen, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet om förhandling och preskription. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges Advokatförbund* har anfört att förslaget till lagtext bör justeras i språkligt avseende.

Skälen för regeringens förslag: De frågor som omfattas av lagförslaget bör följa den processordning som anges i arbetstvistlagen. En deltagande juridisk person eller ett europakooperativ bör jämföras med en arbetsgivare och en förhandlingsdelegation eller ett arbetstagarråd bör jämföras med en arbetstagarorganisation. Ett avtal enligt lagen bör jämföras med ett kollektivavtal.

Förslaget är formulerat så att de flesta tvister enligt lagen kommer att uppfylla förutsättningarna i 2 kap. 1 § arbetstvistlagen och skall således handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol. Det kan dock förekomma situationer då förutsättningarna i 2 kap. 1 § arbetstvistlagen inte är uppfyllda. Det samma torde kunna vara fallet även för tvister enligt lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. I dessa båda lagstiftningsärenden bedömdes det lämpligt att förordna att alla tvister enligt de respektive lagarna skulle handläggas av Arbetsdomstolen som första instans. Det framstår som lämpligt att samma instansordning gäller för de tre lagarna. Det föreslås därför att även tvister enligt den nu föreslagna lagen skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Sveriges Advokatförbund har anfört att förslaget till lagtext bör justeras genom att de tre sista orden dvs. ”som första domstol” tas bort. I jämställdhetslagen (1991:433) används uttrycket ”Talan förs vid Arbetsdomstolen” för att uttrycka att twist skall prövas av Arbetsdomstolen som första och enda domstol. Samma uttryckssätt förekommer i lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, i lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder och i lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning.

I 2 kap. 1 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister (arbetstvistlagen) används uttryckssättet ”Arbetsdomstolen skall som första domstol uppta och avgöra twist” under vissa i paragrafen specificerade omständigheter. I 2 kap. 2 § arbetstvistlagen anges att annan arbetstvist än sådan som avses i 1 § skall upptas och avgöras av tingsrätt. Enligt 2 kap. 3 § är Arbetsdomstolen överrätt vid överklagande i mål som enligt 2 § tagits upp av tingsrätt.

I 40 § lagen om europeiska företagsråd och i 69 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag används uttryckssättet ”mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol” för att uttrycka att målen skall hanteras av Arbetsdomstolen som första och enda domstol.

Regeringen anser att det klart bör framgå att alla tvister enligt lagen skall handläggas av Arbetsdomstolen som första och enda domstol. Det har även ett värde i sig att samma uttryckssätt används i den nu föreslagna lagen som i lagen om europeiska företagsråd och i lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Det föreslås därför att bestämmelsen utformas på det sätt som föreslagits i promemorian.

Att arbetstvistlagen skall tillämpas innebär att parterna måste förhandla innan Arbetsdomstolen kan ta upp tvisten till prövning. Detta följer av att förhandlingskravet i 4 kap. 7 § arbetstvistlagen gäller om förhandling kan påkallas enligt medbestämmandelagen. En sådan förhandlingsskyldighet bör införas genom en hänvisning till 64 och 65 §§ medbestämmandelagen. Det bör uttryckligen anges att det skall anses föreligga en förhandlingsskyldighet enligt 10 § medbestämmandelagen i de situationer som rättegångsbestämmelserna avser.

Med hänsyn till att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet består av ledamöter från flera olika länder bör preskriptionsfristen här, liksom i lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag, bestämmas till åtta månader.

I tvister där europakooperativet eller de deltagande juridiska personerna ålagt arbetstagarföreträdare tystnadsplikt och arbetstagarna anser att det inte finns behov av tystnadsplikt finns det behov av skyndsam handläggning. Det föreslås därför att skyndsam handläggning skall gälla i mål om tillåtligheten av tystnadsplikt.

6 Förhållandet till andra bestämmelser

6.1 Medbestämmandelagen

Direktivet innehåller, i artikel 15.1, bestämmelser om hur det särskilda arbetstagarinflytande som skall gälla i europakooperativ skall förhålla sig till de nationella regler som införts enligt rådets direktiv 94/45/EG av den 22 september 1994 om inrättandet av ett europeiskt företagsråd eller ett förfarande i gemenskapsföretag och grupper av gemenskapsföretag för information till och samråd med arbetstagare (direktivet om europeiskt företagsråd)¹⁶ eller rådets direktiv 97/74/EG om att utvidga det direktivet till att avse Förenade kungariket.¹⁷ Nationella bestämmelser om arbetstagarnas medverkan i partsammansatta organ skall inte gälla i europakooperativ, när direktivets motsvarande regler skall gälla, enligt artikel 15.2 i direktivet. Direktivet skall däremot inte påverka övrigt arbetstagarinflytande som enligt nationell lagstiftning och praxis kan gälla i

¹⁶ EGT L 254, 30.9.1994, s. 64 (Celex 394L0045).

¹⁷ EGT L 10, 16.1.1998, s. 22 (Celex 397L0074).

Medbestämmandelagen skall alltså gälla fullt ut i samma omfattning som tidigare med utgångspunkt i sedvanliga normer för lagkonflikter. Dess tillämpningsområde skall inte påverkas av att även den nya lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ kan komma att vara tillämplig.

Att medbestämmandelagen skall vara tillämplig i samma omfattning som tidigare innebär att de frågor som tidigare fallit inom lagens regler för förhandlingsrätt och rätt till information skall göra så även i fortsättningen. Att arbetsgivarens tilltänkta åtgärder kan komma att falla även under reglerna för information och samråd skall inte begränsa det område där medbestämmandelagen skall vara tillämplig. Det är alltså inte meningen att större och viktigare frågor skall hanteras enbart inom informations- och samrådsförfarandet enligt den föreslagna lagen.

Att de nationella reglerna skall vara tillämpliga parallellt med reglerna om information och samråd enligt den föreslagna lagen kan i praktiken många gånger komma att innebära en skyldighet att genom likartade förfaranden hantera samma fråga på olika nivåer. Inget hinder torde emellertid finnas mot att parterna enas om att anse att förhandlings-skyldigheten enligt medbestämmandelagen (eller annan tillämplig nationell lag) skall anses fullgjord genom ett förfarande enligt den föreslagna lagen. Om de inte enas om något sådant, bör man kunna utgå ifrån att de flesta frågor som skall hanteras inom förfarandet för information och samråd faller även under någon nationell reglering för liknande förfaranden.

6.2 Annan arbetsrättslig reglering

Direktivet innehåller föreskrifter som påverkar tillämpligheten av lagen om europeiska företagsråd och styrelserepresentationslagen. Tillämpligheten av övrig nationell lagstiftning skall däremot inte påverkas. Den svenska arbetsrättsliga reglering som enligt allmänna principer för lagval skall tillämpas, skall alltså gälla oberoende av om verksamheten bedrivs som europakooperativ eller i någon annan associationsform. Samma förhållande skall naturligtvis gälla även för andra svenska lagar. Förtroendemannalagen, anställningsskyddslagen, arbetsmiljölagen, arbetstidslagen och övrig lagstiftning är alltså tillämpliga på samma sätt i europakooperativ som i företag som bedrivs i någon annan associationsform.

6.3 Lagen om europeiska företagsråd

Regeringens förslag: I lagen (1996:359) om europeiska företagsråd införs en ny bestämmelse enligt vilken lagen är tillämplig på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag för en företagsgrupp som blir europakooperativ, enbart om förhandlingsdelegationen beslutat avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

I lagen anges även att den skall vara tillämplig på företagsgrupper som efter det att ett europakooperativ registrerats blir dotterföretag till detta, såvitt inte deras arbetstagare får del av det inflytande som gäller för arbetstagarna i europakooperativsgruppen i övrigt.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Om ett europakooperativ är ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag för en grupp av gemenskapsföretag, så att lagen om europeiska företagsråd i och för sig skulle bli tillämplig på kooperativet, skall arbetartagarinflytande i form av information och samråd enbart omfattas av regleringen i en av de båda lagarna. Direktivet, artikel 15.1, anger hur valet mellan den nya lagen och lagen om europeiska företagsråd skall göras i anslutning till att ett europakooperativ etableras. Lagen om europeiska företagsråd skall tillämpas i det nybildade europakooperativet endast om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från arbetstagarinflytande genom att den fattat beslut om att antingen avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal eller genom att avbryta pågående förhandlingar (se avsnitt 5.6.2). Annars skall den nu föreslagna lagen tillämpas i stället för lagen om europeiska företagsråd.

Det föreslås därför att det införs en ny paragraf i lagen om europeiska företagsråd. Av denna bör framgå som huvudregel att lagen inte skall tillämpas på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag för en företagsgrupp om dessa blir europakooperativ, men att lagen skall tillämpas om förhandlingsdelegationen beslutat avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Det är inte helt klart vilken reglering för arbetstagarinflytande som skall gälla i grupper av företag, för vilka lagen om europeiska företagsråd gäller och som efter att europakooperativet har registrerats blir dotterföretag till detta. Direktivet behandlar inte denna situation. Om inflytandet i europakooperativet regleras genom referensbestämmelserna, kommer den nya företagsgruppen att beaktas i samband med att arbetstagarrådet justerar sin sammansättning, se avsnitt 5.8.2. Det förefaller rimligt att en företagsgrupp med ett fungerande företagsråd får behålla inflytandet i denna form till dess att arbetstagarna i gruppen får del av inflytandet i europakooperativet genom en justering av arbetstagarrådets sammansättning. Om den nya företagsgruppen kommer att bli delaktig i europakooperativets ordning för inflytande, när detta regleras i avtal, beror uteslutande på vad parterna avtalat. Så länge den nya företagsgruppen inte omfattas av det avtal som gäller för europakooperativet i

övrigt, föreslås att lagen om europeiska företagsråd skall fortsätta att gälla för företagsgruppen. Samma bedömning gjordes av motsvarande situation vid genomförandet av europabolagsdirektivet, se prop. 2003/2004:122 s. 92.

Prop. 2005/06:170

6.4 Styrelserepresentationslagen

6.4.1 När styrelserepresentationslagen skall vara tillämplig på europakooperativ

Regeringens förslag: Lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda skall tillämpas på europakooperativ som faller utanför tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Promemorians förslag: Stämmer i sak överens med regeringens. Promemorians förslag var dock lagtekniskt utformat så att det upplyste om under vilka förutsättningar ett europakooperativ inte skulle falla in under styrelserepresentationslagens tillämpningsområde.

Remissinstanserna: *Nämnden för styrelserepresentationsfrågor* har anfört att förslaget till lagtext bör utformas på ett annat sätt.

Skälen för regeringens förslag: Nationell lag eller praxis om arbetstagarernas medverkan i partsammansatta organ skall enligt direktivet, artikel 15.2, inte gälla i europakooperativ för vilka artiklarna 3–7 är tillämpliga. I sådana fall skall enbart de särskilda reglerna för arbetstagarinflytande i europakooperativ vara tillämpliga. Styrelserepresentationslagen skall alltså inte vara tillämplig på europakooperativ på vilka den nya lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ föreslås bli tillämplig. Nationella regler för medverkan (styrelserepresentation) skall däremot vara tillämpliga på europakooperativ som inte omfattas av regleringen i direktivets artiklar 3–7. Nationella regler för medverkan skall även gälla för europakooperativets dotterföretag, förutsatt att inte även dessa är europakooperativ. Att nationella regler för medverkan (styrelserepresentation) skall gälla i de båda senare fallen följer av direktivet, artikel 8.2, och att inte de särskilda reglerna för arbetstagarinflytande i europakooperativ skall tillämpas samtidigt framgår av artikel 15.3 b. En bestämmelse i överensstämmelse med direktivets reglering av när nationella regler för medverkan skall vara tillämpliga på europakooperativ, bör införas i styrelserepresentationslagen. Regeringen delar *Nämnden för styrelserepresentationsfrågors* uppfattning att lagtexten bör utformas så att det direkt av bestämmelsen framgår under vilka förutsättningar lagen om styrelserepresentation skall tillämpas.

Regeringens förslag: För de europakooperativ som skall omfattas av regleringen i styrelserepresentationslagen skall den koncerndefinition som finns i lagen om europeiska företagsråd gälla.

Promemorians förslag: Stämmer i huvudsak överens med regeringens. Promemorians förslag till lagtext var dock formulerat något annorlunda.

Remissinstanserna: *Nämnden för styrelserepresentationsfrågor* har anført att förslaget till lagtext bör anpassas till den terminologi som används i lagen om europeiska företagsråd.

Skälen för regeringens förslag: För arbetstagare i svenska företag som inte är europakooperativ men som ingår i europakooperativskoncernen skall alltså styrelserepresentationslagen gälla om styrelserepresentationslagens förutsättningar i övrigt är uppfyllda. Den omständigheten att styrelserepresentationslagen inte skall vara tillämplig på samtliga europakooperativ innebär dock att de europakooperativ som inte skall omfattas av regleringen i lagen inte skall beaktas vid bestämmandet av vad som är en koncern i den lagens mening.

Europakooperativ är en särskild associationsform, vilken regleras i första hand av förordningen. När styrelserepresentationslagens regler skall tillämpas på sådana kooperativ bör, för att de fullt ut skall kunna beaktas för eventuell koncernrepresentation, klargöras vad som i sådana fall avses med koncern. I förordningen om europakooperativ finns inte någon koncerndefinition, jämför avsnitt 5.3.1. Eftersom direktivet i artikel 2 c avseende vad som skall anses som ett dotterföretag till ett europakooperativ hänvisar till koncerndefinitionen i direktivet om europeiska företagsråd, föreslås att en hänvisning till koncerndefinitionen i lagen om europeiska företagsråd införs i styrelserepresentationslagen. *Nämnden för styrelserepresentationsfrågor* har anført att lagförslaget bör utgå ifrån den terminologi som används i lagen om europeiska företagsråd. Regeringen delar denna uppfattning och föreslår därför en sådan utformning av lagtexten.

6.4.3 Byte av sätesland när enbart nationell rätt reglerar arbetstagarinflytandet

Regeringens förslag: Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 8.2 sista stycket i direktivet skall om sätet för ett europakooperativ, där arbetstagarna har rätt till medverkan, flyttas från en medlemsstat till en annan minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla även i fortsättningen. Regeln torde

vara avsedd för de fall då enbart nationell rätt för arbetstagarinflytande gäller i europakooperativet. Ett skäl för detta antagande är att det i övrigt är sådana fall som hanteras i artikel 8.2. Ett ytterligare skäl för detta antagande är att när direktivets speciella reglering av arbetstagarinflytande blir aktuell skyddas arbetstagarnas rätt till medverkan på annat sätt. När referensbestämmelserna reglerar arbetstagarinflytandet sker detta genom att det är förhållandena när kooperativet bildas som är avgörande för vilken rätt arbetstagarna skall få, se avsnitt 5.12. När avtal reglerar arbetstagarinflytandet hanteras motsvarande fråga genom avtalet.

Att arbetstagarna skall ha minst samma rätt till medverkan efter byte av sätesland i fall där nationella regler reglerar medverkan är förvisso i linje med principen att förvärvade rättigheter skall bevaras. Hur frågan skall lösas i nationell rätt framstår dock som tämligen komplicerat.

Frågan om hur artikel 8.2 sista stycket kan och bör genomföras är en fråga som varit föremål för diskussioner i den av kommissionen inrättade arbetsgruppen (se avsnitt 4.4). I samband med dessa diskussioner har framkommit att rätt till medverkan i de fall då europakooperativ skall regleras av nationella regler för medverkan kan förekomma i vart fall då europakooperativ har sitt säte i Sverige, Danmark eller Österrike. Det har framförts synpunkter om att metoden för att välja ledamöter eventuellt bör baseras på reglerna i den stat där arbetstagarna utför arbete och att förhandlingar eventuellt kan genomföras i frågan om vad som är samma rätt till arbetstagarinflytande. Någon lösning i fråga om hur den aktuella regeln skall kunna tillämpas i praktiken har dock inte gått att finna.

När svensk rätt reglerar förhållandena före byte av säte regleras arbetstagarnas rätt till medverkan genom styrelserepresentationslagen. Enligt den lagen är det enbart arbetstagare i Sverige som har någon rätt till inflytande. Såvitt känt ger inte nationell rätt i övriga europeiska stater (bortsett från norsk lag) någon rätt till arbetstagare utanför statens territorium. Man kan fråga sig om samma rätt till arbetstagarinflytande kan anses gälla efter flytt av säte, om arbetstagarna i det tidigare säteslandet blir av med sina rättigheter medan arbetstagarna i det nya säteslandet ges rätt till inflytande i motsvarande omfattning. Med utgångspunkt i att det är nationell rätt som skall reglera de små kooperativen och att nästan samtliga rättsordningar som kan bli aktuella enbart ger rätt till medverkan för arbetstagare i säteslandet, förefaller det inte orimligt att ha denna utgångspunkt.

Om arbetstagarna efter byte av säte i dessa fall skulle ha rätt till medverkan både i det tidigare och i det nya säteslandet skulle detta medföra att ett gränsöverskridande inflytandet skall införas efter sätesbyte i små kooperativ även om så inte är fallet utan sätesbyte. Om detta varit avsikten borde fallet med byte av sätesland ha tagits upp i artikel 8.3 som ett fall där bestämmelserna i artikel 3–7 skall tillämpas från en tidpunkt efter registreringen. Så har emellertid inte skett.

Vid införande av samma rätt efter byte av sätesland uppkommer även frågan om det är en rent matematisk överföring av andelen ledamöter i styrelsen eller motsvarande organ som avses eller om även andra aspekter som t.ex. kvaliteten hos medverkan skall beaktas.

Om någon reglering med anledning av artikel 8.2 sista stycket skall införas i svensk rätt är det rimligen förhållandet när Sverige är det nya säteslandet som skall regleras. Detta innebär dels att styrelserepresenta-

tionslagens regler skall gälla på samma sätt i europakooperativet som i svenska ekonomiska föreningar (artikel 8.2 första strecksatsen) dels att denna lag i dylika fall skall ge arbetstagarna minst samma rätt till medverkan som gällde innan sätet flyttades. Detta framstår som motsägelserfullt, i vart fall om den nationella lagen i det nya sätteslandet inte ger arbetstagarna minst samma rätt som i det tidigare sätteslandet. När det gäller svenska förhållanden kan man antagligen på god grund påstå att styrelserepresentationslagens regler – med sina jämförelsevis låga trösklar för inrättande av styrelserepresentation, höga kvalitet på inflytande och förhållandevis höga inflytande även proportionellt i små företag – har goda förutsättningar att kunna tillförsäkra svenska arbetstagare minst samma rätt till inflytande som före byte av sättesland tillkom arbetstagare i något tidigare sättesland. Det kan inte uteslutas att styrelserepresentationslagens regler i något fall inte ger minst samma rätt till arbetstagarinflytande som gällde i kooperativet innan detta bytte sättesland. För att genomföra direktivet i detta avseende, föreslås därför en bestämmelse i styrelserepresentationslagen som ger arbetstagarna minst samma rätt till inflytande som den rätt som fanns i kooperativet före sättesbytet.

7 Lagen om arbetstagarinflytande i europabolag

Regeringens förslag: Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande bolagen vidtagit nödvändiga åtgärder för att en delegation skall kunna inrättas.

Om tidsfristen för att välja eller utse ledamöter överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall handlingsperioden anses börja löpa när tidsfristen överskrids.

Promemorians förslag: Stämmer delvis överens med regeringens. Promemorians förslag var dock formulerat så att förhandlingsperioden inte kunde börja löpa om ingen ledamot utsågs.

Remissinstanserna: *Arbetsdomstolen (AD)*, *Kooperationens Förhandlingsorganisation (KFO)*, *Kooperativa Förbundet (KF)*, *Kooperativa institutet* och *Föreningen Svenskt Näringsliv* har anfört att lagen bör göra det möjligt att registrera ett europabolag även om ingen ledamot utses till förhandlingsdelegationen, men att förslaget till lagtext bör justeras för att uppnå detta resultat. *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO)* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* har motsatt sig att lagen gör det möjligt att registrera ett europabolag i de fallen som för få ledamöter eller ingen ledamot utses till förhandlingsdelegationen.

Skälen för regeringens förslag: För att ett europabolag skall få registreras måste det vara klart vilket arbetstagarinflytande som skall gälla i bolaget [Rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober

1) Ett avtal om arbetstagarinflytande kan ingås mellan förhandlingsdelegationen och de deltagande bolagen (Rådets direktiv 2001/86/EG av den 8 oktober 2001 om komplettering av stadgan för europabolag vad gäller arbetstagarinflytande,¹⁹ artikel 4).

2) Förhandlingsdelegationen kan fatta beslut om att avstå från arbetstagarinflytande i enlighet med direktivet och i stället låta enbart nationella regler för information om samråd bli tillämpliga (europabolagsdirektivet, artikel 3.6). I vissa fall kan även nationella regler om europeiska företagsråd bli tillämpliga (europabolagsdirektivet, artikel 13.1 andra stycket).

3) Om förhandlingsperioden löper ut utan att förhandlingsdelegationen och de deltagande bolagen ingått något avtal om arbetstagarinflytande, och förhandlingsdelegationen inte avstått från inflytande (enligt punkt 2 ovan), skall arbetstagarinflytande enligt referensbestämmelserna gälla (europabolagsdirektivet, artikel 7).

Förhandlingsperioden om 6–12 månader inleds så snart förhandlingsdelegationen har inrättats (europabolagsdirektivet, artikel 5). Följden av att förhandlingsdelegationen inte inrättas, blir alltså att ingen av de tre alternativa förutsättningarna för registrering av europabolaget kan uppnås. I direktivet finns ingen reglering om hur man löser problemet om detta skulle inträffa. Ingenting sägs om en inkomplett förhandlingsdelegation trots allt kan anses inrättad eller hur man skall förfara om det av någon anledning inte alls skulle inrättas någon.

Vid genomförandet av europabolagsdirektivet gjorde regeringen följande bedömning (se prop. 2003/04:122 s. 41):

Det förefaller inte troligt att avsikten varit att ge arbetstagarna vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Oliktartad kompletterande reglering i EES-staterna kan dock rubba förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, så att det under olika förhållanden blir möjligt att etablera europabolag utan att arbetstagarna ges rimliga förutsättningar att medverka vid bestämmandet av vilket inflytande de skall ha i bolaget. Grunderna för hur en eventuell kompletterande reglering om hur man skall förfara om arbetstagarna genom ren obstruktion underlåter att inrätta en förhandlingsdelegation eller om det av något annat skäl inte går att inrätta en förhandlingsdelegation, bör i första hand bestämmas gemensamt på EU-nivå. Kommissionens arbetsgrupp har inte enats om något förslag till lösning. Regeringen anser därför att kommissionens översyn av förfarandena för att tillämpa direktivet bör avvaktas. Om det dessförinnan uppkommer behov att nationellt vidta åtgärder får övervägas senare.

Bland de stater som genomfört europabolagsdirektivet har vissa stater infört nationella regler som medför att arbetstagarna inte får vetorätt i frågan om ett europabolag skall bildas. Vissa stater har i likhet med Sverige valt att tills vidare inte införa sådana regler. Nationella regler i detta avseende har införts bland annat i Danmark, Österrike och Tyskland.

I samband med förhandlingar om ett tionde bolagsrättsligt direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/56/EG av den 26 oktober 2005 om gränsöverskridande fusioner av bolag med begränsat ansvar²⁰

¹⁸ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

¹⁹ EGT L 294, 10.11.2001, s. 22 (Celex 32001L0086).

²⁰ EUT L 310, 25.11.2005, s.1 (Celex 32005L0056).

(fusionsdirektivet) har framkommit att flera medlemsstater och kommissionen anser att nationell rätt bör reglera frågan hur registrering skall kunna bli möjlig om arbetstagarna inte utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. Fusionsdirektivet innehåller därför i ingressen, punkt 13, ett uttalande som är avsett för den aktuella situationen. Där sägs att medlemsstaterna för att inte i onödan försena fusioner i enlighet med artikel 3.2 b i europabolagsdirektivet kan se till att de förhandlingar som skall ske inleds skyndsamt. Fusionsdirektivet hänvisar avseende hur medverkan för arbetstagarna skall införas i huvudsak till europabolagsdirektivets regler i samma avseende.

LO, SACO och TCO anser att brister i direktivet bör lösas på EU-nivå och inte nationellt. *LO* och *TCO* anför att den omständigheten att kommissionen nu tycker att frågan skall lösas genom nationell rätt inte ändrar deras grundläggande inställning i denna fråga. De anför vidare att principfrågan kunde ha ställt sig annorlunda om den nationella utfyllnaden syftat till att säkra direktivets skydd för arbetstagarinflytande och inte som nu att säkra att associationerna i fråga kommer till stånd.

Av samma skäl som regeringen redan anför, se avsnitt 5.4.2, anser den att fråga bör regleras av nationell rätt. Det föreslås därför att en tidsfrist införs under vilken arbetstagarna är skyldiga att välja eller utse ledamöter till förhandlingsdelegationen. I detta avseende förefaller det lämpligt att föreslå samma tidsfrist som befunnits lämplig i Danmark och Tyskland och som även föreslagits för motsvarande situation i regleringen för europakooperativ, nämligen tio veckor. Lagtexten bör även i det nu aktuella fallet utformas så att det klart framgår att förhandlingsperioden börjar löpa även om ingen ledamot utses inom tio veckor förutsatt att arbetstagarna ansvarar för att så inte skett.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ liksom de övriga föreslagna lagändringarna skall träda i kraft den 18 augusti 2006.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Genom regleringen i rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar) skapas en ny associationsform. Förordningen skall tillämpas från och med den 18 augusti 2006. Från och med detta datum får det inom EES-staternas territorium bildas europeiska kooperativa föreningar, europakooperativ. Regler som genomför rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande skall enligt direktivets artikel 16 gälla från och med den 18 augusti 2006. Den föreslagna lagen om arbetstagarinflytande i europa-

9 Konsekvenser

Förslaget avser genomförande av rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.

Förslaget innebär att särskilda former för arbetstagarinflytande skall gälla i de fall företag väljer att driva sin verksamhet i associationsformen europakooperativ. Kostnaderna för att inrätta och bedriva detta inflytande skall finansieras av de berörda företagen och kan inte förväntas påverka samhället i övrigt. Speciella informationsinsatser kan komma att behövas men torde då tillhandahållas av bransch- eller arbetsgivarorganisationer. Kontrollen av efterlevnaden av reglerna kommer huvudsakligen att skötas av berörda arbetstagare och företagens ledningar. Sanktion för brott mot reglerna är skadestånd, vilket överensstämmer med principerna i svensk arbetsrätt.

Förslaget kan i mycket begränsad omfattning förväntas beröra små företag. Om ett småföretag skall ingå i ett europakooperativ behöver detta känna till den föreslagna regleringen och lämna föreskriven information till arbetstagarna. Detta kan medföra behov av experthjälp. Några kapitalkrävande investeringar eller omfattande uppgiftsskyldigheter kommer inte att bli aktuella. Inte heller påverkas småföretagens produktionsmöjligheter. Kostnaderna måste bedömas, om det alls blir några, som ytterligt små och antas inte påverka småföretagens likviditet. Den administrativa hanteringen kan inte heller bedömas bli påverkad i någon betydande omfattning. Någon konkurrenssnedvridning kan inte väntas bli följden av förslaget.

Eventuella tvister som kan uppkomma vid tillämpningen av den föreslagna lagen skall handläggas vid Arbetsdomstolen, men kan inte förväntas få någon betydande inverkan på domstolens arbetsbelastning.

Förslaget kan inte antas få några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män, för den brottsförebyggande verksamheten eller för miljön. Inte heller kan förslaget antas få några regionalpolitiska konsekvenser.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 §

I paragrafen anges lagens huvudsakliga innehåll och på vilka europa-kooperativ bestämmelserna skall tillämpas. Den motsvarar artikel 1.1, 8.1 och 8.3 i direktivet. Den behandlas i 5.2.1.

I *första stycket* anges på vilka europakooperativ under bildande lagen skall tillämpas och att lagen skall fortsätta att tillämpas på dessa kooperativ när de har etablerats.

På ett europakooperativ där lagen inte är tillämplig under bildandet eller från det att kooperativet registreras blir lagen tillämplig när någon av omständigheterna i *andra stycket* uppfylls. När lagen väl blivit tillämplig på ett europakooperativ skall den fortsätta att vara tillämplig, även om till exempel antalet arbetstagare i kooperativet, dess dotterföretag och filialer vid någon senare tidpunkt kommer att vara färre än 50.

2 §

I paragrafen ges en allmän beskrivning av hur arbetstagarnas inflytande i ett europakooperativ skall komma till stånd. Den motsvarar artikel 1.2 i direktivet. Syftet med paragrafen är att ge läsaren en allmän uppfattning om lagens innehåll. Den har ingen självständig rättslig betydelse.

3 §

Paragrafen bygger på direktivets artikel 10.3 och behandlas i avsnitt 5.2.3. Den motsvarar innehållet i 2 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (medbestämmandelagen, se prop. 1975/76:105, bil. 1, s. 328 ff.) Undantaget gäller verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål och endast för verksamhetens mål och inriktning. En motsvarande bestämmelse finns i 8 § lagen (1996:359) om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 28) och i 3 § lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag (se prop. 2003/04:122 s. 28).

Av prop. 1975/76:105, bil. 1, s. 328 ff. framgår att de frågor, som avser verksamhetens mål och inriktning och som därför skall undantäckas från medbestämmandelagens tillämpningsområde, är sådana som omedelbart hänger samman med verksamhetens särart. Det är främst frågor som rör fastställandet av riktlinjerna för arbetsgivarens verksamhet och som i den meningen gäller verksamhetens mål och inriktning. Därjämte undantäckas sådana beslut rörande genomförandet av verksamheten som kan sägas vara omedelbart beroende av den fastställda målsättningen.

4 §

Paragrafen motsvaras delvis av direktivets artikel 3.2 b, artikel 6 och 7 samt referensbestämmelse del 1 b. Den behandlas i avsnitt 5.2.2.

Av *första stycket* framgår att lagens bestämmelser om förhandlingsdelegationen, förhandlingsförfarandet och vad som gäller om avtal inte ingås, med undantag för de regler som avser hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses, gäller när europakooperativet skall ha eller har sitt säte i Sverige.

I *andra stycket* anges att regleringen om hur ledamöter för arbetstagarna i Sverige utses i förhandlingsdelegationen, i arbetstagarrådet och i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, gäller oavsett av var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

I *tredje stycket* anges att regleringen om hur ledamöter för arbetstagarna från Sverige utses till föreningsstämma eller annan stämma samt om bestämmande av mandattidens längd för sådana ledamöter gäller när europakooperativet inte skall ha eller inte har sitt säte i Sverige.

Lagval för lagen i övrigt är inte särreglerat genom direktivets bestämmelser. Lagen i övrigt skall alltså tillämpas med utgångspunkt i sedvanliga regler för lagval.

Motsvarande reglering finns i 4 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

5 §

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.2.4.

6 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 8.3 sista meningen. Den behandlas i avsnitt 5.2.5.

Definitioner

7 §

I paragrafen definieras EES-stater, europakooperativ, deltagande juridisk person, dotterföretag, berörda dotterföretag eller berörda filialer, medverkan och arbetstagarråd. Den behandlas i avsnitt 5.3.

I paragrafens *första strecksats* definieras EES-stater. Direktivet har antagits av EU:s medlemsstater. Det har också antagits inom EES. Med EES-stater avses således även de stater som utöver EU-staterna ingått EES-avtalet. De EES-stater som för närvarande inte är medlemmar i EU är Norge, Island och Liechtenstein.

I paragrafens *andra strecksats* definieras europakooperativ. Den motsvarar direktivets artikel 2 a.

I paragrafens *tredje strecksats* definieras deltagande juridisk person. Den motsvarar direktivets artikel 2 b. Definitionen innebär att en deltagande juridisk person är ett bolag, inbegripet kooperativa samman slutningar samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en EES-stat, som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ. De juridiska personer som inte omfattas av begreppet deltagande juridisk person är sådana som drivs utan vinstsyfte. Undantaget bör tolkas mot bakgrund av det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk verksamhet i utvecklingen av den gemensamma marknaden. Juridiska personer vars huvudsakliga syfte inte är kommersiellt men som trots detta bedriver någon inte helt sporadisk ekonomisk verksamhet skall troligen inte vara förhindrade att vara deltagande juridisk personer. En deltagande juridisk person måste dock antagligen ha någon typ av ekonomisk verksamhet även om huvudsyftet för den juridiska personen i fråga inte är att driva verksamheten med ekonomisk vinst.

I paragrafens *fjärde strecksats* definieras dotterföretag. Den motsvarar direktivets artikel 2 c. Med dotterföretag avses ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lag (1996:359) om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 31–32 och 59).

I paragrafens *femte strecksats* definieras berörda dotterföretag eller berörda filialer. Den motsvaras av direktivets artikel 2 d. Berörda dotterföretag och berörda filialer är sådana dotterföretag och filialer som föreslås bli dotterföretag och eller filialer till europakooperativet efter bildandet. För vad som avses med filial i Sverige kan ledning hämtas i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

I paragrafens *sjätte strecksats* definieras medverkan. Den motsvaras av direktivets artikel 2 k. Medverkan kan utövas i två olika former. Enligt den ena formen har arbetstagarna rätt att välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan. I t.ex. Sverige har arbetstagarorganisationer rätt att utse ledamöter i ett företags styrelse (se lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda). Enligt den andra formen har arbetstagarna rätt att föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter till ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan. Den senare formen förekommer för närvarande i vart fall i Holland. Om företaget valt en monistisk modell för sin organisation skall arbetstagarnas rätt till medverkan utövas i företags förvaltningsorgan. I en ekonomisk förening i Sverige motsvaras detta av företags styrelse. Om företaget valt en dualistisk modell för sin organisation skall arbetstagarnas medverkan utövas i företags tillsynsorgan.

I paragrafens *sjunde strecksats* definieras arbetstagarråd. Den motsvarar direktivets artikel 2 f. Bestämmelser om arbetstagarrådet finns bl.a. i 39–57 §§.

Motsvarande definitioner finns i 5 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag. Prop. 2005/06:170

Förhandlingsdelegation för arbetstagarna

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.1. Den behandlas i avsnitt 5.4.1.

Av *första stycket* framgår att de deltagande juridiska personerna är skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna bildas.

Av *andra stycket* följer att en sådan nödvändig åtgärd är att lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer inom EES. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. En representant för arbetstagare i Sverige kan i många fall vara en facklig företrädare. I flera EES-stater finns inte fackliga representanter som företrädare för arbetstagarna. I de stater där det vid företag finns företagsråd bör dessa kunna anses som företrädare för arbetstagarna. Vem som är representant för arbetstagarna får alltså avgöras med utgångspunkt i förhållandena i varje enskilt fall.

Bestämmelsen skall tillämpas om europakooperativet enligt bildandeplanen skall ha sitt säte i Sverige. Den skall då tillämpas på de deltagande juridiska personerna och deras dotterföretag och filialer oberoende av i vilka stater dessa är belägna.

Liknade bestämmelser finns i 13 § lagen om europeiska företagsråd och i 6 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

9 §

Paragrafen motsvaras av inledningen i första stycket i direktivets artikel 3.2. Den behandlas i avsnitt 5.4.2.

Enligt paragrafen skall en förhandlingsdelegation inrättas genom att platserna i den fördelas och ledamöter utses. Platserna skall fördelas mellan arbetstagare i olika EES-stater enligt 10–12 §§ och ledamöterna skall sedan utses enligt respektive stats nationella system. Ledamöterna skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande juridiska personerna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas.

Att en förhandlingsdelegation inrättas, eller i vart fall att förhandlingsperioden enligt 22 § börjar löpa, är en förutsättning för att ett europakooperativ senare skall kunna registreras i de fall som arbetstagarnas rätt till inflytande skall regleras enligt lagen.

10 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.2 första stycket a i. Den behandlas i avsnitt 5.5.1.

Oavsett av på vilket sätt ett europakooperativ skall bildas, bestäms antalet platser i förhandlingsdelegationen och fördelas dessa mellan arbetstagarna i de olika staterna enligt regleringen i denna paragraf. Beteckningen ordinarie platser har använts enbart för att skilja dessa platser från de extraplatser som kan komma att fördelas enligt 11 § i de fall europakooperativ bildas genom fusion.

Arbetstagarna i de EES-stater där de deltagande juridiska personerna och deras berörda dotterföretag och berörda filialer har anställda, skall tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen för varje tiondel eller del av tiondel som de anställda i den staten utgör av den totala arbetsstyrkan inom EES. Om tio procent av arbetsstyrkan finns i en stat, skall alltså arbetstagarna i den staten tilldelas en plats i förhandlingsdelegationen. Arbetstagarna i en stat som har elva procent av arbetsstyrkan har rätt till två platser i förhandlingsdelegationen. Arbetstagarna i en stat som har 21 procent av arbetsstyrkan har rätt till tre platser i förhandlingsdelegationen osv. Detta leder till att det i förhandlingsdelegationer alltid finns minst 10 platser.

Utgångspunkten är att fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall göras på grundval av antalet arbetstagare vid den tidpunkt som redovisats i den inledande informationen till arbetstagarna i enlighet med föreskrifterna i 8 §. Om någon större förändring skett i personalstyrkan efter att informationen lämnades men innan förhandlingsdelegationen inrättas kan arbetstagarna dock överväga om inte en sådan förändring skall beaktas på samma sätt som en senare förändring av personalstyrkan skall beaktas enligt 12 §. Varje arbetstagare skall ingå i beräkningsunderlaget oavsett anställningens form och omfattning.

Motsvarande bestämmelse finns i 8 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

11 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.2 första stycket a ii och andra stycket. Den behandlas i avsnitt 5.5.2.

I de fall ett europakooperativ skall bildas genom fusion kan arbetstagarna i de olika EES-staterna komma att tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen. Extraplatser tilldelas arbetstagarna i de olika staterna i den omfattning som behövs för att säkerställa att arbetstagarna i varje företag som genom fusionen skall upphöra som separat juridisk person får en plats i förhandlingsdelegationen. Om fusion sker i form av kombination (två eller flera företag förenas genom att bilda ett nytt företag) är alltså utgångspunkten att arbetstagarna i var och en av de deltagande juridiska personerna skall tillförsäkras en plats i förhandlingsdelegationen. Om fusion sker i form av absorption (ett eller flera företag går upp i ett annat) tillförsäkras inte arbetstagarna i det övertagande företaget någon extraplatser genom bestämmelsen. I sådana fall är det

Extraplatser skall enbart tilldelas om arbetstagarna i alla de företag som skall upphöra vid en fusion inte blir direkt representerade genom en ledamot på en ordinarie plats. Fördelningen av eventuella extraplatser kan förmodligen därför i många fall ske först efter att arbetstagarna i de olika EES-staterna, med utgångspunkt i varje lands nationella regler, utsett sina ledamöter till de ordinarie platserna i förhandlingsdelegationen. Förslaget till hur arbetstagare i Sverige skall bli representerade är konstruerat så, att platser i förhandlingsdelegationen skall fördelas mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige innan ledamöter utses. Det bör därför vara möjligt att bedöma behovet av eventuella extraplatser för arbetstagare i Sverige så snart platserna fördelats mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige. Det är dock möjligt att andra stater utformar sina nationella valsystem så att ledamöter väljs utan att platserna först fördelas mellan arbetstagarna i företag och filialer i den aktuella staten. Någon stat kan t.ex. i sitt nationella system inrätta ett särskilt valorgan för att utse ledamöter för arbetstagarna till de ordinarie platser som tilldelats arbetstagarna i den aktuella staten. Det särskilda valorganet kan ges i uppgift att välja ledamöter för arbetstagarna i de olika företagen och filialerna utan att platserna först har fördelats mellan arbetstagare i de olika enheterna. Direktivets utgångspunkt, att arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i första hand skall företrädas genom direkt representation, kan tillgodoses genom att valorganet beaktar detta i samband med att val av ledamöter sker.

Enligt *andra stycket* får de extraplatser som eventuellt skall tilldelas arbetstagarna i de olika EES-staterna, inte överstiga 20 procent av det sammanlagda antalet ordinarie platser i förhandlingsdelegationen. I de fall när det i och för sig skulle finnas behov av ytterligare extraplatser, måste en begränsning i tilldelningen ske. Denna begränsning skall ske genom att tillgängliga platser tilldelas arbetstagare i de olika staterna med utgångspunkt i antalet arbetstagare i de företag som skall upphöra i och med fusionen. De företag, vilkas arbetstagare i och för sig är i behov av en extraplats, rangordnas i strikt storleksordning med utgångspunkt i antalet arbetstagare. Den första extraplatsen tilldelas arbetstagarna i den stat där det största av dessa företag finns. Den andra extraplatsen tilldelas arbetstagarna i den stat där det näst största företaget finns o.s.v. till dess att alla disponibla extraplatser är fördelade. Om två extraplatser skall fördelas och de två största företagen finns i en och samma stat, tillfaller båda extraplatserna arbetstagarna i den staten.

Enligt *tredje stycket* får fördelningen av extraplatser inte medföra att någon arbetstagare blir representerad av mer än en ledamot. Om något lands nationella valmetod är konstruerad så att någon av ledamöterna på en ordinarie plats anses representera alla arbetstagare från den staten, kan arbetstagare från det landet inte tilldelas någon extraplats med stöd av denna paragraf. Om något lands nationella valmetod är konstruerad så att en ordinarie ledamot representerar arbetstagare från flera företag, skall även detta beaktas vid bedömningen av om det i och för sig finns förutsättningar för att göra anspråk på en extraplats enligt denna paragraf.

Motsvarande bestämmelse finns i 9 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.5.6.

Den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen skall göras om, när antalet arbetstagare förändrats så mycket att en ny fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna leder till en annan fördelning än den tidigare gjorda. I sådana fall skall en ny fördelning göras enligt 10 § och i förekommande fall även enligt 11 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 10 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 §

Paragraferna 13–21 §§ bygger på direktivets artikel 3.2 b. Bestämmelserna i 13–15 §§ behandlas i avsnitt 5.5.3.

Enligt paragrafens *första stycke* skall de ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelats arbetstagare i Sverige i första hand fördelas mellan arbetstagare i de deltagande juridiska personerna. Arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna tilldelas enbart en plats per juridisk person. Om platserna inte räcker till arbetstagarna i alla deltagande juridiska personer rangordnas de i storleksordning efter antalet arbetstagare per juridisk person.

Om det finns platser kvar att fördela sedan arbetstagarna tilldelats en plats per deltagande juridisk person, tilldelas arbetstagarna i de berörda dotterföretagen och berörda filialerna en plats per företag och filial enligt *andra stycket*. Om inte platserna räcker till arbetstagarna i alla dessa enheter rangordnas de i storleksordning efter antalet arbetstagare.

Om det finns platser kvar att fördela efter att fördelning skett enligt första och andra styckena, skall fördelningen fortsätta enligt *tredje stycket*. Deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda filialer i Sverige rangordnas i storleksordning efter antalet anställda i respektive enhet. De återstående platserna tilldelas sedan arbetstagarna i dessa med en plats per enhet i strikt storleksordning efter antalet arbetstagare. Fördelning enligt detta mönster skall fortgå till dess att alla tillgängliga platser är fördelade.

Det är arbetstagarna som kollektiv i respektive företag och filial som tilldelas platserna.

Av 14 § framgår att bestämmelsen i dispositiv i förhållande till de arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter för arbetstagarna i enheterna i Sverige.

Motsvarande bestämmelse finns i 11 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

14 §

Enligt paragrafen ges de arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter för arbetstagarna i enheterna i Sverige, möjlig-

het att överenskomma om en annan fördelning av platser än den som gäller enligt 13 §. Om organisationerna enas om en annan fördelning, skall de så långt detta är möjligt fördela platserna så att arbetstagarna i varje deltagande juridisk person blir direkt representerade av minst en ledamot.

Motsvarande bestämmelse finns i 12 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

15 §

De extraplatser i förhandlingsdelegationen som i fall av fusion tilldelats arbetstagare i svenska deltagande juridiska personer skall tilldelas arbetstagarna i de företag som vid den geografiska fördelningen föranlett att svenska arbetstagare tilldelats platsen i fråga.

Motsvarande bestämmelse finns i 13 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

16 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.6.

I de fall den geografiska fördelningen av platserna i förhandlingsdelegationen görs om, skall även fördelningen mellan arbetstagarna i de svenska företagen och filialerna göras om. Sedan sammansättningen förändrats måste samtliga svenska ledamöters representativitet fastställas på nytt i enlighet med regleringen i 21 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 14 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

17 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.6.

I paragrafen regleras att omfördelning av en plats i förhandlingsdelegationen skall ske om en svensk enhet, vars arbetstagare tilldelats platsen, upphör att vara deltagande eller berörd under bildandeprocessen även om den geografiska fördelningen mellan arbetstagare i olika EES-stater inte skall göras om. Sedan platserna omfördelats mellan arbetstagare i företag och filialer i Sverige måste samtliga svenska ledamöters representativitet fastställas på nytt i enlighet med regleringen i 21 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 15 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.4.

I paragrafen anges hur ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen skall utses. Bestämmelserna har utformats med styrelse-representationslagen och 16 § lagen om europeiska företagsråd som före-

bild. Motsvarande bestämmelse finns i 16 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Om det vid något eller några av företagen eller filialerna i Sverige finns kollektivavtal, utser de kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationerna ledamöter för arbetstagarna i samtliga företag och filialer i Sverige. Om det finns endast en kollektivavtalsbunden arbetstagarorganisation utser den organisationen den eller de svenska ledamöterna. Om det finns flera kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationer skall de som huvudregel komma överens om hur ledamöterna skall utses.

Om organisationerna inte kan enas om hur ledamöterna skall utses, skall rätten att utse ledamöter fördelas mellan organisationerna i enlighet med regleringen i *andra stycket*. Om en ledamot skall utses är det den arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare som utser ledamoten. Om flera ledamöter skall utses är 8 § andra och tredje styckena styrelserepresentationslagen tillämpliga. Detta innebär att om inte den största organisationen skall utse samtliga ledamöter skall de två största organisationerna utse ledamöterna. Om det således skall utses fyra ledamöter, så utses två av vardera organisationen och om det skall utses fem ledamöter, så utser den största organisationen tre ledamöter och den andra två o.s.v. Vid beräkning av hur många arbetstagare som tillhör de olika organisationerna skall arbetstagarna i alla de svenska företagen och filialerna räknas.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar 8 § sista stycket styrelserepresentationslagen. Av denna framgår att lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation. Med huvudorganisation avses i paragrafen t.ex. LO och PTK. Vid beräkning av de olika organisationernas andel av det totala antalet kollektivavtalsbundna arbetstagare i företagsgruppen skall alltså en sammanläggning göras av LO- respektive PTK-anslutna arbetstagare. Vilken fördelning som skall göras mellan förbund inom en och samma huvudorganisation är oreglerad i lagen. Fördelningen mellan förbunden är oreglerad även i styrelserepresentationslagen (se prop. 1987/88:10 s. 195).

En arbetstagarorganisation som inte är uppbyggd med lokala och centrala organ beaktas på samma sätt som lokala arbetstagarorganisationer. Medlemmarna i sådana organisationer får dock räknas som en egen grupp om inte organisationen tillhör t.ex. LO eller PTK.

Vem som är valbar till förhandlingsdelegationen regleras inte i lagen. Den organisation som skall välja en ledamot får alltså välja en person som inte är anställd i det företag vars arbetstagare tilldelats platsen om organisationen så önskar.

19 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.4.

Om inget kollektivavtal finns i något av företagen eller filialerna i Sverige skall arbetstagarorganisation som har medlemmar bland arbetstagarna i Sverige utse ledamöter från Sverige. Om det finns flera sådana organisationer skall de som huvudregel komma överens om hur ledamöterna skall utses. Om de inte kan enas, utses samtliga ledamöter av

den organisation som företräder flest arbetstagare i företag och filialer i Sverige. Prop. 2005/06:170

Motsvarande bestämmelse finns i 17 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

20 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.4.

Om varken kollektivavtal eller organiserade arbetstagare finns i något av företagen eller filialerna i Sverige, skall arbetstagarna välja ledamöter. Bestämmelsen har tillkommit för att garantera att det är möjligt att bilda en förhandlingsdelegation även i fall det inte skulle finnas kollektivavtal eller någon fackligt organiserad arbetstagare i verksamheterna i Sverige.

Motsvarande bestämmelse finns i 18 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.5.5.

Som ett sista led i förfarandet att utse ledamöter till förhandlingsdelegationen eller att justera sammansättningen av denna, måste alltid fastställas hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar. Det måste nämligen vara klart hur många arbetstagare var och en av ledamöterna representerar för att förhandlingsdelegationens omröstningsregler skall kunna tillämpas.

Representativiteten för ledamöterna kan fastställas först sedan samtliga ledamöter utsetts för de svenska arbetstagarna. Ledamöter till såväl ordinarie som extraplatser skall alltså utses innan representativiteten för ledamöterna fastställs. När representativiteten skall fastställas måste det också vara klart vilka företags och filialers arbetstagare som kommer att representeras direkt och vilka som skall representeras indirekt av en ledamot som även företräder arbetstagare i andra företag eller filialer. Med direkt representation avses i detta sammanhang att arbetstagarna i företaget eller filialen vid fördelning av platser tilldelats minst en plats och att en eller flera ledamöter utsetts för dessa arbetstagare. Eftersom alla arbetstagare, även sådana som arbetar i företag eller filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats, måste bli representerade, skall de arbetstagare som inte blir direkt representerade representeras indirekt genom någon av de ledamöter som utsetts för andra arbetstagare i Sverige. Ingen arbetstagare får dock representeras av mer än en ledamot.

En ledamot som utsetts till en ordinarie plats företräder, enligt *första stycket*, arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, enligt *andra stycket*, om möjligt lika många arbetstagare var. Varje arbetstagare måste företräddas av någon ledamot och ingen arbetstagare får företräddas av mer än en ledamot.

Enligt *tredje stycket* skall om det finns svenska företag eller filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen, arbetstagarna i dessa enheter företräddas av ledamöter som företräder arbetstagare i andra företag eller filialer i Sverige. Denna indirekta representation skall enbart fördelas mellan de ledamöter som utsetts till en ordinarie plats. Antalet arbetstagare skall fördelas så jämnt som möjligt mellan dessa ledamöter. Alla arbetstagare måste bli representerade och ingen arbetstagare får bli representerad av mer än en ledamot.

Av paragrafens *sista stycke* framgår att ledamot som utsetts till en extraplats enbart företräder arbetstagarna i det företag som tilldelats platsen. Mer än en extraledamot kan inte tilldelas arbetstagarna i något företag. Representativiteten för ledamöterna på extraplatserna skall alltså fastställas separat. Eftersom extraplatsen enbart får tilldelas om inte arbetstagarna i de företag som föreslås upphöra vid en fusion blir representerade på annat sätt, kan inte representativiteten för de olika ledamöterna fastställas förrän samtliga såväl ordinarie som extraplatsen har fördelats mellan arbetstagarna i de olika företagen och filialerna.

Motsvarande bestämmelse finns i 19 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Förhandlingar

Förhandlingsperiod

22 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 5 och del av artikel 3.3 första stycket. Den behandlas i avsnitt 5.6.1.

Parter i förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europa-kooperativet är de deltagande juridiska personerna och förhandlingsdelegationen.

Förhandlingarna skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats. Förhandlingsperioden är sex månader. Tidsfristen för denna börjar löpa så snart förhandlingsdelegationen är inrättad eller med andra ord konstituerad.

Vid vilken tidpunkt förhandlingsdelegationen är inrättad kan t.ex. framgå av ett protokoll eller någon liknande handling som upprättats vid ett konstituerande möte. Parterna kan enas om att förlänga förhandlingsperioden till högst ett år.

Förhandlingsdelegationen skall enligt 9 § inrättas inom tio veckor från det att de deltagande juridiska personerna vidtagit nödvändiga åtgärder för att en delegation skall kunna inrättas. Om tidsfristen i 9 § överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall förhandlingsperioden, enligt 23 §, anses börja löpa när tidsfristen överskrids.

Motsvarande bestämmelse finns i 20 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.4.2.

Om tidsfristen i 9 § överskrids anses förhandlingsperioden börja löpa när tidsfristen överskrids. Genom paragrafen blir det möjligt att registrera ett europakooperativ även om arbetstagarna inte väljer eller utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. För att tidsfristen skall börja löpa innan några förhandlingar har påbörjats måste dock bristen på ledamöter vara orsakad av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för. Om ledamöter utses senare skall förhandlingar inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats, se 22 §. Eftersom förhandlingsperioden började löpa när tidsfristen för att välja eller utse ledamöter överskreds, blir dock tidsperioden för förhandlingar i ett sådant fall kortare än vad som blir aktuellt om ledamöterna utses inom den tidsfrist som gäller enligt 9 §.

Motsvarande bestämmelse finns i förslaget till 20 a § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Avstående från eller avbrytande av förhandlingar

24 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.6 första, tredje och fjärde stycket. Den behandlas i avsnitt 5.6.2 och 5.6.3.

Om förhandlingsdelegationen fattar ett beslut, i enlighet med *första stycket*, om att avstå från att inleda eller att avbryta förhandlingar innebär det att arbetstagarna avstår från att träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet och att inte heller regleringen i 39–66 §§ skall tillämpas. Det senare framgår av 37 §. I ombildningsfall får dock förhandlingsdelegationen inte fatta ett sådant beslut om rätt till medverkan finns i det företag som skall ombildas (jmf 34 §).

Ett beslut enligt första stycket påverkar däremot inte tillämpligheten av nationella regler för information och samråd. När medbestämmandelagen enligt sedvanliga lagvalsregler är tillämplig, skall den alltså tillämpas på europakooperativ oavsett om det fattats ett beslut om att avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ eller inte.

Däremot innebär ett beslut om avstående från inflytande enligt denna paragraf att regleringen i lagen om europeiska företagsråd blir tillämplig i de fall då förutsättningarna enligt den lagen är uppfyllda. Vad som i övrigt gäller i relationen mellan lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ och lagen om europeiska företagsråd behandlas i avsnitt 6.3 och 10.2.

Styrelserepresentationslagen är inte tillämplig på europakooperativ på vilka lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ är tillämplig (se avsnitt 6.4 och 10.3) och blir således inte tillämplig heller i de fall förhandlingsdelegationen beslutat avstå från medverkan och annat inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Styrelserepresentationslagen är däremot tillämplig på europakooperativets dotterföretag i Sverige, om inte även dessa företag är

europakooperativ. Inte heller rätten till en sådan styrelserepresentation påverkas av ett beslut om avstående från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Att styrelserepresentationslagen är tillämplig på vissa europakooperativ på vilka lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ inte är tillämplig behandlas i avsnitt 6.4.

Om förhandlingsdelegationen beslutat att avstå från det inflytande arbetstagarna enligt lagen har rätt till, kan arbetstagarna enligt *andra stycket* tidigast två år efter beslutet begära att förhandlingar om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas eller återupptas efter en skriftlig begäran från tio procent av arbetstagarna. Parterna kan dock enas om en kortare tidsperiod eller börja förhandla tidigare om de är ense därom. Om förhandlingarna återupptas helt kort efter det första beslutet kan förhandlingsdelegationen eventuellt inträda i samma sammansättning som tidigare. Om nya förhandlingar skall inledas först efter två år, kan en ny förhandlingsdelegation behöva sammansättas om sådana förändringar inträffat som avses i 12 och 17 §§, varvid regleringen om dess sammansättning i 10–21 §§ åter blir tillämplig.

Om återupptagna eller nya förhandlingar inte leder till något avtal, skall enligt 37 § inget inflytande i enlighet med lagens reglering gälla i europakooperativet i fortsättningen heller. Om ett beslut om avstående väl en gång är fattat kommer således inget inflytande att bli gällande i företaget så länge inte parterna enas om ett avtal.

Motsvarande bestämmelse finns i 21 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Information

25 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.3 andra stycket. Den behandlas i avsnitt 5.6.4.

De deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande juridiska personerna, om planerna för bildandet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider. Uppgifter om bildandeplanen, huruvida medverkan förekommer, former för medverkan och hur många ledamöter som t.ex. kan väljas eller föreslås är nödvändiga för att förhandlingsdelegationen skall kunna förhandla om och ingå ett avtal om arbetstagarinflytande särskilt med beaktande av omröstningsreglerna. I skyldigheten att informera om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider ligger bland annat en skyldighet att informera om förändringar inom företagsgruppen som kan påverka sammansättningen av förhandlingsdelegationen.

Motsvarande bestämmelse finns i 22 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

26 §

Paragrafen motsvarar artikel 3.5 i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.6.5.

Genom denna paragraf ges förhandlingsdelegationen möjlighet att i förhandlingsarbetet få hjälp från utomstående experter t.ex. från de europeiska fackliga organisationerna. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingsmöten. Denna rätt inskränks dock till situationer när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå. Angående kostnader för dessa experter hänvisas till 30 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 23 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

*Omröstningsregler***27 §**

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.4. Omröstningsreglerna i 27–29 §§ behandlas i avsnitt 5.6.6.

Som huvudregel gäller vid omröstningar i förhandlingsdelegationen att mer än hälften av delegationens ledamöter måste rösta för ett förslag för att detta skall bifallas. Dessa ledamöter måste även företräda mer än hälften av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna för att ett beslut skall kunna fattas. Det är alltså fråga om hälften av delegationens utsedda ledamöter, inte hälften av de närvarande. Majoritetskravet innebär således att mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter måste delta vid omröstningar för att delegationen över huvud taget skall vara beslutförför. Om förhandlingar med stöd av 23 § har inletts innan alla ledamöter valts eller utsetts måste ett beslut för bifall stödjas av mer än hälften av de ledamöter som skall vara utsedda när delegationen är fulltalig.

Motsvarande bestämmelse finns i 24 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

28 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.4. Den behandlas i avsnitt 5.6.6.

Av *första och andra strecksatserna* framgår att kvalificerad majoritet krävs för bifall till ett avtalsförslag som skulle leda till att andelen ledamöter för medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande juridiska personerna med högst andel medverkan. Detta gäller när europakooperativet skall bildas genom fusion eller på annat sätt än genom fusion eller ombildning. Kvalificerad majoritet är här, att minst två tredjedelar av de ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i minst två EES-stater röstar för förslaget. Kvalificerad majoritet krävs dock enbart om medverkan omfattar minst den andel av det totala antalet arbetstagare i

de deltagande juridiska personerna som anges i paragrafen. Vilken form av medverkan (se definitionen i 7 §) som förekommer saknar betydelse för denna omröstningsregel.

Av *tredje strecksatsen* framgår att kvalificerad majoritet kan krävas även i fall då lagen skall börja tillämpas på ett europakooperativ från en tidpunkt efter att kooperativet är registrerat. I ett sådant fall är det andelen medverkan som gällt i kooperativet tidigare som skall jämföras med andelen sådan medverkan enligt avtalsförslaget.

Det är en kvantitativ jämförelse av andelen arbetstagarledamöter som får väljas eller utses alternativt föreslås eller avvisas som skall göras. Det kvalitativa innehållet i medverkan skall alltså inte beaktas vid tillämpning av omröstningsregeln.

I vissa rättsordningar kan arbetstagarna ha rätt att utse observatörer till något av företagets organ. Dessa observatörer saknar rösträtt i företagets organ och har enbart rätt att närvara för att inhämta information för arbetstagarnas räkning. Dessa personer skall inte beaktas när det gäller att avgöra om det förekommer medverkan i ett företag eller att bedöma graden av medverkan.

När man undersöker om arbetstagarna i en deltagande juridisk person har rätt till medverkan och vilken grad av medverkan de i så fall har rätt till, skall dels avtalad medverkan beaktas, dels den medverkan arbetstagarna i fråga enligt lag har rätt till oavsett om denna rent faktiskt utövas eller inte.

Ett beslut om rätt till mindre medverkan får inte fattas om ett europakooperativ skall bildas genom ombildning, se 34 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 25 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

29 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 3.6, andra stycket. Den behandlas i avsnitt 5.6.6.

Samma kvalificerade majoritet som krävs enligt 28 §, krävs för att förhandlingsdelegationen skall få besluta att avstå från eller avbryta förhandlingar enligt 24 § första stycket. Ett sådant beslut får över huvud taget inte fattas om ett europakooperativ skall bildas genom ombildning och rätt till medverkan finns i det företag som skall ombildas.

Motsvarande bestämmelse finns i 26 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Kostnader

30 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 3.7. Den behandlas i avsnitt 5.6.7.

I paragrafen anges att alla kostnader för förhandlingsdelegationens verksamhet skall bäras av de deltagande juridiska personerna så att förhandlingsdelegationen kan utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Företagen skall alltså stå för kostnader som avser såväl bildandet av förhand-

lingsdelegationen som utgifter för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter. Kostnader som skall ersättas är bl.a. de som avser förhandlingsdelegationens möten, sammanträffanden med ledningen, ledamöternas resor och logi, traktamenten samt för tolkning och översättning.

Enligt direktivet får staterna förordna att företagens kostnadsansvar, i de fall arbetstagersidan vill anlita experter, får begränsas till att enbart gälla en expert. Någon sådan begränsning har inte införts. I normalfallet torde det dock inte finnas behov av mer än en expert. Det kan dock förekomma situationer där kostnader för flera experter är nödvändiga för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt, t.ex. om förhandlingsdelegationen vill företrädas av olika experter i olika delfrågor. Jämför 17 § lagen om europeiska företagsråd och prop. 1995/96:163 s. 62. Jämför även 27 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag och prop. 2003/04:122 s. 108.

En motsvarande kostnadsregel för arbetstagarrådets verksamhet finns i 57 § och i direktivets referensbestämmelse 2 h.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 §

Paragraferna 31–33 motsvaras av direktivets artikel 4.2 och artikel 3.3 första stycket. Den behandlas i avsnitt 5.7.1.

I *första stycket* anges att ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

I *andra stycket* anges vilka frågor som skall behandlas i ett avtal om arbetstagarinflytande. Ordet behandla har valts för att markera parternas avtalsfrihet. Parterna måste således inte i avtalet fastställa de uppräknade punkterna i 31–33 §§, men de måste aktivt ta ställning till de uppräknade frågorna. Parterna har således avtalsfrihet, dock ej i de fall europa-köoperativet etableras genom ombildning. Enligt 34 § kan förhandlingsdelegationen inte avstå från medverkan i ombildningsfallet, om medverkan förekommer i det företag som skall ombildas. Därutöver måste enligt omröstningsreglerna majoritetskraven för förhandlingsdelegationen vara uppfyllda för att denna skall kunna ingå avtal. Bestämmelserna i 39–66 §§ skall inte vara tillämpliga såvida inte parterna särskilt avtalar om att så skall vara fallet.

Avtalets löptid och i vilka fall det skall omförhandlas skall bestämmas enligt *punkt d*. Parterna skall också behandla frågan om i vilka fall avtalet bör omförhandlas, t.ex. hur strukturella förändringar inom europa-köoperativet och flyttning av säte till annat land skall beaktas. Att eventuella strukturförändringar inom företagsgruppen är en omständighet som kan utgöra skäl för omförhandling har särskilt angivits i direktivet. Direktivets text har i detta avseende preciserats i förhållande till hur motsvarande bestämmelse utformats i europabolagsdirektivet. Någon förändring i sak torde dock inte vara avsedd. Parterna skall också enligt samma punkt bestämma vilket omförhandlingsförfarande som skall gälla och vad som skall gälla om nya förhandlingar, efter avtalstidens utgång eller på grund av väsentliga förändringar, inte leder till ett nytt avtal. De kan till exempel bestämma att det tidigare avtalet skall fortsätta att gälla

eller att det skall gälla med vissa i förväg bestämda justeringar. Att avtalet även skall hantera vad som skall ske om parterna efter omförhandlingar inte lyckas ingå något nytt avtal har ingen motsvarighet i direktivet. Bestämmelsen syftar till att undvika tveksamheter om vad som skall gälla i en sådan situation.

Om det senare ifrågasätts huruvida ett avtal kommit till under formellt riktiga omständigheter, kan ledning hämtas bl.a. i en sådan omständighet som att det undertecknats av såväl varje deltagande juridisk person som var och en av ledamöterna i förhandlingsdelegationen eller i vart fall av de ledamöter i delegationen som tillstyrkt avtalsinnehållet. Till avtalet kan i så fall även fogas en förteckning över det totala antalet ledamöter och över det antal arbetstagare, som var och en av ledamöterna representerar. Detta kan förmodas vara viktiga omständigheter för att man i efterhand skall kunna konstatera huruvida majoritetskraven för beslut enligt direktivet uppfyllts.

Motsvarande bestämmelse finns i 28 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

32 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.7.1.

Om parterna enas om att ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla de omständigheter som upptas i *första stycket*. Om de istället enas om att någon annan ordning skall gälla för informations- och samrådsförfarandet skall avtalet, enligt *andra stycket*, reglera hur en sådan ordning skall utformas.

Motsvarande bestämmelse finns i 29 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

33 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.7.1.

Om parterna enas om att rätt till medverkan skall finnas i europakooperativet skall avtalet behandla de omständigheter som upptas i paragrafen.

Av 34 § följer att parterna inte har full avtalsfrihet i ombildningsfallen när det förekommer medverkan i det företag som skall ombildas.

Motsvarande bestämmelse finns i 30 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

34 §

Paragrafen motsvaras av direktivets artikel 4.4. Den behandlas i avsnitt 5.7.2.

I bestämmelsen anges att parternas avtalsfrihet såvitt avser medverkan begränsas i de fall europakooperativet etableras genom ombildning. Avtal som ingås i dessa fall måste innehålla minst samma nivå för arbetstagarnas medverkan i alla avseenden som det inflytande som arbetstagarna har rätt till i det företag som skall ombildas. Det är en kvalitativ bedömning av medverkans innehåll som skall göras. Det är

alltså en annan bedömningsgrund än den som skall användas enligt omröstningsregeln i 28 §.

Normalt får ett förvaltningsorgan (eller en styrelse) anses ha en viktigare och aktivare roll i ledningsfrågorna än vad ett tillsynsorgan kan anses ha. Om ett europakooperativ tillämpar monistisk organisationsmodell skall arbetstagarnas eventuella rätt till medverkan utövas i förvaltningsorganet. Om ett europakooperativ i stället tillämpar dualistisk organisationsmodell skall arbetstagarnas eventuella rätt till medverkan utövas i tillsynsorganet.

Om ledningen i det företag som skall ombildas valt att byta från monistisk till dualistisk organisationsmodell, måste alltså parterna enas om i vilken omfattning antalet eller andelen arbetstagarledamöter skall ökas i förhållande till vad som tidigare gällt. Detta för att det materiella innehållet i rätten till medverkan skall kunna nå upp till minst samma nivå som tidigare gällt.

Motsvarande bestämmelse finns i 31 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.1. Se även avsnitt 5.8.1

Om förhandlingsdelegationen inte beslutat att avstå från eller avbryta förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i enlighet med 24 §, kan förhandlingar om ett avtal pågå som längst under den period som anges i 22 §.

Om förhandlingsperioden löpt ut utan att parterna träffat ett avtal som uppfyller lagens krav och de deltagande juridiska personerna registrerar europakooperativet, skall referensbestämmelserna för information och samråd – d.v.s. bestämmelserna i 39–57 §§ – bli tillämpliga i de fall europakooperativet skall ha sitt säte i Sverige.

Referensbestämmelserna skall också tillämpas om ett avtal ingåtts mellan parterna, men detta avtal inte uppfyller de formella krav som enligt lagen gäller för ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Avtalet kan t.ex. vara ingånget i strid mot reglerna i 31–34 §§ eller omröstningsreglerna i 27–28 §§.

Referensbestämmelserna för information och samråd kan även bli tillämpliga genom att parterna särskilt avtalar om att så skall vara fallet.

Motsvarande bestämmelse finns i 32 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

36 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.2. Den behandlas i avsnitt 5.8.1.

Om förutsättningarna för att tillämpa referensbestämmelserna om arbetstagarinflytande i 39–57 §§ är uppfyllda och medverkan gäller i de del-

tagande juridiska personerna i den omfattning som anges i *punkterna a–c*, skall även referensbestämmelserna för medverkan i 58–66 §§ tillämpas. När europakooperativ bildas genom fusion respektive på annat sätt än genom fusion eller ombildning, och medverkan finns i någon av de deltagande juridiska personerna och omfattar mer än tjugofem respektive femtio procent av arbetstagarna i dessa, skall reglerna om medverkan gälla. Om däremot en mindre andel av arbetstagarna omfattas av medverkan disponerar förhandlingsdelegationen över huruvida medverkan skall införas i europakooperativet. Beräkningen av andelen skall göras genom att det fastställs hur många av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna som omfattas av regler för medverkan reglerad i avtal eller lag (jfr kommentaren till 28 §).

Enligt *punkten d* skall motsvarande gälla när lagen skall börja tillämpas efter att ett europakooperativ är registrerat. Utgångspunkten är i ett sådant fall huruvida medverkan fanns i europakooperativet innan lagen blev tillämplig.

Parterna kan naturligtvis särskilt avtala om att tillämpa referensbestämmelserna för medverkan även om inte medverkan förekommer i någon av de deltagande juridiska personerna. När parterna avtalar om att referensbestämmelserna skall gälla för arbetstagarinflytandet i europakooperativet, bör av avtalet framgå om referensbestämmelserna om medverkan skall gälla endast om förutsättningarna i 36 § är uppfyllda eller om de skall gälla oberoende av om dessa är uppfyllda.

Motsvarande bestämmelse finns i 33 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

37 §

Paragrafen motsvarar artikel 7.1 b andra strecksatsen och artikel 3.6 fjärde stycket i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.1.

Av bestämmelsen följer att referensbestämmelserna inte skall tillämpas, när förhandlingsdelegationen beslutat avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Om förhandlingar om ett avtal sedermera återupptas eller nya sådana förhandlingar inleds, utan att något avtal ingås, skall inte heller referensbestämmelserna bli tillämpliga.

Sedan förhandlingsdelegationen väl beslutat att avstå från arbetstagarinflytande enligt lagen, skall alltså inget sådant inflytande gälla så länge parterna inte träffar ett avtal därom.

Motsvarande bestämmelse finns i 34 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

38 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 7.2 sista stycket. Den behandlas i avsnitt 5.8.1.

Enligt *första stycket* får förhandlingsdelegationen besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet i de fall som referensbestämmelserna för medverkan skall tillämpas och det inom de deltagande juridiska personerna finns mer än en form för medverkan. Om

inte förhandlingsdelegationen fattar något beslut om vilken form för medverkan som skall tillämpas får enligt *andra stycket* de deltagande juridiska personerna i stället bestämma vilken form för medverkan som skall införas.

Det finns två olika former för medverkan enligt lagen, se 7 §. Den ena formen ger arbetstagarna rätt att välja eller på annat sätt utse ledamöter till något organ i företaget. Den andra formen för medverkan ger arbetstagarna rätt att föreslå kandidater eller framföra invändningar mot befintliga kandidater inför val av ledamöter som sedan sker i annan ordning. Den senare formen tillämpas, för närvarande, i vart fall i Holland. Rätt till sådan medverkan finns dock inte i alla holländska företag. Rätt till medverkan finns inte i alla EES-stater. I de stater det förekommer sker detta i de flesta fall genom en rätt att välja eller utse ledamöter.

Motsvarande bestämmelse finns i 35 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Arbetstagarrådets sammansättning m.m.

39 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 e. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

Av bestämmelsen framgår att arbetstagarna i varje EES-stat, där europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer har anställda, skall tilldelas minst en plats i arbetstagarrådet. Platserna skall fördelas så att en plats tilldelas arbetstagarna i var och en av dessa stater för varje påbörjad tiondel av det totala antalet anställda som sysselsätts i den staten. Detta leder till att det i ett arbetstagarråd alltid finns minst 10 platser (jfr kommentaren till 10 §).

Motsvarande bestämmelse finns i 36 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

40 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.8.2.

I paragrafen anges hur de platser som tilldelats arbetstagare i Sverige skall fördelas mellan arbetstagare i aktuella företag och filialer. Fördelningen skall ske mellan arbetstagare i företag och filialer, med en plats per enhet i fallande ordning efter antalet anställda i respektive företag och filialer. Om arbetstagarna i alla enheter i Sverige fått en plats, skall fördelningen upprepas efter samma system till dess alla platser är fördelade. De organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöter får avtala om en annan ordning för fördelning mellan arbetstagarna i företag och filialer.

Motsvarande bestämmelse finns i 37 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 a. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

Motsvarande bestämmelse finns i 38 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

42 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

I paragrafen anges hur ledamöterna i arbetstagarrådet utses för arbetstagare i svenska företag och filialer. Om det vid något eller några av företagen eller filialerna i Sverige finns kollektivavtal, utser de kollektivavtalsbundna arbetstagarorganisationerna ledamöter för arbetstagarna i samtliga företag och filialer i Sverige (jfr kommentaren till 18 §). Finns inte kollektivavtal i något av företagen eller filialerna i Sverige utses ledamöter för arbetstagarna i Sverige enligt 43 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 39 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

43 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

När inte något av företagen eller filialerna i Sverige är bundna av kollektivavtal, utses ledamöter till arbetstagarrådet av arbetstagarorganisation som har någon medlem bland arbetstagarna (jfr kommentaren till 19 §). Finns således inga fackliga medlemmar kan inga ledamöter utses för svenska arbetstagare. Arbetstagarna kan naturligtvis välja att bli medlemmar i en befintlig organisation eller att starta en egen facklig organisation för att kunna utse ledamöter.

Motsvarande bestämmelse finns i 40 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

44 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.8.2. Motsvarande regel för förhandlingsdelegationen finns i 21 §.

Representativiteten för ledamöterna i arbetstagarrådet får betydelse endast då arbetstagarrådet efter beslut om att inleda eller återuppta avtalsförhandlingar skall utgöra förhandlingsdelegation.

Motsvarande bestämmelse finns i 41 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

45 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 b andra stycket. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

Enligt paragrafen skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om dess sammansättning skall förändras på grund av förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Detta gäller om inte parterna avtalat om något annat. Om t.ex. verksamhet tillkommit eller upphört i någon EES-stat eller om antalet arbetstagare förändrats så att arbetstagarrådet bör ges en annan sammansättning, skall prövas om ett nytt arbetstagarråd skall utses. Arbetstagarrådet avgör alltså självt om det skall ges en ny sammansättning.

För att arbetstagarrådet skall kunna göra denna prövning, måste europakooperativet tillhandahålla de uppgifter som arbetstagarrådet behöver för att ompröva sin sammansättning.

Motsvarande bestämmelse finns i 42 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

46 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.8.2. *Första stycke* motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 f.

Motsvarande bestämmelse finns i 43 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Paragrafens *andra stycke* motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 d.

47 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 c. Den behandlas i avsnitt 5.8.2.

Enligt paragrafen skall det utses ett arbetsutskott om högst tre ledamöter när detta är lämpligt med hänsyn till rådets storlek.

Det framgår inte av direktivet hur stort ett arbetstagarråd skall vara för att ett arbetsutskott skall inrättas. Med hänsyn till hur ett arbetstagarråd skall sammansättas måste det emellertid alltid bestå av minst tio ledamöter. Ett arbetstagarråd kan bestå av färre än tio ledamöter enbart i de fall då arbetstagarna i någon eller några delar av koncernen inte utser några ledamöter. Det är rimligt att anta att det är först om det i rådet finns betydligt fler än tio ledamöter som det skall inrättas ett arbetsutskott.

Motsvarande bestämmelse finns i 44 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Information och samråd

48 §

I paragrafen regleras i vilka frågor arbetstagarrådet har rätt till information och samråd. Bestämmelsen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 a. Den behandlas i avsnitt 5.8.3.

Arbetstagarrådets rätt till information och samråd är begränsad till frågor som rör europakooperativet eller dess dotterföretag och filialer i någon annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte eller till

frågor som faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i någon enskild EES-stat.

Arbetstagarrådets kompetensområde fastställs av direktivet och har överförs till den svenska lagen. Omfattningen av kompetensområdet får närmare avgöras genom praxis. Kompetensområdet bör dock anses innefatta i vart fall frågor som

- rör hela europakooperativskoncernen oberoende av om någon filial eller dotterföretag utanför säteslandet direkt berörs (t.ex. ny strategi, fusion eller cession),

- rör själva europakooperativet (t.ex. angående struktur, organisation eller personal),

- rör verksamheten i åtminstone två EES-stater (t.ex. flytt av verksamhet från ett land till ett annat), eller

- beslutas på en högre nivå än den där verksamheten bedrivs (t.ex. beslut att lägga ned ett dotterföretag i säteslandet eller i något annat land när beslutet tas av ledningen för europakooperativet).

Nationella regler för information och samråd skall tillämpas parallellt med reglerna om arbetstagarinflytande i europakooperativ och påverkas alltså inte av att 39–57 §§ blir tillämpliga. För de frågor som faller utanför direktivets reglering skall alltså enbart reglerna i medbestämmandelagen gälla.

Motsvarande bestämmelse finns i 45 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

49 §

Paragrafen motsvarar direktivets definitioner av information och samråd i artikel 2 i och 2 j. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.8.3.

Information och samråd skall ske innan beslut fattas av europakooperativet. Innebörden av reglerna är att europakooperativet skall informera arbetstagarrådet särskilt i sådana frågor som omnämns i 50 och 51 §§. Informationen skall ges vid en tidpunkt, med ett innehåll och på ett sådant sätt att arbetstagarrådet kan göra en bedömning av eventuella konsekvenser samt, när detta är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd skall ske på grundval av den tillhandhållna informationen så att arbetstagarna ges möjlighet att lämna synpunkter på planerade åtgärder och så att deras synpunkter kan beaktas i företagets beslutsprocess. Vilka företag som skall beröras av frågorna för att omfattas av informations- och samrådsförfarandet regleras i 48 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 46 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

50 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 b. Den behandlas i avsnitt 5.8.4.

Enligt *första stycket* har arbetstagarrådet rätt till minst ett möte om året för information och samråd med europakooperativet. Parterna kan dock

träffa avtal om fler möten. Om sådana omständigheter som avses i 51 § inträffar skall ytterligare möten hållas om så begärs. Prop. 2005/06:170

Enligt *andra stycket* skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med vissa handlingar inför mötet.

I *tredje stycket* räknas de frågor upp som skall behandlas vid mötet. Att mötet skall behandla initiativ som rör företagens sociala ansvar är en utvidgning i förhållande till motsvarande bestämmelse för europabolag.

En motsvarande bestämmelse finns i 29 § lagen om europeiska företagsråd och i 47 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

51 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 c. Den behandlas i avsnitt 5.8.4.

Enligt *första stycket* skall europakooperativet lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning. Information skall lämnas så snart som möjligt och i god tid före beslut.

Enligt *andra stycket* har arbetstagarrådet eller arbetsutskottet rätt att begära ytterligare möten, utöver dem som skall ske enligt 50 §, med europakooperativet om sådana omständigheter som särskilt påverkar arbetstagarnas intressen.

Enligt *tredje stycket* skall europakooperativet om det överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som arbetstagarrådet framfört, ge detta tillfälle till ytterligare ett möte. Vid detta möte skall parterna försöka nå enighet. Företaget har dock kvar sin behörighet att fatta beslut.

Motsvarande bestämmelse finns i 48 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

52 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 f. Den behandlas i avsnitt 5.8.5.

Kostnaderna för experthjälpen skall enligt 57 § bäras av europakooperativet.

Motsvarande bestämmelse finns i 49 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

53 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 d andra stycket och 2 h sista stycket. Se även avsnitt 5.8.6.

Arbetstagarrådet eller arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Arbetstagarrådet har rätt att sammanträda enskilt en gång per år utöver de sammanträden som sker i anslutning till möten med europakooperativet. Bestämmelsen är ett utnyttjande av möjligheten att fastställa särskilda budgetbestämmelser för arbetstagarrådets verksamhet.

En motsvarande bestämmelse finns i 32 § lagen om europeiska företagsråd och i 50 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Prop. 2005/06:170

54 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 g. Den behandlas i avsnitt 5.8.5.

Motsvarande bestämmelse finns i 51 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

55 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 e. Den behandlas i avsnitt 5.8.5.

Enligt bestämmelsen skall ledamöterna i arbetstagarrådet underrätta representanter för arbetstagarna i företagen och filialerna om innehållet och resultatet av informations- och samrådsförfarandet. Det är representanter ute på de olika arbetsplatserna som skall informeras i de fall när dessa inte är ledamöter i arbetstagarrådet.

Någon möjlighet att, med förbehåll om tystnadsplikt, vidarebefordra sekretessbelagda uppgifter finns inte enligt denna paragraf.

En motsvarande bestämmelse finns i 33 § lagen om europeiska företagsråd och i 52 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

56 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 1 g. Den behandlas i avsnitt 5.8.5.

När arbetstagarrådet har funnits i fyra år skall det pröva om det skall inledas förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Arbetstagarrådet har alltså en rätt att efter fyra år förhandla om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Europakooperativets skyldighet att ingå i förhandlingar kan utläsas av 22 §. Om parterna är överens är det inget som hindrar att förhandlingar inleds och att ett avtal träffas innan fyraårsperioden gått ut.

Om förhandlingar inleds och förhandlingsperioden löper ut utan att något avtal ingås skall 39–66 §§ vara tillämpliga på samma sätt som före förhandlingarna.

Motsvarande bestämmelse finns i 53 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Kostnader

57 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 2 h. Den behandlas i avsnitt 5.8.6.

Av bestämmelsen framgår att europakooperativet skall bära kostnaderna för att arbetstagarrådet och arbetsutskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt. Härmed avses även kostnader för experter (se

52 §). En motsvarande bestämmelse avseende förhandlingsdelegationens kostnader finns i 30 §. Prop. 2005/06:170

Motsvarande bestämmelse finns i 54 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Medverkan

58 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 a. Den behandlas i avsnitt 5.8.7.

Av bestämmelsen framgår att arbetstagarna i europakooperativet, när detta bildas genom ombildning, har rätt till medverkan i minst samma omfattning som de hade före ombildningen. Angående vad som avses med samma omfattning eller samma nivå se kommentaren till 34 §. Om företagsledningen väljer samma organisationsmodell för europakooperativet, som var tillämplig i det nationella företaget, kan medverkanssystemet överföras till europakooperativet.

Ett företags säte får inte flyttas från en EES-stat till en annan i samband med ombildningen, förordningen artikel 35.2. Detta innebär att enbart svenska företag är föremål för regleringen i denna paragraf. För svenska företag gäller den monistiska organisationsmodellen. Om företagsledningen väljer en dualistisk organisationsmodell för europakooperativet följer av regleringen att medverkan bör införas så att arbetstagarna får en större andel ledamöter i tillsynsorganet än vad de hade i det svenska företags styrelse. Ökningen av andelen ledamöter skall göras för att arbetstagarnas rätt till medverkan skall få motsvarande kvalitativa betydelse i europakooperativets tillsynsorgan som deras rätt till styrelserepresentation hade i det svenska företaget. Det finns inte några allmängiltiga principer för hur mycket arbetstagarledamöternas andel behöver ökas för att ge samma grad av medverkan. Denna frågeställning har behandlats i avsnitt 5.8.7 och 5.7.2.

Motsvarande bestämmelse finns i 55 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

59 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 b. Den behandlas i avsnitt 5.8.7.

Om rätt till medverkan skall gälla i europakooperativet har arbetstagarna i detta företag enligt *första stycket* rätt till samma andel arbetstagarrepresentanter i aktuellt företagsorgan som arbetstagarna hade i det av de deltagande juridiska personerna som hade den högsta andelen arbetstagarmedverkan. Detta gäller när europakooperativet bildas på annat sätt än genom ombildning och rätten utövas genom att välja eller utse ledamöter.

När medverkan i stället skall utövas genom att ledamöter föreslås eller avvisas, har arbetstagarna i motsvarande fall rätt att föreslå eller avvisa samma andel kandidater till val av ledamöter i aktuellt företagsorgan.

Vid bedömningen av vad som är samma andel är det i båda fallen en rent matematisk beräkning av andelen ledamöter som skall överföras till europakooperativet. Om t.ex. en av de deltagande juridiska personerna är ett företag, där arbetstagarna har rätt att utse hälften eller en tredjedel av ledamöterna i tillsynsorganet skall denna andel införas i europakooperativet, om ingen annan av de deltagande juridiska personerna har en högre andel. När det förekommer olika former för medverkan i de deltagande juridiska personerna skall formen för medverkan beslutas i enlighet med 38 §. I vilket organ medverkan skall införas är beroende av vilken organisationsmodell som skall tillämpas.

Andra stycket reglerar arbetstagarnas rätt till medverkan när referensbestämmelserna skall tillämpas och 1 § andra stycket är tillämplig. Det är i ett sådant fall samma andel ledamöter som skall gälla. Det är till skillnad från vad som gäller enligt 58 § inte någon garanti för att detta inflytande skall ha samma kvalitativa innehåll som den medverkan arbetstagarna tidigare hade rätt till.

Motsvarande bestämmelse som i första stycket finns i 56 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

60 §

Paragrafen motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 d. Den behandlas i avsnitt 5.8.8.

Om arbetstagarledamöter skall utses till något av europakooperativets organ, skall arbetstagarrådet enligt *första stycket* fördela tillgängliga arbetstagarplatser mellan ledamöter som företräder arbetstagarna i de olika EES-staterna. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till hur många arbetstagare europakooperativet, dess dotterföretag och filialer sysselsätter i de olika EES-staterna.

Om en proportionell fördelning skulle leda till att arbetstagarna i någon eller några av EES-staterna inte får minst en plats, skall en plats undantas enligt *andra stycket*. En proportionell fördelning skall då i stället göras av alla tillgängliga platser utom en. Den undantagna platsen skall sedan tilldelas arbetstagarna i den stat där europakooperativet skall ha sitt säte, om inte dessa arbetstagare fått någon plats genom den proportionella fördelningen. Om arbetstagarna i säteslandet redan fått en plats, skall den undantagna platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den av staterna som har flest anställda i dotterföretag eller filialer och som inte tidigare fått någon plats.

En proportionell fördelning kan ske enligt följande. Antalet anställda i var och en av de EES-stater där europakooperativet, dess dotterföretag och filialer har anställda beräknas för varje stat för sig, divideras med antalet anställda i alla EES-stater och multipliceras med antalet tillgängliga platser. En avrundning får sedan ske på lämpligt sätt beroende på det antal platser som är tillgängliga.

Motsvarande bestämmelse finns i 57 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.9.

När ett europakooperativ skall ha sitt säte i Sverige, skall arbetstagarrådet utse ledamöter från de stater som inte har nationella system för hur dessa ledamöter skall utses.

Motsvarande bestämmelse finns i 58 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

62 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Se avsnitt 5.8.9.

Ledamöter till de platser i europakooperativets organ som tilldelats arbetstagare i svenska enheter, skall utses av de arbetstagarorganisationer som utser ledamöter i övrigt enligt 42 eller 43 §. Fördelning mellan olika arbetstagarorganisationer skall ske efter samma mönster som övriga fördelningar mellan organisationerna enligt denna lag. Organisationerna får avtala om en annan fördelning. De får även avtala om att avstå från att utse ledamöter och i stället överlåta rätten att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

Motsvarande bestämmelse finns i 59 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

63 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Se avsnitt 5.8.9.

Den som utser ledamöter skall även bestämma mandattidens längd. En motsvarande bestämmelse finns i 10 § styrelserepresentationslagen och i 60 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

64 §

Paragrafen motsvaras av direktivets referensbestämmelse del 3 d. Se avsnitt 5.8.10.

När rätten till medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter är det arbetstagarrådet som gör detta.

Motsvarande bestämmelse finns i 61 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

65 §

Paragrafens första stycke motsvarar direktivets referensbestämmelse del 3 e. Den behandlas i avsnitt 5.8.11.

Enligt *första stycket* skall arbetstagarledamöter ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar. Vilka regler som gäller i detta avseende regleras genom associationsrätten.

I *andra stycket* finns en särskild jävsregel för arbetstagarrepresentanter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan. Sådana ledamöter

får inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 11 och 14 §§ styrelserepresentationslagen. Arbetstagarrepresentanterna kan i frågor som omnämns i andra stycket många gånger inte anses ha ett sådant individuellt intresse att de är förhindrade att delta i handläggningen på grund av associationsrättsliga jävsregler. Vid styrelserepresentationslagstiftningens tillkomst gjorde dock lagstiftaren bedömningen att frågor av detta slag borde vara jävsgrundande för arbetstagarledamöter (se prop. 1972:116, 1975/76:166 och 1987/88:10).

Arbetstagarledamöter får inte heller delta i beslut om verksamhetens mål och inriktning om företagets verksamhet är av sådan natur eller har ett sådant ändamål som avses i 3 §. Detta följer av att lagens tillämpningsområde inte omfattar dessa frågor.

Motsvarande bestämmelse finns i 62 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

66 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.11.

Av bestämmelsen framgår att en av arbetstagarledamöterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras av det organ i vilket arbetstagarerna har representanter, bereds av särskilda ledamöter eller befattningshavare i företaget.

Bestämmelsen har sin motsvarighet i 13 § styrelserepresentationslagen (se prop. 1987/88:10 s. 200–201). Motsvarande bestämmelse finns även i 63 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Stämmomedverkan

67 §

Paragrafen har inte någon motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.12.

Paragrafen är enbart tillämplig i sådana fall då europakooperativ väljer att lägga sitt säte i en stat där arbetstagarinflytande kan förekomma vid föreningsstämmor och eventuella andra stämmor i europakooperativ. Sådant inflytande är tillåtet i vart fall enligt dansk rätt. Om ett europakooperativ lägger sitt säte i Danmark får alltså dess stadgar innehålla regler om arbetstagarinflytande vid kooperativets stämmor. Ledamöter för arbetstagarare i Sverige skall i så fall utses av de arbetstagarorganisationer som utser ledamöter i övrigt enligt 42 eller 43 §. Fördelning mellan olika arbetstagarorganisationer skall ske efter samma mönster som övriga fördelningar mellan organisationerna enligt denna lag. Organisationerna får avtala om en annan fördelning. De får även avtala om att avstå från att utse ledamöter och i stället överlåta rätten att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

När europakooperativ har sitt säte i Sverige har arbetstagarna inte rätt att medverka med rösträtt vid föreningsstämmor eller andra stämmor. Bestämmelserna i förevarande och i 68 § är alltså inte tillämpliga när ett europakooperativ skall ha eller har sitt säte i Sverige, se 4 § tredje stycket.

68 §

Paragrafen har ingen motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.8.12.

Av paragrafen följer att arbetstagarledamöternas mandattid skall bestämmas av den som utser ledamöterna i de fall då europakooperativets stadgar inte reglerar mandattiden för sådana ledamöter.

Övriga bestämmelser

69 §

Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i direktivet. Den behandlas i avsnitt 5.9.

Av *första stycket* följer att arbetstagarnas förhandlingsdelegation och arbetstagarrådet är juridiska personer. Av *andra stycket* följer att förhandlingsdelegationens rättigheter och skyldigheter övergår till ett arbetstagarråd när ett sådant inrättas.

Av ett protokoll eller en annan handling kan framgå när förhandlingsdelegationen respektive arbetstagarrådet blivit inrättad, vilka som är ledamöter och hur många arbetstagare dessa företräder. Att förhandlingsdelegationen och arbetstagarrådet inom sig utser behöriga firmatecknare kan vara viktigt, bl.a. med hänsyn till de korta preskriptionsfrister som gäller.

Motsvarande bestämmelse finns i 36 § lagen om europeiska företagsråd och i 64 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Skydd för arbetstagarrepresentanter

70 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 12. Den behandlas i avsnitt 5.10.

De arbetstagarrepresentanter som är verksamma eller utses enligt denna lag skall vara tillförsäkrade samma skydd som nationell lagstiftning och praxis ger arbetstagarrepresentanter. Sådant skydd skall alltså gälla t.ex. för arbetstagarledamöter som utses enligt 67 § för att fullgöra uppdrag vid föreningsstämma eller annan stämma när sådant uppdrag kan förekomma enligt någon annan stats rättsordning.

Genom paragrafen görs vissa regler i lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen (förtroendemannalagen) tillämpliga för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och som utför uppgifter eller utses enligt denna lag. Hänvisningen till dessa bestämmelser utesluter givetvis inte att hela lagen i och för sig kan bli tillämplig, om förutsättningarna härför är uppfyllda. Den

som är utsedd av en lokal kollektivavtalsbärande arbetstagarorganisation omfattas direkt av förtroendemannalagen, när organisationen har under rättat arbetsgivaren om uppdraget (se 1 § förtroendemannalagen).

Hänvisningen till 3 § första stycket förtroendemannalagen innebär att arbetsgivaren inte får hindra en ledamot i t.ex. förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet från att fullgöra sitt uppdrag. Hänvisningen till 4 § samma lag avser rätten att under och efter uppdraget behålla samma villkor som om arbetstagaren inte haft något uppdrag. Vidare omfattas reglerna om rätt till ledighet och betalning under ledigheten i 6 och 7 §§. All ledighet som avser verksamhet i en förhandlingsdelegation eller ett arbetstagarråd får anses röra den egna arbetsplatsen. Hänvisningen till 8 § avser företrädesrätt till fortsatt anställning vid uppsägning på grund av arbetsbrist och permittering. Motsvarande bestämmelse finns i 37 § lagen om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 50 och 71) och i 65 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Därutöver finns rätt till ledighet för utbildning enligt 54 § i de fall europakooperativet har sitt säte i Sverige.

Tystnadsplikt

71 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 10.1. Se även avsnitt 5.11.

Första stycket gör det möjligt för europakooperativet eller de deltagande juridiska personerna att besluta om tystnadsplikt, om det är nödvändigt. Stycket har getts en restriktiv utformning av hänsyn till arbetstagarnas intresse av största möjliga öppenhet.

Bestämmelsen i *andra stycket* tillåter ledamöter och experter att trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter och experter inom samma arbetstagarråd eller förhandlingsdelegation under förutsättning att uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådana fall gäller tystnadsplikten också för mottagaren.

Enligt *tredje stycket* skall tystnadsplikten fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Motsvarande regel finns i 38 § lagen om europeiska företagsråd (se prop. 1995/96:163 s. 51 och 71) och i 66 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Missbruk av förfarandet

72 §

Paragrafen motsvarar direktivets artikel 13. Se även avsnitt 5.12.

I *första stycket* slås fast att regleringen om europakooperativ inte får tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna rätt till inflytande.

Andra stycket innehåller en bevisbörderegeln. Enligt denna presumeras ett syfte ha förelegat att frånta eller förvägra arbetstagarna inflytande, om väsentliga förändringar i företagsgruppen inträffar inom ett år från det att europakooperativet registrerats och om resultatet av dessa förändringar

skulle ha lett till en högre grad av inflytande, om de varit för handen redan då europakooperativet registrerades. De förändringar som här avses är framför allt strukturella förändringar, byte av sätesland och större förändringar i arbetsstyrkan. Presumtionen bryts om företaget visar andra skäl för att förändringarna skett efter att europakooperativet registrerats.

Efter att ett år förflutit gäller inte bevislättanden enligt andra stycket. Då gäller alltså vanliga bevisregler för den som gör gällande att reglerna om europakooperativ tillämpats i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Motsvarande bestämmelse finns i 67 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Skadestånd

73 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.13.

Första stycket innehåller föreskrifter om skadeståndsskyldighet för den som bryter mot lagen, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i lagen. Både allmänt och ekonomiskt skadestånd kan bli aktuellt.

Vid tillämpning av reglerna jämföras enligt *andra stycket* europakooperativ och deltagande juridisk person med arbetsgivare samt arbetstagarråd, förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd med arbetstagarorganisation.

Tredje stycket undantar tvister mellan arbetstagare eller grupper av arbetstagare från rätten till skadestånd enligt lagen. Lagens reglering t.ex. om hur arbetstagarna skall fördela platser i förhandlingsdelegationen eller i arbetstagarrådet ger alltså inte någon arbetstagare eller grupp av arbetstagare rätt till skadestånd av någon annan arbetstagare eller grupp av arbetstagare.

I de fall ett brott mot lagen resulterar i att arbetstagarnas fortlöpande rätt till inflytande inskränks betydligt i förhållande till vad de annars varit berättigade till, bör det allmänna skadeståndet bestämmas till belopp som är väsentligt högre än vad som för närvarande är brukligt i svensk arbetsrätt.

Motsvarande bestämmelse finns i 68 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

Rättegång

74 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.14.

Enligt *första stycket* skall tvister enligt lagen följa processordningen i arbetstvistlagen.

Enligt *andra stycket* jämföras bl.a. avtal som avses i lagen med kollektivavtal vid tillämpning av arbetstvistlagen.

Alla tvister enligt lagen skall enligt *tredje stycket* handläggas av Arbetsdomstolen som första – och enda – instans. Prop. 2005/06:170

Enligt *fjärde stycket* skall mål om tillåtligheten av tystnadsplikt handläggas skyndsamt. Att tystnadsplikt kan åläggas följer av 71 §.

Motsvarande bestämmelse finns i 69 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

75 §

Paragrafen hänvisar till reglerna om tvisteförhandling och rättegång i 64, 65 och 68 §§ medbestämmandelagen. Den behandlas i avsnitt 5.14.

Hänvisningen till 64 § medbestämmandelagen innebär att förhandling måste äga rum mellan parterna innan talan väcks. Detta är en förutsättning för att Arbetsdomstolen skall kunna ta upp en tvist till prövning enligt 4 kap. 7 § arbetstvistlagen. Preskriptionsfristen på åtta månader börjar löpa vid den tidpunkt då förhandlingen avslutas.

Motsvarande bestämmelse finns i 70 § lagen om arbetstagarinflytande i europabolag.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

8 b §

Den nya paragrafen motsvaras delvis av direktivets artikel 15.1. Den behandlas i avsnitt 6.3.

I paragrafen regleras förhållandet mellan lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

I *första stycket* första meningen anges huvudregeln, att lagen inte skall vara tillämplig på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag om dessa är europakooperativ. I sådana fall skall lagen inte heller tillämpas på dotterföretag till europakooperativet. I andra meningen och i andra stycket anges de båda undantag som finns från huvudregeln. Enligt andra meningen skall lagen gälla på europakooperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen beslutat avstå från eller avbryta pågående förhandlingar om ett avtal och därmed avstå från inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Enligt *andra stycket* skall lagen om europeiska företagsråd tillämpas på gemenskapsföretag eller kontrollerande företag som blir dotterföretag till ett europakooperativ efter att europakooperativet har registrerats, om inte arbetstagarna får del av inflytandet enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ. Arbetstagarnas möjligheter att få del av inflytandet enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ kan bli olika beroende av om inflytandet regleras genom avtal eller genom tillämpning av referensbestämmelserna. Om inflytandet i ett europakooperativ regleras genom avtal, kan avtalet vara utformat så att arbetstagarna i det eller de företag som blir dotterföretag till europakooperativet efter att europakooperativet är registrerat i vart fall inte genast beaktas. Om inflytandet i europakooperativet regleras genom referensbestämmelserna kan det dröja bortemot ett år innan arbetstagarrådet omprövar sin sammansättning enligt 45 §.

Förhållandet mellan lagen om europeiska företagsråd och lagen om arbetstagarinflytande i europabolag regleras på motsvarande sätt i 8 a §.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda

1 b §

Den nya paragrafen motsvarar direktivets artikel 8.2 första stycket, 8.3 och 15.3 b. Den behandlas i avsnitt 6.4.1.

Av *första stycket* framgår att styrelserepresentationslagen skall vara tillämplig på europakooperativ vilka bildas av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer under förutsättning att europakooperativet, dess dotterföretag och filialer vid tidpunkten då europakooperativet registrerades tillsammans hade färre än 50 arbetstagare eller arbetstagare enbart i en EES-stat.

Av *andra stycket* följer att styrelserepresentationslagen dock inte skall vara tillämplig på ett sådant europakooperativ som omnämns i första stycket under förutsättning att någon av två alternativa förutsättningar blir aktuell. Den första av dessa förutsättningar är att minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater har begärt att lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ i stället skall gälla. Den andra av dessa förutsättningar är att arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår eller uppgått till sammanlagt minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

Ett europakooperativ faller under tillämpningsområdet antingen för lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ eller för styrelserepresentationslagen. Ett europakooperativ kan alltså när det etableras omfattas av tillämpningsområdet för styrelserepresentationslagen. Om någon av förutsättningarna i paragrafens andra stycke inträffar skall styrelserepresentationslagens regler inte tillämpas på företaget. När väl lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ blivit tillämplig på företaget skall den lagen fortsätta att tillämpas på företaget även om t.ex. antalet arbetstagare vid en senare tidpunkt minskar så att europakooperativet, dess dotterbolag och filialer kommer att ha färre än 50 arbetstagare.

På dotterföretag till europakooperativ, vilka inte själva är europakooperativ, skall styrelserepresentationslagen tillämpas om övriga förutsättningar i lagen är uppfyllda.

2 §

Tilläggen i paragrafen motsvarar direktivets artikel 8.2 första strecksatsen och 15.3 b. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.4.2.

I *första stycket* anges vilka företag som omfattas av lagen. Genom tillägget i detta stycke har lagens tillämpningsområde utvidgats till att även avse sådana europakooperativ som skall omfattas av lagens tillämpningsområde enligt 1 b §.

I *andra stycket* regleras lagens koncernbegrepp. Koncernbegreppet i 9–12 §§ lagen om europeiska företagsråd skall gälla i de fall europa-kooperativ skall omfattas av styrelserepresentationslagens tillämpningsområde.

4 a §

Den nya paragrafen motsvarar direktivets artikel 8.2 sista stycket. Den behandlas i 6.4.3.

När ett europakooperativ flyttat sitt säte till Sverige och är sådant att dess arbetstagarinflytande skall regleras av styrelserepresentationslagen, skall minst samma arbetstagarinflytande gälla i kooperativet som innan detta flyttade sitt säte.

Arbetstagarrepresentanter enligt lagen utses av kollektivavtalsbunden arbetstagarorganisation. Det måste därför finnas kollektivavtal för att rätten till minst samma arbetstagarinflytande efter flytt av säte skall bli aktuell. Om ett sådant avtal finns föreligger rätt till samma inflytande som före flytten även om de i 4 § angivna tröskelvärdena inte är uppfyllda. Vad som är samma rätt som tidigare gällt enligt andra förutsättningar och eventuellt i en annan typ av bolagsorgan kan inte anges generellt utan får övervägas i varje enskilt fall om detta blir aktuellt. Jämför kommentaren till 34 § lagen om arbetstagarinflytande i europa-kooperativ.

Vem som bör utses till arbetstagarrepresentant regleras i 9 §. Den organisation som skall utse arbetstagarrepresentanter kan alltså utse någon arbetstagar i det tidigare säteslandet om den aktuella organisationen skulle anse detta lämpligt.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag

7 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

Genom tillägget i paragrafen införs en tidsfrist inom vilken ledamöterna i förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses. Tidsfristen på tio veckor börjar löpa så snart de deltagande bolagen fullgjort sina skyldigheter att vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation skall kunna inrättas. Motsvarande tidsfrist finns i 9 § lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Vad som gäller om inte alla arbetstagarledamöter väljs eller utses inom tidsfristen framgår av 20 a §.

20 a §

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

Om tidsfristen i 7 § överskrids anses förhandlingsperioden börja löpa när tidsfristen överskrids. Genom den nya paragrafen blir det möjligt att registrera ett europabolag även om arbetstagarna inte väljer eller utser några ledamöter till förhandlingsdelegationen. För att tidsfristen skall börja löpa innan några förhandlingar har påbörjats måste dock bristen på ledamöter vara orsakad av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för. Om ledamöter utses senare skall förhandlingar inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats, se 20 §. Eftersom förhandlingsperioden började löpa när tidsfristen för att välja eller utse ledamöter överskreds blir dock tidsperioden för förhandlingar i ett sådant fall kortare än vad som blir aktuellt om ledamöterna utses inom den tidsfrist som gäller enligt 7 §.

11 Bevakning av kollektivavtal

Riksdagen har genom skrivelse 2003/04:199 med överlämnade av socialförsäkringsutskottets betänkande 2003/04:SfU15 Särskilda regler under en övergångsperiod för arbetstagare från EU:s nya medlemsstater anmält att man den 28 april 2004 dels bifallit reservation 1 under punkt 1 och dels i övrigt bifallit utskottets förslag till riksdagsbeslut, däribland punkt 3 där utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag om möjligheterna till bevakning av kollektivavtal.

Utskottet noterade i sitt betänkande med anledning av regeringens skrivelse 2003/04:119 bland annat att möjligheten till bevakning av kollektivavtal, t.ex. genom tillägg till 19 § medbestämmandelagen togs upp i regeringens skrivelse. Utskottet instämde i att det behövs en bra bevakning av att avtalen följs och att detta är angeläget även när inte några medlemmar i organisationen är anställda på arbetsplatsen. Utskottet konstaterade att en analys av om och hur en sådan rätt skulle kunna införas pågick inom Regeringskansliet, och att regeringen avsåg att återkomma till riksdagen i frågan när denna analys var färdig. Utskottet underströk vikten av att regeringen skyndsamt återkom till riksdagen med förslag i denna fråga.

Den 23 juni 2004 bemyndigade regeringen statsrådet Hans Karlsson att tillkalla en särskild utredare (N 2004:17) med uppdrag att lämna förslag till hur en reglering kan utformas som ger kollektivavtalsbärande fackliga organisationer möjligheter att bedriva en effektiv bevakning av efterlevnaden av tecknande kollektivavtal även i de fall organisationen saknar medlemmar på en arbetsplats (dir. 2004:98). Utredaren redovisade sitt uppdrag i november 2005.

Under hösten 2005 träffade Svenskt Näringsliv och LO respektive PTK överenskommelser om rekommendationer om anpassning av förbundsavtalen för utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare i Sverige och som blir tillfälliga medlemmar i arbetsgivarförbund inom Svenskt Näringsliv. Av rekommendationerna framgår bl.a. att sedan villkoren för det gästande företags anställda fastställts, skall arbetsgivaren utan dröjsmål skriftligen informera arbetstagaren om de villkor som skall gälla i ett antal angivna hänseenden för dennes anställning i Sverige. Arbetsgivaren skall efter begäran från LO- eller PTK-förbundet lämna ut information som är nödvändig för kontroll av dessa anställningsvillkor. Rätten till information föreligger endast om det finns skälig anledning att anta att arbetsgivaren inte tillämpar anställningsvillkoren. LO- eller PTK-förbundet skall precisera vilken information som efterfrågas och ange skäl för sin begäran.

Mot bakgrund av träffade överenskommelser anser regeringen att det för närvarande inte finns behov av ytterligare åtgärder.

Rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli
2003 om stadga för europeiska kooperativa
föreningar (SCE-föreningar)

Prop. 2005/06:170
Bilaga 1

Rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om
komplettering av stadgan för europeiska kooperativa
föreningar med avseende på arbetstagarinflytande

Prop. 2005/06:170
Bilaga 2

Sammanfattning av promemorian Arbetstagarinflytande i europakooperativ (Ds 2005:10)

Prop. 2005/06:170
Bilaga 3

Denna promemoria behandlar frågan om genomförande av rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande.

I promemorian görs bedömningen att lagstiftningsåtgärder bör vidtas för att genomföra direktivet.

I promemorian föreslås en ny lag om arbetstagarinflytande i europeiska kooperativa föreningar (europakooperativ). Arbetstagarinflytandet föreslås komma till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna som har till uppgift att med de företag som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. Särskilda bestämmelser skall reglera arbetstagarinflytandet i europakooperativet om ett sådant avtal, av olika skäl, inte ingås mellan parterna. Vissa små europakooperativ undantas från tillämpningsområdet för den nya lagen.

I promemorian föreslås vidare ändringar i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd, i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda och i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.

Regleringen föreslås träda i kraft den 18 augusti 2006.

Sammanfattning av PM – Arbetstagarrepresentanter i europakooperativs stämmor

Prop. 2005/06:170
Bilaga 4

I departementspromemorian Arbetstagarinflytande i europakooperativ, Ds 2005:10, har förslag lämnats till genomförande av rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande. I promemorian gjordes bedömningen att inga åtgärder behövde vidtas för att genomföra artikel 9 i direktivet. I direktivets artikel 9 finns bestämmelser om arbetstagarinflytande i form av medverkan i europakooperativs stämmor.

Kommissionen har under hösten 2005 påtalat att de stater, vars rättsordningar inte kommer att tillåta arbetstagarinflytande i europakooperativs stämmor, i vart fall måste införa regler om hur arbetstagarledamöter skall väljas när någon annan stats rättsordning tillåter sådant inflytande. I denna promemoria lämnas förslag till regler om val av arbetstagarledamöter från Sverige när sådant inflytande blir aktuellt enligt någon annan stats rättsordning.

Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ

Härigenom föreskrivs²¹ följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europakooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två rättsliga enheter,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en rättslig enhet och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europakooperativet.

För europakooperativ som inte omfattas av första stycket gäller bestämmelserna efter det att europakooperativet har registrerats

- a) om minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller
- b) om arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår till minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

2 § Arbetstagarinflytandet kommer till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna, som har till uppgift att med de rättsliga enheter som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. I vissa fall skall ett arbetstagarråd inrättas och regler om medverkan tillämpas enligt 35–66 §§.

3 § Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

4 § Bestämmelserna i 8–12 §§ om förhandlingsdelegationen och i 22–34 §§ om förhandlingsförfarandet samt i 35–39, 45–61 och 63–66 §§ om vad som gäller om avtal inte träffas, gäller när ett europakooperativ skall ha eller har sitt säte i Sverige.

Bestämmelserna i 13–21, 40–44 §§ och 62 § om fördelning av platser och om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

5 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses 1 § första stycket c skall vad som i denna lag sägs om del-

²¹ Jfr rådets direktiv 2003/72/EG om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande (EUT L 207, 18.8.2003, s. 25, Celex 32003L0072).

tagande rättsliga enheter gälla för fysiska personer som direkt deltar i bildandet av europakooperativet.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

6 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses 1 § andra stycket skall vad som sägs om deltagande rättsliga enheter, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

Definitioner

7 § I denna lag avses med

- *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,
- *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar²²,
- *deltagande rättsliga enheter*: företag som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,
- *dotterföretag*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,
- *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande rättslig enhet och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas,
- *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att
 - a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller
 - b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,
- *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

Förhandlingsdelegation för arbetstagarna

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 § De deltagande rättsliga enheterna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De rättsliga enheterna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

²² EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

9 § En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 10–21 §§. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de rättsliga enheterna fullgjort sina skyldigheter enligt 8 §. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande rättsliga enheterna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna

10 § Arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

11 § När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna enligt första stycket får dock inte överstiga tjugo procent av de platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna enligt 10 §. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i deltagande rättsliga enheter i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

12 § Om antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika EES-stater, skall fördelningen enligt 10 och 11 §§ göras om.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 § De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheterna. Arbetstagarna i varje rättslig enhet tilldelas högst en plats per rättslig enhet.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i

fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

14 § De lokala arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter från Sverige får komma överens om att en annan fördelning av de ordinarie platserna skall gälla än den som följer av 13 §. En sådan överenskommelse skall dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna i varje deltagande rättslig enhet tilldelas en plats.

15 § De extraplatsen i förhandlingsdelegationen som enligt 11 § kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska rättsliga enheter som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de rättsliga enheterna. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i rättsliga enheter som inte fått någon plats enligt 13 §.

16 § Om fördelningen av antalet platser i förhandlingsdelegationen görs om enligt 12 §, skall även fördelningen enligt 13 och 15 §§ göras om.

17 § Om arbetstagarna i en deltagande rättslig enhet, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och den rättsliga enheten eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om förhandlingsdelegationens sammansättning inte skall göras om enligt 12 §.

Om det är en ordinarie plats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den rättsliga enhet eller den filial som vid närmast föregående fördelning enligt 13 § stod i tur att få nästa ordinarie plats. Om platsen därigenom skulle tilldelas arbetstagarna i en rättslig enhet som redan fått en extraplats enligt bestämmelserna i 15 §, skall platsen dock gå vidare till arbetstagarna i den rättsliga enhet eller den filial som därefter står näst i tur.

Om det är en extraplats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den rättsliga enhet som enligt 15 § stod i tur att få nästa extraplats vid det tidigare förfarandet. Om det inte finns någon sådan rättslig enhet skall ingen tilldelas platsen.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 § Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

19 § Om inget av de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bundet av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

20 § Finns inte sådan organisation som avses i 19 §, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 § En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder arbetstagarna i den rättsliga enhet eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i en rättslig enhet eller en filial med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av 13 § företräder även arbetstagare i rättsliga enheter och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de rättsliga enheter och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 15 § företräder enbart arbetstagarna vid den rättsliga enhet som föreslås upphöra i och med fusionen.

Förhandlingsperiod

22 § Förhandlingarna mellan de deltagande rättsliga enheterna och arbetstagarnas förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

23 § Om tidsfristen i 9 § överskridits på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för får förhandlingar enligt 22 § inledas så snart som möjligt. Arbetstagarledamöter som senare väljs eller utses får ansluta till förhandlingarna.

Avstående från eller avbrytande av förhandlingar

24 § Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den rättsliga enhet som skall ombildas.

Tidigast två år efter ett beslut enligt första stycket, skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

Information

25 § De deltagande rättsliga enheterna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande rättsliga enheterna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats.

Experter

26 § Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande rättsliga enheterna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

27 § Som förhandlingsdelegationens beslut gäller, om inte annat följer av 28 eller 29 §, den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

28 § Om ett avtalsförslag skulle leda till att andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i den av de deltagande rättsliga enheterna med högst andel medverkan, krävs för att avtalet skall godkännas att minst två tredjedelar av de ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i minst två EES-stater röstar för detta. Denna majoritetsregel gäller

- när europakooperativ bildas genom fusion om arbetstagarinflytande i form av medverkan omfattar minst tjugofem procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna, och

- när europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning om medverkan omfattar minst femtio procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande rättsliga enheterna.

När europakooperativ bildas genom ombildning gäller 34 §.

29 § För ett beslut att avstå från att inleda förhandlingar eller att avbryta pågående förhandlingar enligt 24 § krävs samma majoritet som anges i 28 § första stycket.

Kostnader

30 § Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande rättsliga enheterna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 § Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte,
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

32 § Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- a) arbetstagarrådets sammansättning,
- b) arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- c) hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och

d) vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

33 § Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

a) det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,

b) vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och

c) ledamöternas rättigheter.

34 § Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den rättsliga enhet som skall ombildas.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 § Ett arbetstagarråd för information och samråd skall inrättas enligt 39–57 §§ om

a) parterna är ense om detta, eller

b) ett avtal som uppfyller kraven i denna lag inte har träffats när tidsfristen under vilken förhandlingar kan pågå enligt 22 § har löpt ut.

36 § Bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas om parterna är överens om det.

Även i fall som avses i 35 § b skall bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ tillämpas när ett europakooperativ bildas genom

a) ombildning,

– om arbetstagarna hade rätt till medverkan i kooperativet före ombildningen till europakooperativ,

b) fusion,

– om minst tjugofem procent av arbetstagarna i de deltagande kooperativen hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i något av de deltagande kooperativen, även om de utgjorde en mindre andel än tjugofem procent av arbetstagarna i dessa kooperativ, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet,

c) annat sätt än fusion eller ombildning

– om minst femtio procent av arbetstagarna i de deltagande rättsliga enheterna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande rättsliga enheterna, även om de utgjorde en mindre andel än femtio procent av arbetstagarna i dessa rättsliga enheter, hade rätt till medverkan och förhandlings-

delegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

37 § Bestämmelserna i 39–66 §§ skall dock inte tillämpas om förhandlingsdelegationen fattat beslut enligt 24 § första stycket att avstå från att inleda eller att avbryta pågående förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Bestämmelserna skall inte heller tillämpas om avtal inte träffats efter att parterna enligt 24 § andra stycket inlett nya förhandlingar eller återupptagit förhandlingar om ett avtal.

38 § Om bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas och det i de deltagande rättsliga enheterna finns mer än en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet.

Om förhandlingsdelegationen inte fattar ett beslut enligt första stycket, får de deltagande rättsliga enheterna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Arbetstagarrådets sammansättning m.m.

39 § Arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat skall tilldelas en plats i arbetstagarrådet för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i samtliga EES-stater.

40 § De platser i arbetstagarrådet som tilldelats arbetstagare i Sverige skall fördelas mellan arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i Sverige med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i var och en av dessa, om inte de organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöterna enas om något annat. Fördelningen upprepas till dess inga platser återstår att fördela.

41 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet skall utses bland arbetstagarna i Sverige i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer.

42 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid företagen och filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

43 § Om varken europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer i Sverige är bundna av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige utses av den lokala arbetstagarorganisation i Sverige som företräder flest arbetstagare vid företagen och filialerna. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

44 § En ledamot från Sverige företräder arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen enligt 40 §.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot från Sverige företräder även arbetstagare i företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats vid fördelning enligt 40 §. Antalet arbetstagare i de företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

45 § Om inte annat avtalats skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer leder till att arbetstagarrådet skall ges en ny sammansättning varvid 39–44 §§ skall tillämpas.

46 § Arbetstagarrådet skall underrätta europakooperativet om rådets sammansättning.

47 § När det är lämpligt med hänsyn till arbetstagarrådets storlek, skall det bland ledamöterna utses ett arbetsutskott bestående av högst tre ledamöter.

Utskottet fastställer sin egen arbetsordning.

Information och samråd

48 § Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

49 § Information skall ges vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll så att den ger arbetstagarrådet möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när det är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd innebär upprättande av en dialog mellan europakooperativet och arbetstagarrådet och skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrådet möjlighet att, på grundval av tillhållna information, lämna synpunkter på planerade åtgärder så att de kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

50 § Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför ett sådant möte skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Ett sådant möte skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,
- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter,
- k) kollektiva uppsägningar, och
- l) initiativ som rör företagens sociala ansvar.

51 § Europakooperativet skall, så snart det kan ske och i god tid före beslut, lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning, särskilt såvitt avser omlokaliseringar, produktionsöverföringar, nedläggning av hela eller delar av verksamheter eller kollektiva uppsägningar.

Om arbetstagarrådet eller arbetsutskottet så begär, skall europakooperativet sammanträffa med rådet eller utskottet för att informera och samråda om sådana särskilda omständigheter som avses i första stycket. I de fall ett möte sker med arbetsutskottet skall de ledamöter som företräder arbetstagare som direkt berörs av åtgärderna också ha rätt att delta.

Om europakooperativet överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som framförts av arbetstagarrådet, skall detta ges tillfälle till ytterligare ett möte med företaget för att försöka nå enighet.

Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

52 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

53 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget.

Därutöver har arbetstagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

54 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

55 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarna i europakooperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

56 § Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal som avses i 31–34 §§.

Om förhandlingar inleds skall 22, 24 och 26–33 §§ samt vad som enligt 4 § föreskrivs om lagval för dessa bestämmelser tillämpas. Vad som sägs om de deltagande rättsliga enheterna skall gälla för europakooperativet. Arbetstagarrådet skall utgöra förhandlingsdelegation. Tidsfristen enligt 22 § skall räknas från det att rådet påkallat förhandling.

Om inget avtal har träffats när tidsfristen enligt 22 § löpt ut, skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Kostnader

57 § Arbetstagarrådets och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Medverkan

58 § När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

59 § När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande rättsliga enheterna före registreringen.

60 § Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till andelen arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat.

Om inte arbetstagarna i samtliga EES-stater blir representerade vid fördelningen enligt första stycket, skall en plats undantas från den proportionella fördelningen. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den EES-stat där europakooperativet skall ha sitt säte. Om

dessa arbetstagare redan är representerade skall platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den EES-stat som har flest arbetstagare av dem som blivit utan representation.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

61 § Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarna i olika EES-stater enligt 60 §. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter till platser som tilldelats arbetstagare från den staten.

62 § Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

63 § Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet enligt 61 och 62 §§ skall bestämma mandatperiodens längd.

64 § När arbetstagarnas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

65 § Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

66 § En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill särskilt utsedda ledamöter i förvaltnings- eller tillsynsorganet eller befattningshavare i företaget.

Övriga bestämmelser

67 § Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

68 § Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter enligt denna lag.

Tystnadsplikt

69 § De deltagande rättsliga enheterna eller europakooperativet får besluta om tystnadsplikt för ledamöter i förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet samt för de experter som biträder dessa organ, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa. Europakooperativet får av samma skäl besluta om tystnadsplikt även för övriga arbetstagarrepresentanter som fullgör uppgifter inom ett informations- och samrådsförfarande enligt denna lag.

Den som har fått information under tystnadsplikt får trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter i samma förhandlingsdelegation eller arbetstagarråd och deras experter. Rätten att föra informationen vidare gäller endast om uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådant fall gäller tystnadsplikten även för mottagaren.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Missbruk av förfarandet

70 § Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Om väsentliga förändringar i europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer inträffar inom ett år från det att europakooperativet har registrerats och är sådana att arbetstagarna skulle ha fått ett mer omfattande inflytande om förändringarna gjorts före registreringen av europakooperativet, skall förändringarna anses gjorda i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande, om inte företaget visar andra skäl för förändringarna.

Skadestånd

71 § Den som bryter mot denna lag, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i denna lag skall ersätta uppkommen skada i enlighet med bestämmelserna i 55 och 56 §§, 57 § andra stycket, 60 § första stycket samt 61 och 62 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som där sägs om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande rättslig enhet samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarråd, arbetstagarernas förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd.

En arbetstagare eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av denna lag kräva skadestånd av en annan arbetstagare eller arbetstagarorganisation.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

Rättegång

72 § Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Vid tillämpningen av den lagen skall vad som sägs där om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande rättslig enhet samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarnas förhandlingsdelegation, arbetstagarråd och andra organ för information och samråd. Vad som där sägs om kollektivavtal skall gälla även för sådana avtal som avses i denna lag.

Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

73 § När någon vill yrka skadestånd enligt denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Vid tillämpningen av 64 § skall europakooperativ, deltagande rättslig enhet, arbetstagarnas förhandlingsdelegation samt arbetstagarrådet och andra organ för information och samråd anses ha förhandlingsrätt enligt 10 § lagen om medbestämmande i arbetslivet. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd skall införas en ny paragraf, 8 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 b §

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp är ett europakooperativ enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar²³, skall denna lag inte tillämpas på europakooperativet eller dess dotterföretag. Lagen skall dock tillämpas på europakooperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen enligt 24 § lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ beslutat att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp blir dotterföretag till ett europakooperativ efter dess bildande, skall denna lag tillämpas på dotterföretaget om det inte omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

²³ EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privatanställda

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privatanställda

dels att 1 a och 2 §§ skall ha följande lydelse

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Denna lag skall inte tillämpas på bolag som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag²⁴.

Denna lag skall inte tillämpas på bolag som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag²⁵. *Den skall inte heller tillämpas på europakooperativ som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar²⁶ och som omfattas av inflytande enligt lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ.*

2 §

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och ekonomisk förening.

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag, ekonomisk förening *och europakooperativ som inte omfattas av 1 a §.*

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 5 § aktiebolagslagen (1975:1385), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713), 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar *eller 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd* är moderföretag och

²⁴ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

²⁵ EGT L 294, 10.11.2001, s. 1 (Celex 32001R2157).

²⁶ EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

dotterföretag i förhållande till varandra.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 5

4 a §

Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

**Förslag till lag om ändring i lagen (2004:599) om arbetstagar-
inflytande i europabolag**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:559) om arbetstagar-
inflytande i europabolag

dels att 7 § skall ha följande lydelse,

*dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 20 a §, av följande
lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

En förhandlingsdelegation för
arbetstagarna skall inrättas i enlig-
het med bestämmelserna i 8–19 §§.
Förhandlingsdelegationen före-
träder arbetstagarna i de deltagande
bolagen, berörda dotterbolagen och
berörda filialerna i förhandlingar
med de deltagande bolagen om ett
avtal om arbetstagarinflytande i
europabolaget.

En förhandlingsdelegation för
arbetstagarna skall inrättas i enlig-
het med bestämmelserna i 8–19 §§.
*Ledamöter till förhandlings-
delegationen skall väljas eller utses
inom tio veckor från det att de
deltagande bolagen fullgjort sina
skyldigheter enligt 6 §.* Förhand-
lingsdelegationen företräder
arbetstagarna i de deltagande
bolagen, berörda dotterbolagen och
berörda filialerna i förhandlingar
med de deltagande bolagen om ett
avtal om arbetstagarinflytande i
europabolaget.

20 a §

*Om tidsfristen i 7 § överskridits
på grund av omständigheter som
arbetstagarna ansvarar för får för-
handlingar enligt 20 § inledas så
snart som möjligt. Arbetstagar-
ledamöter som senare väljs eller
utses får ansluta till förhand-
lingarna.*

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

**Förslag till tillägg i förslag till lag om arbetstagarinflytande i
europakooperativ**

Stämmomedverkan

66 a § Ledamöter till de platser i föreningsstämma eller annan stämma som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

66 b § Den som utser ledamöter till föreningsstämma eller annan stämma enligt 66 a § skall bestämma mandattidens längd, om inte något annat följer av europakooperativets stadgar.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

1. Arbetsdomstolen
2. Statskontoret
3. Finansinspektionen
4. Arbetsgivarverket
5. Uppsala universitet
6. Arbetsmarknadsstyrelsen
7. Arbetslivsinstitutet
8. Arbetsmiljöverket
9. Medlingsinstitutet
10. Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
11. ILO-kommittén
12. Jämställdhetsombudsmannen
13. Konkurrensverket
14. Verket för näringslivsutveckling
15. Bolagsverket
16. Arbetsgivaralliansen
17. Kooperationens Förhandlingsorganisation
18. Kooperativa Förbundet
19. Kooperativa institutet
20. Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation
21. Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige
22. FöretagarFörbundet
23. Företagarna
24. Föreningen Svenskt Näringsliv
25. Landsorganisationen i Sverige
26. Lantbrukarnas Riksförbund
27. Privattjänstemannakartellen
28. Sveriges Akademikers Centralorganisation
29. Sveriges Kommuner och Landsting
30. Tjänstemännens Centralorganisation
31. Näringslivets Nämnd för Regelgranskning
32. Sveriges advokatsamfund

Fem remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: FöretagarFörbundet, Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Nämnd för Regelgranskning och Privattjänstemannakartellen.

Förteckning över remissinstanser för PM – Arbets- tagarrepresentanter i europakooperativs stämmor

Prop. 2005/06:170
Bilaga 8

1. Arbetsdomstolen
2. Statskontoret
3. Finansinspektionen
4. Arbetsgivarverket
5. Uppsala universitet
6. Arbetsmarknadsstyrelsen
7. Arbetslivsinstitutet
8. Arbetsmiljöverket
9. Medlingsinstitutet
10. Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
11. ILO-kommittén
12. Jämställdhetsombudsmannen
13. Konkurrensverket
14. Verket för näringslivsutveckling
15. Bolagsverket
16. Arbetsgivaralliansen
17. Kooperationens Förhandlingsorganisation
18. Kooperativa Förbundet
19. Kooperativa institutet
20. Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation
21. Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige
22. FöretagarFörbundet
23. Företagarna
24. Föreningen Svenskt Näringsliv
25. Landsorganisationen i Sverige
26. Lantbrukarnas Riksförbund
27. Privattjänstemannakartellen
28. Sveriges Akademikers Centralorganisation
29. Sveriges Kommuner och Landsting
30. Tjänstemännens Centralorganisation
31. Näringslivets Nämnd för Regelgranskning
32. Sveriges advokatsamfund
33. Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation
34. Kommerskollegium

Nio remissinstanser har varken inkommit med något skriftligt yttrande eller lämnat ett muntligt yttrande vid remissammanträdet: Arbetsgivaralliansen, Kooperativa institutet, Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation, Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige, FöretagarFörbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Privattjänstemannakartellen, Näringslivets Nämnd för Regelgranskning och Försäkringsbranschens Arbetsgivareorganisation.

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ

Härigenom föreskrivs²⁷ följande.

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om arbetstagarinflytande i europakooperativ som bildas eller har bildats

- a) av minst två juridiska personer,
- b) genom ombildning, eller
- c) av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, om dessa tillsammans har eller hade minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater vid bildandet av europakooperativet.

För europakooperativ som inte omfattas av första stycket gäller bestämmelserna efter det att europakooperativet har registrerats

- a) om minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater begär detta, eller
- b) om arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer uppgår eller uppgått till minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

2 § Arbetstagarinflytandet kommer till stånd på följande sätt. Det bildas en förhandlingsdelegation för arbetstagarna, som har till uppgift att med de juridiska personer som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ träffa ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet. I vissa fall skall ett arbetstagarråd inrättas och regler om medverkan tillämpas enligt 35–66 §§. Regler om hur arbetstagarledamöter i vissa fall utses till stämmor finns i 67 och 68 §§.

3 § Verksamhet som är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål undantas från lagens tillämpningsområde i fråga om verksamhetens mål och inriktning.

4 § Bestämmelserna i 8–12 §§ om förhandlingsdelegationen och i 22–34 §§ om förhandlingsförfarandet samt i 35–39, 45–61 och 63–66 §§ om vad som gäller om avtal inte träffas, gäller när ett europakooperativ skall ha eller har sitt säte i Sverige.

²⁷ Jfr rådets direktiv 2003/72/EG av den 22 juli 2003 om komplettering av stadgan för europeiska kooperativa föreningar med avseende på arbetstagarinflytande (EUT L 207, 18.8.2003, s. 25, Celex 32003L0072).

Bestämmelserna i 13–21, 40–44 och 62 §§ om fördelning av platser och om hur ledamöter för arbetstagare i Sverige utses gäller oavsett var europakooperativet skall ha eller har sitt säte.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 9

Bestämmelserna i 67 och 68 §§ om arbetstagarledamöter för medverkan i stämmor gäller när ett europakooperativ inte kommer att ha eller inte har sitt säte i Sverige.

5 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses i 1 § första stycket c skall vad som sägs i denna lag om deltagande juridiska personer gälla för fysiska personer som deltar i bildandet av europakooperativet.

6 § När en ordning för arbetstagarinflytande skall fastställas i fall som avses i 1 § andra stycket skall vad som sägs om deltagande juridiska personer, berörda dotterföretag och berörda filialer gälla för europakooperativet respektive dess dotterföretag och filialer.

Definitioner

7 § I denna lag avses med

– *EES-stater*: staterna i Europeiska unionen samt de övriga stater som omfattas av EES-avtalet,

– *europakooperativ*: en kooperativ förening som bildas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar (SCE-föreningar)²⁸,

– *deltagande juridisk person*: bolag enligt civil- eller handelslagstiftning med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte, inbegripet kooperativa sammanslutningar samt andra offentlighetsrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer som bildas och regleras enligt lagstiftningen i en EES-stat, och som direkt deltar i bildandet av ett europakooperativ,

– *dotterföretag*: ett företag som ett annat företag utövar ett bestämmande inflytande över i enlighet med vad som anges i 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,

– *berörda dotterföretag eller berörda filialer*: dotterföretag eller filialer till en deltagande juridisk person och som föreslås bli dotterföretag eller filialer till ett europakooperativ när detta bildas,

– *medverkan*: det arbetstagarinflytande som utövas genom rätten att

a) välja eller på annat sätt utse några av ledamöterna i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan, eller

b) föreslå eller avvisa några eller alla ledamöter i ett företags tillsyns- eller förvaltningsorgan,

– *arbetstagarråd*: organ som företräder arbetstagarna i ett europakooperativ och dess dotterföretag och filialer vid information och samråd samt, i förekommande fall, utövar rätten till medverkan i europakooperativet.

²⁸ EUT L 207, 18.8.2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Inrättande av en förhandlingsdelegation

8 § De deltagande juridiska personerna skall så snart som möjligt vidta nödvändiga åtgärder för att en förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall kunna inrättas.

De deltagande juridiska personerna skall lämna information om namnen på och antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna samt namnen på övriga dotterföretag och filialer i EES-staterna. Informationen skall lämnas till arbetstagarnas representanter i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

9 § En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 10–21 §§. Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande juridiska personerna fullgjort sina skyldigheter enligt 8 §. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande juridiska personerna om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Fördelning av platser mellan arbetstagare i de olika EES-staterna

10 § Arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i varje EES-stat skall tilldelas en ordinarie plats i förhandlingsdelegationen för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i samtliga EES-stater.

11 § När ett europakooperativ skall bildas genom fusion skall arbetstagarna i de olika EES-staterna tilldelas extraplatser i förhandlingsdelegationen om det behövs för att minst en representant skall kunna utses för arbetstagarna i varje deltagande juridisk person som föreslås upphöra i och med fusionen.

De extraplatser som tilldelas arbetstagarna enligt första stycket får dock inte överstiga tjugo procent av de platser som sammanlagt tilldelats arbetstagarna enligt 10 §. Om hela behovet av extraplatser med hänsyn till detta inte kan täckas, skall de tillgängliga platserna tilldelas arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i olika EES-stater i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen.

Tilldelningen av extraplatser får inte medföra att arbetstagare blir representerade av mer än en ledamot.

12 § Om antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna förändras under den tid förhandlingsdelegationen verkar och förändringen är av sådan omfattning

att den påverkar fördelningen av antalet platser mellan arbetstagarna i olika EES-stater, skall fördelningen enligt 10 och 11 §§ göras om.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 9

Fördelning av platser mellan arbetstagare i olika företag och filialer i Sverige

13 § De ordinarie platser i förhandlingsdelegationen som tilldelas arbetstagare i Sverige, skall fördelas mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna i Sverige i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de juridiska personerna. Arbetstagarna i varje deltagande juridisk person tilldelas högst en plats per juridisk person.

Om det efter fördelningen återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i berörda dotterföretag och berörda filialer i fallande ordning efter antalet arbetstagare i respektive dotterföretag eller filial. Arbetstagarna i varje dotterföretag eller filial tilldelas högst en plats per företag respektive filial.

Om det därefter återstår ordinarie platser att fördela, fördelas dessa mellan arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna. Fördelningen upprepas till dess inga ordinarie platser återstår att fördela.

14 § De lokala arbetstagarorganisationer som enligt 18 eller 19 § skall utse ledamöter från Sverige får komma överens om att en annan fördelning av de ordinarie platserna skall gälla än den som följer av 13 §. En sådan överenskommelse skall dock så långt det är möjligt säkerställa att arbetstagarna i varje deltagande juridisk person tilldelas en plats.

15 § De extraplatser i förhandlingsdelegationen som enligt 11 § kan komma att tilldelas arbetstagare i Sverige fördelas mellan arbetstagare i svenska deltagande juridiska personer som föreslås upphöra i och med fusionen i fallande ordning efter antalet arbetstagare i de juridiska personerna. Fördelningen sker enbart mellan arbetstagare i deltagande juridiska personer som inte fått någon plats enligt 13 §.

16 § Om fördelningen av antalet platser i förhandlingsdelegationen görs om enligt 12 §, skall även fördelningen enligt 13 och 15 §§ göras om.

17 § Om arbetstagarna i en deltagande juridisk person, berört dotterföretag eller berörd filial i Sverige tilldelats en plats i förhandlingsdelegationen och den deltagande juridiska personen, berörda dotterföretaget eller filialen upphör att vara deltagande eller berört, skall platsen omfördelas även om förhandlingsdelegationens sammansättning inte skall göras om enligt 12 §.

Om det är en ordinarie plats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det berörda dotterföretag eller den filial som vid närmast föregående fördelning enligt 13 § stod i tur att få nästa ordinarie plats. Om platsen därigenom skulle tilldelas arbetstagarna i en juridisk person som redan

fått en extraplats enligt bestämmelserna i 15 §, skall platsen dock gå vidare till arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det dotterföretag eller den filial som därefter står näst i tur.

Om det är en extraplats som skall omfördelas enligt första stycket, skall platsen tilldelas arbetstagarna i den deltagande juridiska person som enligt 15 § stod i tur att få nästa extraplats vid det tidigare förfarandet. Om det inte finns någon sådan deltagande juridisk person skall ingen tilldelas platsen.

Hur ledamöter från Sverige utses

18 § Ledamöter från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

19 § Om ingen av de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen eller berörda filialerna i Sverige är bunden av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige i förhandlingsdelegationen utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder flest arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

20 § Finns inte sådan organisation som avses i 19 §, utses ledamöterna i förhandlingsdelegationen av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna i Sverige.

Representativitet för ledamöter från Sverige

21 § En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder arbetstagarna i den deltagande juridiska person, det dotterföretag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i en deltagande juridisk person, ett dotterföretag eller en filial med stöd av bestämmelserna i 13 § företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av 13 § företräder även arbetstagare i deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats i förhandlingsdelegationen. Antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personer, dotterföretag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämnt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

En ledamot som utses sedan platsen tilldelats med stöd av bestämmelserna i 15 § företräder enbart arbetstagarna i den deltagande juridiska person som föreslås upphöra i och med fusionen.

Förhandlingar

Förhandlingsperiod

22 § Förhandlingarna mellan de deltagande juridiska personerna och arbetstagarnas förhandlingsdelegation om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet skall inledas så snart förhandlingsdelegationen har inrättats och får pågå i högst sex månader efter inrättandet.

Parterna får gemensamt besluta att förlänga förhandlingsperioden till sammanlagt högst ett år.

23 § Om tidsfristen i 9 § överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall den förhandlingsperiod som avses i 22 § anses börja löpa när tidsfristen enligt 9 § överskrids.

Avstående från eller avbrytande av förhandlingar

24 § Förhandlingsdelegationen får besluta att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller att avbryta pågående sådana förhandlingar. Ett sådant beslut får dock inte fattas om europakooperativet skall bildas genom ombildning och det finns en rätt till medverkan i den deltagande juridiska person som skall ombildas.

Tidigast två år efter ett beslut enligt första stycket, skall en förhandlingsdelegation sammankallas på nytt om det finns en skriftlig begäran från minst tio procent av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer. Parterna får dock gemensamt besluta att inleda eller återuppta förhandlingarna tidigare.

Information

25 § De deltagande juridiska personerna skall informera förhandlingsdelegationen om förekomsten och omfattningen av arbetstagarinflytande i form av medverkan i de deltagande juridiska personerna samt om planerna för bildandet av europakooperativet och om hur processen med

att bilda europakooperativet fortskrider fram till dess att kooperativet registrerats.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 9

Experter

26 § Förhandlingsdelegationen får biträdas av experter som den själv utser. Experterna får på förhandlingsdelegationens begäran närvara vid förhandlingarna med de deltagande juridiska personerna när detta är lämpligt för att främja enhetlighet och konsekvens på europeisk nivå.

Omröstningsregler

27 § Som förhandlingsdelegationens beslut gäller, om inte annat följer av 28 eller 29 §, den mening som stöds av mer än hälften av förhandlingsdelegationens ledamöter om dessa representerar mer än hälften av samtliga arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, berörda dotterföretagen och berörda filialerna.

28 § Om ett avtalsförslag skulle leda till att andelen ledamöter som omfattas av rätt till medverkan i europakooperativet blir mindre än vad som tidigare gällt för arbetstagarna i det av de deltagande juridiska personerna med högst andel medverkan, krävs för att avtalet skall godkännas att minst två tredjedelar av de ledamöter som företräder minst två tredjedelar av arbetstagarna i minst två EES-stater röstar för detta. Denna majoritetsregel gäller

- när europakooperativ bildas genom fusion, om arbetstagarinflytande i form av medverkan omfattar minst tjugofem procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna,

- när europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning, om medverkan omfattar minst femtio procent av det totala antalet arbetstagare i de deltagande juridiska personerna, och

- när arbetstagarinflytande skall fastställas enligt denna lag i fall som avses i 1 § andra stycket.

När europakooperativ bildas genom ombildning gäller 34 §.

29 § För ett beslut att avstå från att inleda förhandlingar eller att avbryta pågående förhandlingar enligt 24 § krävs samma majoritet som anges i 28 § första stycket.

Kostnader

30 § Alla kostnader för förhandlingsdelegationens förhandlingsverksamhet och verksamhet i övrigt skall bäras av de deltagande juridiska personerna i den utsträckning som krävs för att förhandlingsdelegationen skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Avtal om arbetstagarinflytande

31 § Ett avtal om arbetstagarinflytande skall vara skriftligt.

Avtalet skall behandla

- a) avtalets omfattning,
- b) om ett arbetstagarråd skall inrättas eller om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla,
- c) om rätt till medverkan skall finnas eller inte, och
- d) avtalets löptid, i vilka fall det bör omförhandlas, hur en omförhandling skall genomföras och vad som skall gälla för det fall omförhandlingar inte leder till något nytt avtal.

32 § Om ett arbetstagarråd skall inrättas skall avtalet behandla

- a) arbetstagarrådets sammansättning,
- b) arbetstagarrådets uppgifter samt hur information och samråd med arbetstagarrådet skall gå till,
- c) hur ofta arbetstagarrådet skall sammanträda, och
- d) vilka ekonomiska och materiella resurser som skall ställas till arbetstagarrådets förfogande.

Om en annan ordning för informations- och samrådsförfarande skall gälla, skall det i avtalet regleras hur en sådan ordning skall utformas.

33 § Om rätt till medverkan skall finnas skall avtalet behandla

- a) det huvudsakliga innehållet i en ordning för medverkan, inklusive uppgifter om antalet ledamöter som arbetstagarna har rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa,
- b) vilka förfaranden som skall användas när ledamöterna väljs, utses, föreslås eller avvisas, och
- c) ledamöternas rättigheter.

34 § Om ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall det i ett avtal om arbetstagarinflytande föreskrivas åtminstone samma nivå för arbetstagarinflytandet som den som finns i den juridiska person som skall ombildas.

Vad som gäller om avtal inte träffas

När reglerna skall tillämpas

35 § Bestämmelserna om arbetstagarråd för information och samråd enligt 39–57 §§ skall tillämpas om

- a) parterna är ense om detta, eller
- b) ett avtal som uppfyller kraven i denna lag inte har träffats när tidsfristen under vilken förhandlingar kan pågå enligt 22 § har löpt ut.

36 § Bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas om parterna är överens om det.

Även i fall som avses i 35 § b skall bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ tillämpas när

- a) ett europakooperativ bildas genom ombildning,
 - om arbetstagarna hade rätt till medverkan i kooperativet före ombildningen till europakooperativ,
- b) ett europakooperativ bildas genom fusion,
 - om minst tjugofem procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande juridiska personerna, även om de utgjorde en mindre andel än tjugofem procent av arbetstagarna i dessa juridiska personer, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet,

c) ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom fusion eller ombildning

– om minst femtio procent av arbetstagarna i de deltagande juridiska personerna hade rätt till medverkan, eller

– om arbetstagarna i någon av de deltagande juridiska personerna, även om de utgjorde en mindre andel än femtio procent av arbetstagarna i dessa juridiska personer, hade rätt till medverkan och förhandlingsdelegationen beslutar att arbetstagarna skall ha rätt till medverkan i europakooperativet, eller

d) arbetstagarinflytande fastställs i fall som avses i 1 § andra stycket

– om arbetstagarna hade rätt till medverkan i europakooperativet innan lagen blev tillämplig.

37 § Bestämmelserna i 39–66 §§ skall dock inte tillämpas om förhandlingsdelegationen fattat beslut enligt 24 § första stycket att avstå från att inleda eller att avbryta pågående förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande. Bestämmelserna skall inte heller tillämpas om avtal inte träffats efter att parterna enligt 24 § andra stycket inlett nya förhandlingar eller återupptagit förhandlingar om ett avtal.

38 § Om bestämmelserna om medverkan i 58–66 §§ skall tillämpas och det i de deltagande juridiska personerna finns mer än en form för medverkan, får förhandlingsdelegationen besluta vilken form som skall införas i europakooperativet.

Om förhandlingsdelegationen inte fattar ett beslut enligt första stycket, får de deltagande juridiska personerna besluta vilken form för medverkan som skall införas i europakooperativet.

Arbetstagarrådets sammansättning m.m.

39 § Arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat skall tilldelas en plats i arbetstagarrådet för varje hel eller påbörjad tiondel som de tillsammans utgör av samtliga arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i samtliga EES-stater.

40 § De platser i arbetstagarrådet som tilldelats arbetstagare i Sverige skall fördelas mellan arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i Sverige med en plats vardera i fallande ordning efter antalet arbetstagare i var och en av dessa, om inte de organisationer som enligt 42 eller 43 § skall utse ledamöterna enas om något annat. Fördelningen upprepas till dess inga platser återstår att fördela.

41 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet skall utses bland arbetstagarna i Sverige i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer.

42 § Ledamöter från Sverige i arbetstagarrådet utses av den eller de lokala arbetstagarorganisationer i Sverige som är bundna av kollektivavtal i förhållande till europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer.

Om det finns flera kollektivavtalsbundna lokala arbetstagarorganisationer och dessa inte kommer överens om annat gäller följande ordning för att utse en eller flera ledamöter. Om det är fråga om att utse en ledamot skall denna utses av den lokala arbetstagarorganisation som företräder det största antalet av de kollektivavtalsbundna arbetstagarna i Sverige vid företagen och filialerna. Om det är fråga om att utse flera ledamöter skall den ordning gälla för hur arbetstagarrepresentanter utses som finns angiven i 8 § andra och tredje styckena lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

43 § Om varken europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer i Sverige är bundna av kollektivavtal i förhållande till någon arbetstagarorganisation, skall ledamöterna från Sverige utses av den lokala arbetstagarorganisation i Sverige som företräder flest arbetstagare vid företagen och filialerna. Detta gäller dock endast om de lokala arbetstagarorganisationerna inte kommer överens om annat.

Lokala arbetstagarorganisationer som tillhör samma huvudorganisation skall anses som en organisation.

44 § En ledamot från Sverige företräder arbetstagarna i det företag eller den filial vars arbetstagare tilldelats platsen enligt 40 §.

Om flera ledamöter utses för arbetstagarna i ett företag eller en filial företräder de, om möjligt, lika många arbetstagare var.

En ledamot från Sverige företräder även arbetstagare i företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats vid fördelning enligt 40 §. Antalet arbetstagare i de företag och filialer vars arbetstagare inte tilldelats någon plats fördelas så jämnt som möjligt mellan de ledamöter som företräder andra arbetstagare.

45 § Om inte annat avtalats skall arbetstagarrådet en gång om året pröva om förändringar inom europakooperativet, dess dotterföretag och filialer leder till att arbetstagarrådet skall ges en ny sammansättning varvid 39–44 §§ skall tillämpas.

46 § Arbetstagarrådet skall underrätta europakooperativet om rådets sammansättning.

Arbetstagarrådet fastställer sin egen arbetsordning.

47 § När det är lämpligt med hänsyn till arbetstagarrådets storlek, skall det bland ledamöterna utses ett arbetsutskott bestående av högst tre ledamöter.

Information och samråd

48 § Arbetstagarrådet har rätt till information från och samråd med europakooperativet i frågor som

- rör europakooperativet,
- rör dotterföretag eller filialer belägna i en annan EES-stat än den där europakooperativet har sitt säte, eller
- faller utanför beslutsbefogenheterna för de beslutsfattande organen i en enskild EES-stat.

49 § Information skall ges vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll så att den ger arbetstagarrådet möjlighet att göra en noggrann bedömning av eventuella konsekvenser samt, när det är lämpligt, förbereda samråd med europakooperativet.

Samråd innebär upprättande av en dialog mellan europakooperativet och arbetstagarrådet och skall ske vid en tidpunkt, på ett sätt och med ett innehåll som ger arbetstagarrådet möjlighet att, på grundval av tillhanda-hållen information, lämna synpunkter på planerade åtgärder så att de kan beaktas i europakooperativets beslutsprocess.

50 § Europakooperativet skall minst en gång om året sammanträffa med arbetstagarrådet och informera och samråda om företagets verksamhetsutveckling och framtidsplaner.

Inför ett sådant möte skall europakooperativet förse arbetstagarrådet med dagordningar för mötena i förvaltnings-, eller i förekommande fall, lednings- och tillsynsorganen, samt kopior av alla handlingar som förelagts föreningsstämman.

Ett sådant möte skall särskilt handla om

- a) föreningsstrukturen,
- b) den ekonomiska och finansiella situationen,
- c) den förväntade utvecklingen av affärsverksamheten och av produktionen och försäljningen,
- d) sysselsättningsläget och den förväntade utvecklingen,
- e) investeringar,
- f) betydande organisationsförändringar,
- g) införande av nya arbetsmetoder eller produktionsprocesser,
- h) produktionsöverföringar,
- i) fusioner,
- j) nedläggningar av verksamheter eller betydande nedskärningar av verksamheter,
- k) kollektiva uppsägningar, och
- l) initiativ som rör företagens sociala ansvar.

51 § Europakooperativet skall, så snart det kan ske och i god tid före beslut, lämna information till arbetstagarrådet om särskilda omständigheter som påverkar arbetstagarnas intressen i betydande utsträckning, särskilt såvitt avser omlokaliseringar, produktionsöverföringar, nedläggning av hela eller delar av verksamheter eller kollektiva uppsägningar.

Om arbetstagarrådet eller arbetsutskottet så begär, skall europakooperativet sammanträffa med rådet eller utskottet för att informera och samråda om sådana särskilda omständigheter som avses i första stycket. I de fall ett möte sker med arbetsutskottet skall de ledamöter som företräder arbetstagare som direkt berörs av åtgärderna också ha rätt att delta.

Om europakooperativet överväger att inte handla i enlighet med den uppfattning som framförts av arbetstagarrådet, skall detta ges tillfälle till ytterligare ett möte med företaget för att försöka nå enighet.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 9

Regler för arbetstagarrådet och arbetsutskottet

52 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet får biträdas av experter som de själva utser.

53 § Arbetstagarrådet och arbetsutskottet har rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt inför möten med företaget. Därutöver har arbetstagarrådet rätt att på europakooperativets bekostnad sammanträda enskilt ytterligare en gång per år.

54 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, i den utsträckning det är nödvändigt för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter, ha rätt till ledighet för utbildning med bibehållna anställningsförmåner.

55 § Ledamöterna i arbetstagarrådet skall, med beaktande av eventuell tystnadsplikt, underrätta representanter för arbetstagarna i europakooperativet och dess dotterföretag och filialer om innehållet i och resultatet av informations- och samrådsförfarandet.

56 § Fyra år efter det att arbetstagarrådet har inrättats, skall det pröva om förhandlingar skall inledas för att sluta ett avtal som avses i 31–34 §§.

Om förhandlingar inleds skall 22, 24 och 26–33 §§ samt vad som enligt 4 § föreskrivs om lagval för dessa bestämmelser tillämpas. Vad som sägs om de deltagande juridiska personerna skall gälla för europakooperativet. Arbetstagarrådet skall utgöra förhandlingsdelegation. Tidsfristen enligt 22 § skall räknas från det att rådet påkallat förhandling.

Om inget avtal har träffats när tidsfristen enligt 22 § löpt ut, skall reglerna om vad som gäller om avtal inte träffas fortsätta att tillämpas.

Kostnader

57 § Arbetstagarrådets och arbetsutskottets kostnader skall bäras av europakooperativet i den utsträckning som krävs för att rådet och utskottet skall kunna utföra sina uppgifter på lämpligt sätt.

Medverkan

58 § När ett europakooperativ bildas genom ombildning, skall arbetstagarna ha rätt till medverkan i samma omfattning som före ombildningen.

59 § När ett europakooperativ bildas på annat sätt än genom ombildning, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan mot-

svara den högsta andel som gällde i någon av de deltagande juridiska personerna före registreringen.

När arbetstagarinflytande skall gälla enligt denna lag i fall som avses i 1 § andra stycket, skall arbetstagarnas rätt att välja, utse, föreslå eller avvisa ett antal ledamöter i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan motsvara den andel som gällde i europakooperativet innan lagen blev tillämplig.

60 § Arbetstagarrådet skall besluta hur platser i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan skall fördelas mellan ledamöter som företräder arbetstagare från olika EES-stater. Fördelningen skall ske proportionellt i förhållande till andelen arbetstagare i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i varje EES-stat.

Om inte arbetstagarna i samtliga EES-stater blir representerade vid fördelningen enligt första stycket, skall en plats undantas från den proportionella fördelningen. Den undantagna platsen skall tilldelas arbetstagarna i den EES-stat där europakooperativet skall ha sitt säte. Om dessa arbetstagare redan är representerade skall platsen i stället tilldelas arbetstagarna i den EES-stat som har flest arbetstagare av dem som blivit utan representation.

61 § Arbetstagarrådet skall utse ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som fördelats mellan arbetstagarna i olika EES-stater enligt 60 §. Om en EES-stat har en nationell ordning för val av arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorgan, skall i stället den ordningen tillämpas för val av ledamöter till platser som tilldelats arbetstagare från den staten.

62 § Ledamöter till de platser i förvaltnings- eller tillsynsorganet som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

63 § Den som utser arbetstagarledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet enligt 61 och 62 §§ skall bestämma mandatperiodens längd.

64 § När arbetstagarnas medverkan består i en rätt att föreslå eller avvisa ledamöter till förvaltnings- eller tillsynsorganet, bestämmer arbetstagarrådet vilka kandidater som skall föreslås eller avvisas.

65 § Arbetstagarrepresentanter i förvaltnings- eller tillsynsorganet skall ha samma rättigheter och skyldigheter som de ledamöter som företräder kooperativets medlemmar.

Arbetstagarrepresentanterna får dock inte delta i behandlingen av frågor som rör kollektivavtal eller stridsåtgärder eller av andra frågor där arbetstagarrådet eller en arbetstagarorganisation har ett väsentligt intresse som kan strida mot europakooperativets.

66 § En av arbetstagarrepresentanterna får närvara och delta i överläggningarna när ett ärende, som senare skall avgöras i europakooperativets förvaltnings- eller tillsynsorgan, förbereds av därtill sär-

Stämmomedverkan

67 § Ledamöter till de platser i föreningsstämma eller annan stämma som tilldelats arbetstagare i Sverige utses av lokala arbetstagarorganisationer enligt 42 eller 43 §. Organisationerna får enas om att överlåta sin rätt att utse ledamöter till arbetstagarrådet.

68 § Den som utser ledamöter till föreningsstämma eller annan stämma enligt 67 § skall bestämma mandattidens längd, om inte något annat följer av europakooperativets stadgar.

Övriga bestämmelser

69 § Arbetstagarnas förhandlingsdelegation och ett arbetstagarråd kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

När ett arbetstagarråd inrättats övertar det alla rättigheter och skyldigheter från förhandlingsdelegationen och inträder som part i ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet.

Skydd för arbetstagarrepresentanter

70 § Bestämmelserna i 3 § första stycket, 4 § och 6–8 §§ lagen (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen skall gälla på motsvarande sätt för arbetstagarrepresentanter som vanligtvis utför sitt arbete i Sverige och utför uppgifter eller utses enligt denna lag.

Tystnadsplikt

71 § De deltagande juridiska personerna eller europakooperativet får besluta om tystnadsplikt för ledamöter i förhandlingsdelegationen eller arbetstagarrådet samt för de experter som biträder dessa organ, om det är nödvändigt med hänsyn till företagets bästa. Europakooperativet får av samma skäl besluta om tystnadsplikt även för övriga arbetstagarrepresentanter som fullgör uppgifter inom ett informations- och samrådsförfarande enligt denna lag.

Den som har fått information under tystnadsplikt får trots tystnadsplikten föra informationen vidare till andra ledamöter i samma förhandlingsdelegation eller arbetstagarråd och deras experter. Rätten att föra informationen vidare gäller endast om uppgiftslämnaren underrättar mottagaren om tystnadsplikten. I sådant fall gäller tystnadsplikten även för mottagaren.

Tystnadsplikten skall fortsätta att gälla även efter det att uppdraget som ledamot, annan arbetstagarrepresentant eller expert upphört.

Missbruk av förfarandet

72 § Reglerna om europakooperativ får inte tillämpas i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande.

Om väsentliga förändringar i europakooperativet, dess dotterföretag eller filialer inträffar inom ett år från det att europakooperativet har registrerats och är sådana att arbetstagarna skulle ha fått ett mer omfattande inflytande om förändringarna gjorts före registreringen av europakooperativet, skall förändringarna anses gjorda i syfte att frånta eller förvägra arbetstagarna deras rätt till arbetstagarinflytande, om inte företaget visar andra skäl för förändringarna.

Skadestånd

73 § Den som bryter mot denna lag, mot ett avtal enligt lagen eller mot tystnadsplikt som avses i denna lag skall ersätta uppkommen skada i enlighet med bestämmelserna i 55 och 56 §§, 57 § andra stycket, 60 § första stycket samt 61 och 62 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall vad som där sägs om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande juridisk person samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarråd, arbetstagarnas förhandlingsdelegation och andra organ för information och samråd.

En arbetstagare eller en arbetstagarorganisation kan dock inte med stöd av denna lag kräva skadestånd av en annan arbetstagare eller arbetstagarorganisation.

Rättegång

74 § Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

Vid tillämpningen av den lagen skall vad som sägs där om arbetsgivare gälla även för europakooperativ och deltagande juridisk person samt vad som sägs om arbetstagarorganisation gälla även för arbetstagarernas förhandlingsdelegation, arbetstagarråd och andra organ för information och samråd. Vad som där sägs om kollektivavtal skall gälla även för sådana avtal som avses i denna lag.

Mål om tillämpningen av denna lag skall handläggas av Arbetsdomstolen som första domstol.

Mål om tillåtligheten av tystnadsplikt skall handläggas skyndsamt.

75 § När någon vill yrka skadestånd enligt denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i 64, 65 och 68 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Vid tillämpningen av 64 § skall europakooperativ, deltagande juridisk person, arbetstagarernas förhandlingsdelegation samt arbetstagarrådet och andra organ för information och

samråd anses ha förhandlingsrätt enligt 10 § lagen om medbestämmande i arbetslivet. Den tid enligt 65 § inom vilken talan senast skall väckas, skall dock vara åtta månader.

Prop. 2005/06:170
Bilaga 9

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

Förslag till lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd skall införas en ny paragraf, 8 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 b §

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp är ett europakooperativ enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar²⁹, skall denna lag inte tillämpas på europakooperativet eller dess dotterföretag. Lagen skall dock tillämpas på europakooperativ och dess dotterföretag om förhandlingsdelegationen enligt 24 § lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ beslutat att avstå från att inleda förhandlingar om ett avtal om arbetstagarinflytande i europakooperativet eller beslutat att avbryta pågående sådana förhandlingar.

Om ett gemenskapsföretag eller ett kontrollerande företag i en företagsgrupp blir dotterföretag till ett europakooperativ efter dess bildande, skall denna lag tillämpas på dotterföretaget om det inte omfattas av inflytande enligt lagen om arbetstagarinflytande i europakooperativ.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

²⁹ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Förslag till lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privatanställda

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:1245) om styrelse-representation för de privatanställda

dels att 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 1 b och 4 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §

Denna lag skall tillämpas på europakooperativ som bildats enligt rådets förordning (EG) nr 1435/2003 av den 22 juli 2003 om stadga för europeiska kooperativa föreningar³⁰ under förutsättning att

a) europakooperativet bildats av enbart fysiska personer eller av en juridisk person och fysiska personer, och

b) europakooperativet, dess dotterföretag och filialer vid tidpunkten då europakooperativet registrerades, hade färre än 50 arbetstagare, eller arbetstagare enbart i en EES-stat.

Lagen skall dock inte tillämpas på kooperativ enligt första stycket i de fall

a) minst en tredjedel av arbetstagarna i europakooperativet, dess dotterföretag och filialer i minst två EES-stater har begärt att arbetstagarinflytande enligt lagen (2006:000) om arbetstagarinflytande i europakooperativ skall gälla, eller

b) arbetsstyrkan i europakooperativet, dess dotterföretag och uppgår eller uppgått till minst 50 arbetstagare i minst två EES-stater.

³⁰ EUT L 207, 18.8. 2003, s. 1 (Celex 32003R1435).

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och ekonomisk förening.

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

Med företag avses i denna lag aktiebolag, bank, hypoteksinstitut, försäkringsbolag och ekonomisk förening *samt europakooperativ för vilket lagen gäller enligt 1 b §.*

Med koncern avses i denna lag svenska juridiska personer som enligt bestämmelserna i 1 kap. 11 och 12 §§ aktiebolagslagen (2005:551), 1 kap. 2 § sparbankslagen (1987:619), 1 kap. 5 § lagen (1995:1570) om medlemsbanker, 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) eller 1 kap. 4 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra *eller företag som enligt 9–12 §§ lagen (1996:359) om europeiska företagsråd utövar ett bestämmande inflytande över ett annat företag och de företag över vilka detta inflytande utövas.*

4 a §

Om ett europakooperativ flyttar sitt säte till Sverige och arbetstagarnas rätt till inflytande inte omfattas av lagen (2006:xx) om arbetstagarinflytande i europakooperativ, skall minst samma rätt till arbetstagarinflytande gälla som innan europakooperativet flyttade sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

³¹ Senaste lydelse 2005:910.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag

dels att 7 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 8–19 §§. Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande bolagen, berörda dotterbolagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande bolagen om ett avtal om arbetstagarinflytande i europabolaget.

Föreslagen lydelse

7 §

En förhandlingsdelegation för arbetstagarna skall inrättas i enlighet med bestämmelserna i 8–19 §§. *Ledamöter till förhandlingsdelegationen skall väljas eller utses inom tio veckor från det att de deltagande bolagen fullgjort sina skyldigheter enligt 6 §.* Förhandlingsdelegationen företräder arbetstagarna i de deltagande bolagen, berörda dotterbolagen och berörda filialerna i förhandlingar med de deltagande bolagen om ett avtal om arbetstagarinflytande i europabolaget.

20 a §

Om tidsfristen i 7 § överskrids på grund av omständigheter som arbetstagarna ansvarar för skall den förhandlingsperiod som avses i 20 § anses börja löpa när tidsfristen enligt 7 § överskrids.

Denna lag träder i kraft den 18 augusti 2006.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-02-28

Närvarande: f.d. justitierådet Lars K Beckman, f.d. justitierådet Inger Nyström och regeringsrådet Lars Wennerström.

Arbetstagarinflytande i europakooperativ

Enligt en lagrådsremiss den 2 februari 2006 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om arbetstagarinflytande i europakooperativ,
2. lag om ändring i lagen (1996:359) om europeiska företagsråd,
3. lag om ändring i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda,
4. lag om ändring i lagen (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anette Bergene.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2006

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Karlsson

Regeringen beslutar proposition 2005/06:170 Arbetstagarinflytande i europakooperativ.